

Tsarmitunturin erämaa-alueen hoito- ja käyttösuunnitelma 2010–2025

Tsarnitunturin erämaa-alueen hoito- ja käyttösuunnitelma 2010–2025

METSÄHALLITUS

Käännös: Cajsa Rudbacka-Lax

Kansikuva: Jyrki Tolonen

© Metsähallitus 2012

ISSN-L 1796-2943
ISSN 1799-5396 (painettu)
ISSN 1796-2943 (verkkajulkaisu)
ISBN 978-952-446-923-4 (painettu)
ISBN 978-952-446-926-5 (verkkajulkaisu)

70 kpl
Kopijyvä Oy, Jyväskylä, 2012

KUVAILEHTI

JULKAISIJA	Metsähallitus	JULKAISUAIKA	2012
TOIMEKSIANTAJA	Metsähallitus	HYVÄKSYMISPÄIVÄMÄÄRÄ	16.12.2010
LUOTTAMUKSELLISUUS	julkinen	DIAARINUMERO	5151/623/2010
SUOJELUALUETYYPPI/ SUOJELUOHJELMA	erämaa-alue		
ALUEEN NIMI	Tsarmitunturin erämaa-alue		
NATURA 2000 -ALUEEN NIMI JA KOODI	Tsarmitunturin erämaa FI 1300205		
ALUEYKSIKKÖ	Lapin luontopalvelut		
TEKIJÄ(T)	Metsähallitus		
JULKAISUN NIMI	Tsarmitunturin erämaa-alueen hoito- ja käyttösuunnitelma 2010–2025		
TIIVISTELMÄ	<p>Erämaalain (62/1991) mukaisesti Metsähallitus on laatinut Tsarmitunturin erämaa-alueen hoito- ja käyttösuunnitelman. Erämaalain tavoitteena on alueen erämaaluonteen säilyttäminen, luontaiselinkeinojen ja saamelaiskulttuurin turvaaminen sekä luonnon monipuolisen käytön ja sen edellytysten kehittäminen.</p> <p>Suunnitelma perustuu lakeihin ja asetuksiin, alueella tehtyihin selvityksiin, maastokäynteihin, paikallisten asukkaiden ja sidosryhmien esittämiin näkemyksiin sekä neuvotteluihin saamelaiskäräjien ja koltaneuvoston kanssa. Suunnitelmaa varten perustettiin yhteistyöryhmä, johon kutsuttiin edustajat eri sidosryhmistä.</p> <p>Tsarmitunturin erämaa-alue on Suomen erämaista pienin, pinta-alaltaan 15 319 ha. Suunnitelmaan on sisällytetty samaan Tsarmitunturin erämaa -nimiseen Natura-alueeseen kuuluvat lakisääteisen, erämaan ulkopuolella sijaitsevat noin 1 500 ha:n alueet. Alue sijaitsee Metsähallituksen metsätalousmaiden ympäröimänä ja rajoittuu itäosaltaan valtakunnan rajalle. Yksityismaita on vähän.</p> <p>Tsarmitunturin alue on erämainen ja melko rakentamaton. Sitä ympäröi paikoin tiheähkö metsäautotieverkosto, ja osa metsäautoteistä ulottuu suunnittelualueelle, talouskäytössä olleille Natura-alueille. Erämaa-alueen rajalle johtavat mm. Kontosjärven ja Nangujärven metsäautotiet, joten myös päiväretkien tekeminen on mahdollista. Virkistyskäytön kannalta alueen vetovoimatekijä onkin saavutettavuus. Kuitenkaan palveluvarustusta ei juuri ole, joten seudulla liikkuu pääosin omatoimiretkelijöitä ja metsästäjiä, jotka yöpyvät laavussa tai teltassa. Tsarmin alue onkin suosittu paikallisten metsästäjien pyytöalueena.</p> <p>Tsarmitunturin erämaa-alue kuuluu kokonaisuudessaan saamelaisten kotiseutualueeseen ja koltta-alueeseen. Siellä laiduntaa porojaan Ivalon paliskunta. Paliskunnalla on alueella yksi sopimus poromieskämppäalueesta, johon on rakennettu porokämppä. Muita kämpppä-sopimuksia on ainoastaan Rajavartiolaitoksella Santapään tähystysmajasta. Alueelta ei juurikaan kaadeta puita polttopuiksi. Aikaisemmin metsätaloukskäytössä olleilla alueilla ei harjoiteta enää metsätaloutta.</p> <p>Suunnitelman päämääränä on säilyttää alue mahdollisimman erämaisena ja rakentamattomana, paikalliskulttuurin harjoittamista tukevana erämana.</p>		
AVAINSANAT	erämaa-alue, porotalous, koltta-alue, Natura, saamelaiskulttuuri, pyyntikulttuuri		
MUUT TIEDOT	Suunnitelman on kirjoittanut Elina Stolt.		
SARJAN NIMI JA NUMERO	Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja C 115		
ISSN-L	1796-2943	ISBN (PAINETTU)	978-952-446-923-4
ISSN (PAINETTU)	1799-5396	ISBN (VERKKOJULKAISU)	978-952-446-926-5
ISSN (VERKKOJULK.)	1796-2943		
SIVUMÄÄRÄ	99 s.	KIELI	suomi
KUSTANTAJA	Metsähallitus	PAINOPIIKKA	Kopijyvä Oy
JAKAJA	Metsähallitus, luontopalvelut	HINTA	10 euroa

PRESENTATIONSBLAD

UTGIVARE	Forststyrelsen	UTGIVNINGSDATUM	2012
UPPDRAGSGIVARE	Forststyrelsen	DATUM FÖR GODKÄNNANDE	16.12.2010
SEKRETESSGRAD	offentlig	DIARIENUMMER	5151/623/2010
TYP AV SKYDDSSOMRÅDE/ SKYDDSPROGRAM	ödemarksområde		
OMRÅDETS NAMN	Tsarmitunturi ödemarksområde		
NATURA 2000-OMRÅDETS NAMN OCH KOD	Tsarmitunturi ödemark FI 1300205		
REGIONENHET	Lapplands naturtjänster		
FÖRFATTARE	Forststyrelsen		
PUBLIKATION	Skötsel- och användningsplan för Tsarmitunturi ödemarksområde 2010–2025		
SAMMANDRAG	<p>Forststyrelsen har utarbetat en skötsel- och användningsplan för Tsarmitunturi ödemarksområde i enlighet med ödemarkslagen (62/1991). Ödemarkslagens syfte är att bevara områdets ödemarkskaraktär, trygga naturnäringarna och den samiska kulturen samt utveckla ett mångsidigt utnyttjande av naturen och förutsättningarna för detta.</p> <p>Planen baserar sig på lagar och förordningar, utredningar som gjorts på området, terrängbesök, synpunkter från lokalbefolkning och intressentgrupper samt överläggningar med sametinget och skolrådet. För planen tillsattes en arbetsgrupp till vilken inbjöds företrädare för olika intressentgrupper.</p> <p>Tsarmitunturi ödemarksområde är den minsta av Finlands ödemarker, arealen är 15 319 ha. I planen ingår också områden på 1 500 ha som ligger utanför den lagstadgade ödemarken men som hör till det Natura-område som likaså heter Tsarmitunturi ödemark. Området omges av Forststyrelsens skogsbruksområden och tangerar i öster riksgränsen. Det finns inte mycket privat mark.</p> <p>Tsarmitunturi-området är ödemarksbetonat och tämligen obebyggt. Det omges av ett ganska tätt nätverk av skogsbilvägar, och en del av skogsbilvägarna sträcker sig till planeringsområdet, till de Natura-områden som varit i ekonomisk användning. Kontosjärvi och Nangujärvi skogsbilvägar leder till ödemarksområdets gräns, så det är också möjligt att göra dagsutflykter. Området attraktionsfaktor med tanke på rekreationen är just tillgängligheten. Det finns dock just ingen serviceutrustning, så de som rör sig i trakten är i huvudsak vandrare som rör sig på egen hand och jägare, som övernattar i vindskydd eller tält. Tsarmi-området är ett populärt fångstområde bland lokala jägare.</p> <p>Tsarmitunturi ödemarksområde hör i sin helhet till samernas hembygdsområde och skoltområdet. Här betar Ivalo renbeteslags renar. Renbeteslaget har ett avtal om ett område för en renskötarstuga på området, där man har byggt en stuga. Andra som har avtal om stugor är endast Gränsbevakningsväsendet angående Santapää observationsstuga. Det fälls just inga träd till ved på området. Inget skogsbruk bedrivs längre på de tidigare skogsbruksområdena.</p> <p>Målet med planen är att bevara området som en så ödemarkliknande och obebyggd ödemark som möjligt, som stödjer utövandet av den lokala kulturen.</p>		
NYCKELORD	ödemarksområde, renskötsel, skoltområdet, Natura, den samiska kulturen, fångstkultur		
ÖVRIGA UPPGIFTER	Planen har skrivits av Elina Stolt.		
SERIENS NAMN OCH NUMMER	Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja C 115		
ISSN-L	1796-2943	ISBN (HÄFTAD)	978-952-446-923-4
ISSN (HÄFTAD)	1799-5396	ISBN (ONLINE)	978-952-446-926-5
ISSN (ONLINE)	1796-2943		
SIDANTAL	99 s.	SPRÅK	finska
FÖRLAG	Forststyrelsen	TRYCKERI	Kopijyvä Oy
DISTRIBUTION	Forststyrelsen, naturtjänster	PRIS	10 euroa

SISÄLLYS

NYKYTILAN KUVAUS.....	11
1 Suunnittelualueen kuvaus ja suunnittelutilanne.....	11
2 Perustamistarkoitus.....	15
3 Osallistaminen.....	16
4 Vesistöt ja merialueet.....	18
5 Geologia.....	19
6A Natura 2000 -luontotyytit.....	21
6B Kansalliset uhanalaiset luontotyytit (LUTU).....	25
7 Lajisto.....	27
8 Kulttuuriperintö.....	28
9A Luonnon virkistyskäyttö: retkeily ja luontomatkailu.....	30
9B Luonnon virkistyskäyttö: opastusviestintä.....	33
10 Erätalous: nykytila.....	34
11 Tutkimus.....	36
12 Muu luonnonvarojen käyttö, rasitteet, käyttöoikeudet ja sopimukset.....	37
KESKEISET ARVOT JA UHAT.....	40
13 Keskeiset suojele- ja käyttöarvot.....	40
14 Uhka-analyysi.....	41
TAVOITTEENASETELU.....	44
15 Uhkatekijöiden torjuminen.....	44
16 Kehittämismahdollisuudet.....	46
17 Visio.....	47
18A Vyöhykejako: Retkeily- ja luontomatkailuvyöhyke.....	48
18B Vyöhykejako: Syrjävyöhyke.....	49
18C Vyöhykejako: Rajoitus- ja luonnonarvovyöhykkeet.....	50
TOTEUTUS.....	52
19 Luonnonsuojelun ja -hoidon toimenpiteet.....	52
20 Kulttuuriperinnön suojelun toimenpiteet.....	53
21A Luonnon virkistyskäyttö: retkeilyn ja luontomatkailun toimenpiteet.....	54
21B Luonnon virkistyskäyttö: palveluvarustus.....	55
22 Erätalouden toimenpiteet.....	56
23 Muut luonnonvarojen ja alueiden käytön toimenpiteet.....	57
24 Hallinto.....	60
25 Rakennuskanta.....	62
26 Resurssit.....	63
YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN ARVIOINTI.....	64
27 Ympäristövaikutusten arviointi.....	64
SEURANTA.....	66
28A Suunnitelman toteutuksen seuranta.....	66
28B Suunnitelman vaikuttavuuden seuranta.....	67
LÄHTEET.....	68
LIITTEET.....	70
Liite 1. Saamelaiskäräjien lausunnon täydennys Tsarmitunturin erämaa-alueen hoito- ja käyttösuunnitelman vaikutuksista saamelaiskulttuuriin.....	71
Liite 2. Saamelaiskulttuuriin liittyvä lainsäädäntö ja sopimukset.....	73
Liite 3. Ote maakuntakaavasta.....	77
Liite 4. Suunnittelualueen lajiluettelo.....	78
Liite 5. Lausuntoyhteenveto.....	81
Liite 6. Kuvallite.....	94
Liite 7. Ympäristöministeriön vahvistuskirje.....	96

YHTEENVETO

Suunnittelualan nimi, sijainti ja pinta-ala

Tsarmitunturin erämaa-alue sijaitsee Inarin kunnassa, Ivalosta Nellimiin ja Rajajooseppiin vievien teiden sekä Venäjän rajan välissä. Suunnittelualan pinta-ala on 16 758 ha. Lakisääteisen erämaa-alueen pinta-ala on 15 319 ha. Loput suunnittelualan pinta-alasta ovat metsätaloustaloudessa olleita Natura-alueita.

I Nykytilan kuvaus

Tsarmitunturin erämaa-alue on erämaalailla (62/1991) perustetuista alueista pienin, pinta-alaltaan 15 319 ha. Suunnittelualueeseen sisältyvät myös lakisääteisen erämaan ulkopuoliset, samaan Natura-alueeseen kuuluvat noin 1 500 ha:n "liepeet". Alue sijaitsee Metsähallituksen metsätaloustalouden ympäröimänä ja rajoittuu itäosaltaan valtakunnan rajalle. Yksityismaita, jotka eivät sisälly erämaahan, on yksi 6,65 ha:n alue.

Tsarmitunturin erämaa-alue on maisemallisesti poikkeuksellinen tunturierämaa Venäjän rajan tuntumassa. Se sijaitsee Ivalosta Nellimiin ja Rajajooseppiin vievien teiden sekä Venäjän rajan välissä. Lähimmät kylät ovat Nellim, Akujärvi ja Keväjärvi. Erämaan sydämen muodostavat Tsarmitunturin ylänkö ja Akalauttapää, joita erottaa toisistaan syvä Pahakurun rotko. Tunturialuetta reunustaa erämaa-alueen ytimessä Tsarmikuusikko, joka on Suomen pohjoisin yhtenäinen kuusimetsä. Avotunturit nousevat kuusikon ylle. Tunturikoivuovyöhyke on heikosti kehittynyt tai puuttuu kokonaan; kuusi muodostaa täällä metsänrajan. Erämaa-alue kuuluu Suomen metsänrajan seurantaverkostoon.

Suurpetojen kannalta Tsarmin alueella on suuri merkitys, koska erämaa-alue (vanha metsä) on suorassa yhteydessä Venäjän puoleisiin petopopulaatioihin ja Suomen alueella Tsarmitunturin erämaahan rajoittuvat laajat taimikkoalueet, joissa petojen esiintyminen on vähäisempää ja enemmän tilapäistä. Varsinkin karhulla on vankka asema alueen suurpetofaunassa. Tsarmitunturin alueen linnuston luonteenpiirteenä on kuusimetsää suosivan lajiston suuri osuus. Tämä korostuu, koska Tsarmin kuusikoille ei löydy Suomen puolella vastinetta lähialueilta. Kuusimetsän lajistoon kuuluu levinneisyydeltään sekä eteläisiä että itäisiä lajeja. Myös vanhojen metsien lajeja tavataan suhteellisen runsaina erämaa-alueella. Tsarmin alueelta saavat alkunsa monet Luton ja Paatsjoen vesistöön kuuluvat joet. Luton vesistön joissa on tavattu aiemmissa kartoituksissa raakkua.

Pinnanmuodostus on hyvin vaihtelevaa. Keskosan laakealakisilta tuntureilta maa laskee kohti alueen reunoja. Alueella risteilee runsaasti pieniä jokia ja puroja, ja maisemaa pilkuttavat lammet ja pienet järvet. Kallioperä kuuluu Lapin granulitiivisyöhykkeeseen. Maaperä muodostuu suurimmaksi osaksi moreenista. Hiekka- ja sora- muodostumia on etenkin alueen lounaisosassa, ja luoteessa Talasjärven lompoloiden sekä Kampajärven ja Akalauttajoen ympäristöissä.

Tsarmitunturin erämaassa kuusi-mäntysekametsien osuus on huomattava (72 % luonnonmetsiä). Metsärajan muodostavat paikasta riippuen joko tunturikoivikko tai kuusimetsä. Tunturikankaita on yhteensä 1 450 ha. Korkeimman tunturin – Akalauttapää (507 m) – pohjoisrinteeltä löytyy muutama pienehkö lumenviipymä. Inventoinneissa löytyi lähteitä jopa 212 kpl. Huurresammallahteiden huomattava määrä (13 kpl) kertoo maaperän/kallioperän ravinteisuudesta. Soiden kokonaispinta-alasta 13 % on lettosoita.

Erämaa-alueen kulttuuriperinnön inventoinnissa ehdittiin tarkastaa alueesta vain pieni osa, mutta silti sen kulttuuriperintö paljastui odotettua rikkaammaksi. Alueella on varmasti liikuttu jo kivikaudella erästelemässä, mistä on todisteena pienialainen, todennäköisesti kivikautinen leiripaikka Kivijoen varrella. Useat pyyntikuopat eri puolilla aluetta kertovat peuranpyynnin tärkeydestä menneinä aikoina ennen poronhoidon alkua. Pyyntikuoppien ikää ei voi määrittää ilman kaivaustutkimuksia. Erityisen mielenkiintoinen on Talasjärven lompoloiden rannalla sijaitseva rautakautinen/historiallisen ajan asuinpaikka kaksine Pohjois-Lapille tyypillisine suorakaiteenmuotoisine latomuksineen. Ihmisen myöhempää toimintaa alueella valottavat savotta- ja eräkämpien jäännökset. Itä-Inarin alueesta on laadittu paikannimiselvitys, jossa myös Tsarmitunturin alueen paikannimistöä on kuvailtu.

Tsarmin alue on erämainen ja melko rakentamaton. Sitä ympäröi paikoin tiheähkö metsäautotieverkosto, ja osa metsäautoteistä ulottuu suunnittelualueelle, taloustaloudessa olleille Natura-alueille. Erämaa-alueen rajalle johtavat mm. Kontosjärven ja Nangujärven metsäautotiet, joten myös päiväretkien tekeminen on mahdollista. Virkistyskäytön kannalta alueen vetovoimatekijä onkin saavutettavuus. Kuitenkaan palveluvarustusta ei juuri ole, joten seudulla liikkuu pääosin omatoimiretkelijöitä ja metsästäjiä, jotka yöpyvät laavussa tai teltassa. Tsarmin alue onkin suosittu paikallisten metsästäjien pyytöalueena.

Tsarmitunturin erämaa-alue kuuluu kokonaisuudessaan saamelaisen kotiseutualueeseen ja kolttu-alueeseen. Siellä laiduntaa porojaan Ivalon paliskunta. Paliskunnalla on alueella yksi sopimus poromieskämppäalueesta, johon on rakennettu porokämpä. Muita kämpäsopimuksia on ainoastaan Rajavartioloitoksella Santapään tähystysmajasta. Alueelta ei juurikaan kaadeta puita polttopuiksi. Aikaisemmin metsätaloustaloudessa olleilla alueilla ei harjoiteta enää metsätaloutta.

II Uhka-analyysi
Keskeiset arvot ja niihin kohdistuvat uhat
<p>Alue on tärkeä saamelais- ja muuhun paikalliskulttuuriin liittyen, lähinnä metsästyksen ja poronhoidon kannalta. Sen merkitys porotaloudelle metsätalousalueiden ja metsäautoteiden keskellä on laidunrauhan kannalta huomattava. Alue on hyvin erämainen ja verraten rakentamaton. Tsarmin alue on tärkeä suurpetojen – erityisesti karhun – ja petolintujen elinalue sekä vanhan metsän lajiston esiintymisalue. Siellä sijaitsee Suomen pohjoisin yhtenäinen kuusimetsäalue, joka on myös puhtain siperiankuusikko. Tsarmin erämaa-alue on poikkeuksellinen vanhojen metsien saareke metsätalousalueiden keskellä sekä maisemallisesti vaihteleva tunturi- ja metsäerämaa. Mahdollisia uhkia arvojen kannalta ovat liiallinen erämaisyyden häviäminen, maastoliikenne, rakentaminen ja laitton pyynti.</p>
III Tavoitteenasettelu
Suunnitelman päämäärät
<p>Suunnitelman päämääränä on säilyttää alue mahdollisimman erämaisena ja rakentamattomana, paikalliskulttuurin harjoittamista tukevana erämaana.</p>
Suunnittelualan visio
<p>Tsarmitunturin erämaa-alue säilytetään nykyisen kaltaisena erämaisena paikallisten eräretkeilijöiden kohteena. Turvataan lajien säilyminen, lisääntyminen ja niiden liikkuminen alueella. Turvataan porojen laidunrauha.</p>
Vyöhykejaon keskeiset ratkaisut
<p>Alue on kokonaisuudessaan syrjävyöhykettä.</p>
IV Toteutus
<p>Liikkuminen jokamiehenoikeudella on sallittu. Polkupyöräily, ratsastus ja poroajelu on sallittu. Tulenteke on sallittu käyttäen risuja, kuivia oksia ja pieniä juurakoita. Laaditaan yhteistyösopimukset luontomatkailuyrittäjien kanssa. Moottorikelkkailu-uran käyttöperiaate säilytetään nykyisen kaltaisena safariyrittäjille tarkoitettuna urana, eikä sitä avata yleiseen käyttöön. Koiravaljakkotoimintaa matkailutoimintana ei sallita. Ahvenlammen autiotupa säilytetään ja pidetään kunnossa. Vanha turvekammi säilytetään metsästäjien käytössä; Metsähallitus ei huolla sitä.</p> <p>Erämaa-alueelle ei osoiteta porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslain (45/2000) eikä kolttalain (253/1995) mukaisia tukikohtia, vaan tukikohtapaikat osoitetaan erämaan ulkopuolisille alueille. Suunnitelmassa on varattu mahdollisuus kämpän rakentamiselle vanhan palaneen tilalle.</p> <p>Alue on metsästys- ja kalastuskäytössä.</p> <p>Alueella harjoitetaan poronhoitoa poronhoitolain (848/1990) mukaisesti.</p> <p>Maastoliikennelupia myönnetään voimassa olevien lupien myöntämisperiaatteiden ja -ohjeiden mukaisesti.</p> <p>Alueella ei harjoiteta metsätaloustoimintaa, eikä sieltä oteta maa-aineksia. Kolttala-alueella asuvilla koltilla on oikeus ottaa puuta omaa polttopuutarvetta varten. Autiotuvalle puut tuodaan erämaa-alueen ulkopuolelta. Kaivostoiminta on sallittu ainoastaan valtioneuvoston luvalla.</p> <p>Luonnonsuojelun keskeiset toimenpiteet ovat suojeltavien lajien esiintymien kartoitusta, kulttuuriperinnön inventointia, luontotyyppiedon täydentämistä sekä tutkimuksen tukemista.</p>
V Ympäristövaikutusten arviointi
<p>Suunnitelman toteuttaminen edistää alueen erämaaluonteen säilymistä ja tukee paikallisen kulttuurin harjoittamista. Suunnitelma turvaa saamelaiskulttuurin toimintaedellytykset suunnittelualueella Metsähallituksen lainsäädäntövelvoitteiden ja sen päättävällä olevien asioiden osalta. Suunnitelmassa ei esitetä sellaisia toimia, joilla olisi todennäköisesti merkittävästi heikentäviä vaikutuksia suunnittelualan luontodirektiivin (92/43/ETY) luontotyyppieihin tai suojelun perusteena oleviin lajeihin.</p>
VI Seuranta
<p>Lajien elinvoimaisuutta ja esiintymiä seurataan. Valvonnalla on suuri merkitys vaikuttavuuden ja toteutuksen seurannassa. Saamelaiskulttuurin turvaamisen toteutumista seurataan suunnitelman tarkistamisen yhteydessä yhdessä saamelaiskäräjien ja kolttaneuvoston kanssa.</p>

I NYKYTILAN KUVAUS	11. Tutkimus	IV TOTEUTUS	VI SEURANTA
1. Suunnittelualan kuvaus ja suunnittelutilanne	12. Muu luonnonvarojen käyttö, rasitteet, käyttöoikeudet ja sopimukset	19. Luonnonsuojelun ja -hoidon toimenpiteet	28A ja B. Suunnitelman toteutuksen ja vaikuttavuuden seuranta
2. Perustamistarkoitus	II KESKEISET ARVOT JA UHAT	20. Kulttuuriperinnön suojelun toimenpiteet	VII LÄHTEET
3. Osallistaminen	13. Keskeiset suojelu- ja käyttöarvot	21A. Luonnon virkistyskäyttö: retkeilyn ja luontomatkailun toimenpiteet	29. Lähteet
4. Vesistöt ja merialueet	14. Uhka-analyysi	21B. Luonnon virkistyskäyttö: palveluvarustus	VIII LIITTEET
5. Geologia	III TAVOITTEENASETTELU	22. Erätalouden toimenpiteet	Liite 1. Saamelaiskäräjien lausunnon täydennys suunnitelman vaikutuksista saamelaiskulttuuriin
6A. Natura 2000 -luontotyytit	15. Uhkatekijöiden torjuminen	23. Muut luonnonvarojen ja alueiden käytön toimenpiteet	Liite 2. Saamelaiskulttuuriin liittyvä lainsäädäntö ja sopimukset
6B. Kansalliset uhanalaiset luontotyytit (LUTU)	16. Kehittämismahdollisuudet	24. Hallinto	Liite 3. Ote maakuntakaavasta
7. Lajisto	17. Visio	25. Rakennuskanta	Liite 4. Suunnittelualan lajiluettelo
8. Kulttuuriperintö	18A. Vyöhykejako: Retkeily- ja luontomatkailuvyöhyke	26. Resurssit	Liite 5. Lausuntoyhteenveto
9A. Luonnon virkistyskäyttö: retkeily ja luontomatkailu	18B. Vyöhykejako: Syrjävyöhyke	V YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN ARVIOINTI	Liite 6. Kuvaliite
9B. Luonnon virkistyskäyttö: opastusviestintä	18C. Vyöhykejako: Rajoitus- ja luonnonarvovyöhykkeet	27. Ympäristövaikutusten arviointi	Liite 7. Ympäristöministeriön vahvistuskirje
10. Erätalous: nykytila			

NYKYTILAN KUVAUS

1 Suunnittelualueen kuvaus ja suunnittelutilanne

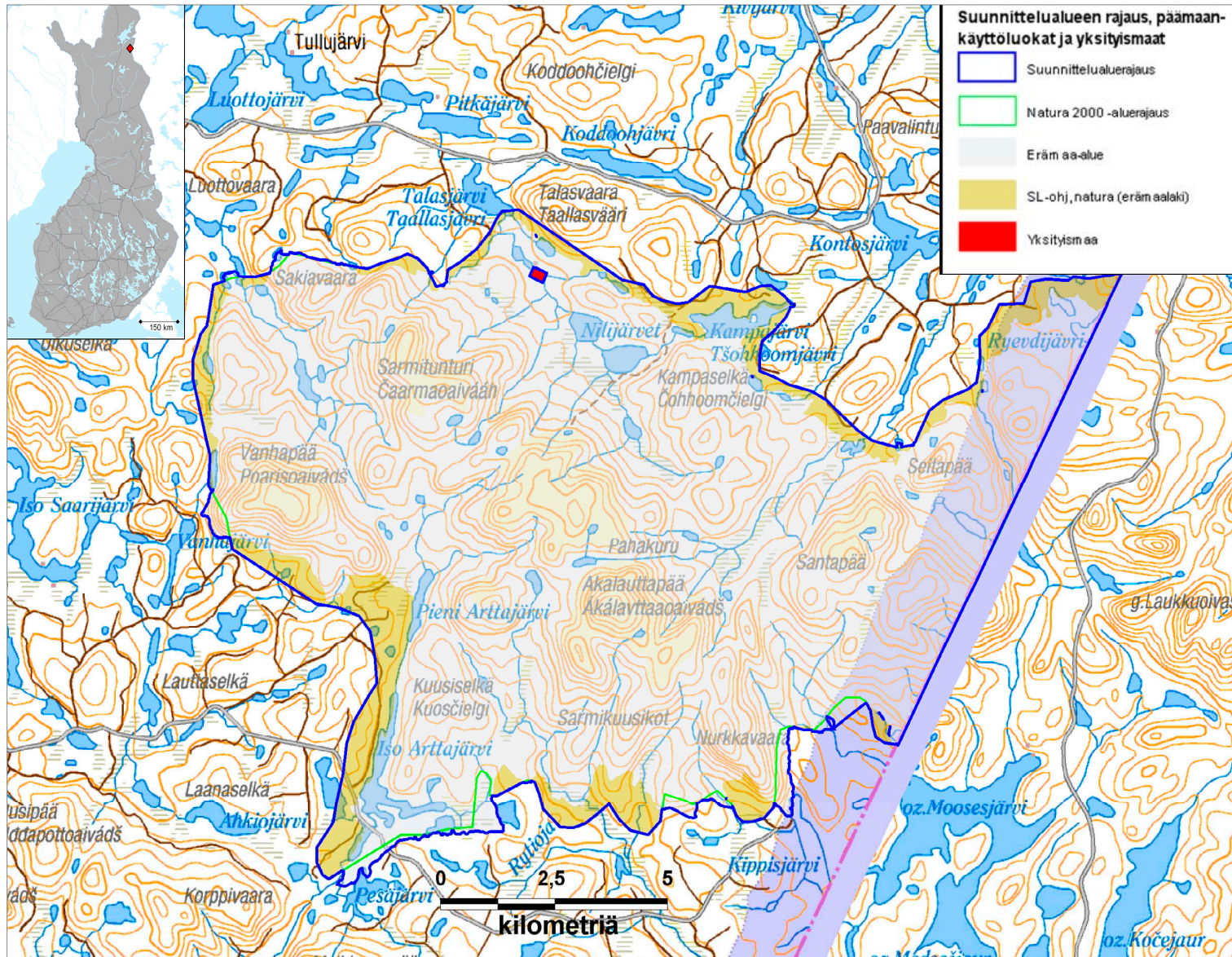
Vastuuprosessi	Alueiden hallinta	Kartta	☒	Kuvat 1 ja 2
Selite	Lomakkeella luodaan yleiskuva suunnittelualueesta, maankäytön nykytilanteesta, kaavoituksesta ja muusta maankäytön suunnittelusta, saamelaisten kotiseutuasioista sekä suunnittelutilanteesta. Lomake muodostaa perustan muiden jäljempänä seuraavien aiheiden käsittelylle.			
Suunnittelualueen nimi	Tsarmitunturin erämaa-alue		Pinta-ala (ha)	16 758
			Josta vesialuetta (ha)	500
Maakunta	Lappi	Kunta	Inari	

Suunnittelualueeseen sisältyvät Natura 2000 -alueet					
Nimi	Koodi	Alueen kokonais-pinta-ala (ha)	Tyyppi ¹	Toteutustapa	Suunnitelman kattavuus
Tsarmitunturin erämaa	FI 1300205	16 758	SCI	erämaalaki 62/1991	sisältyy kokonaan suunnittelualueeseen

Suunnittelualueen maankäyttö							
Perustetut suojelualueet	Valtionmaidten suojelualueet		Päämaankäyttöluokka	Suojelu- aluetyyppi	Perustamis- ajankohta	Pinta-ala (ha)	Järjestyssääntö annettu (pvm)
	Erämaa-alue		302	erämaa-alue	1991	15 319	-
	Yksityiset suojelualueet (YSA)				Kpl	Pinta-ala (ha)	Yhteenveto YSA-kohteiden rauhoitus-määräyksistä on esitetty hoito- ja käyttö-suunnitelman liitteessä 3.
	Yksityiset suojelualueet yksityismailla				0	-	
	Valtion yksityiset suojelualueet				0	-	
Yksityiset suojelualueet, jotka sijoittuvat sekä yksityis- että valtionmaille				0	-		
Suojeluun varatut valtion alueet	Tyyppi	Päämaankäyttöluokka		Kpl	Pinta-ala (ha)	Lisätietoja	
	-						
Muut suunnittelu- alueeseen kuuluvat kohteet	Nimi, tyyppi	Päämaankäyttöluokka		Kpl	Pinta-ala (ha)	Lisätietoja	
	Natura-alue	SL-ohj-1-28871-Tsarmitunturin erämaa (nat)		1	1 439	Erämaa-alueen ulkopuoliset Natura-alueet ovat olleet metsätalouskäytössä.	

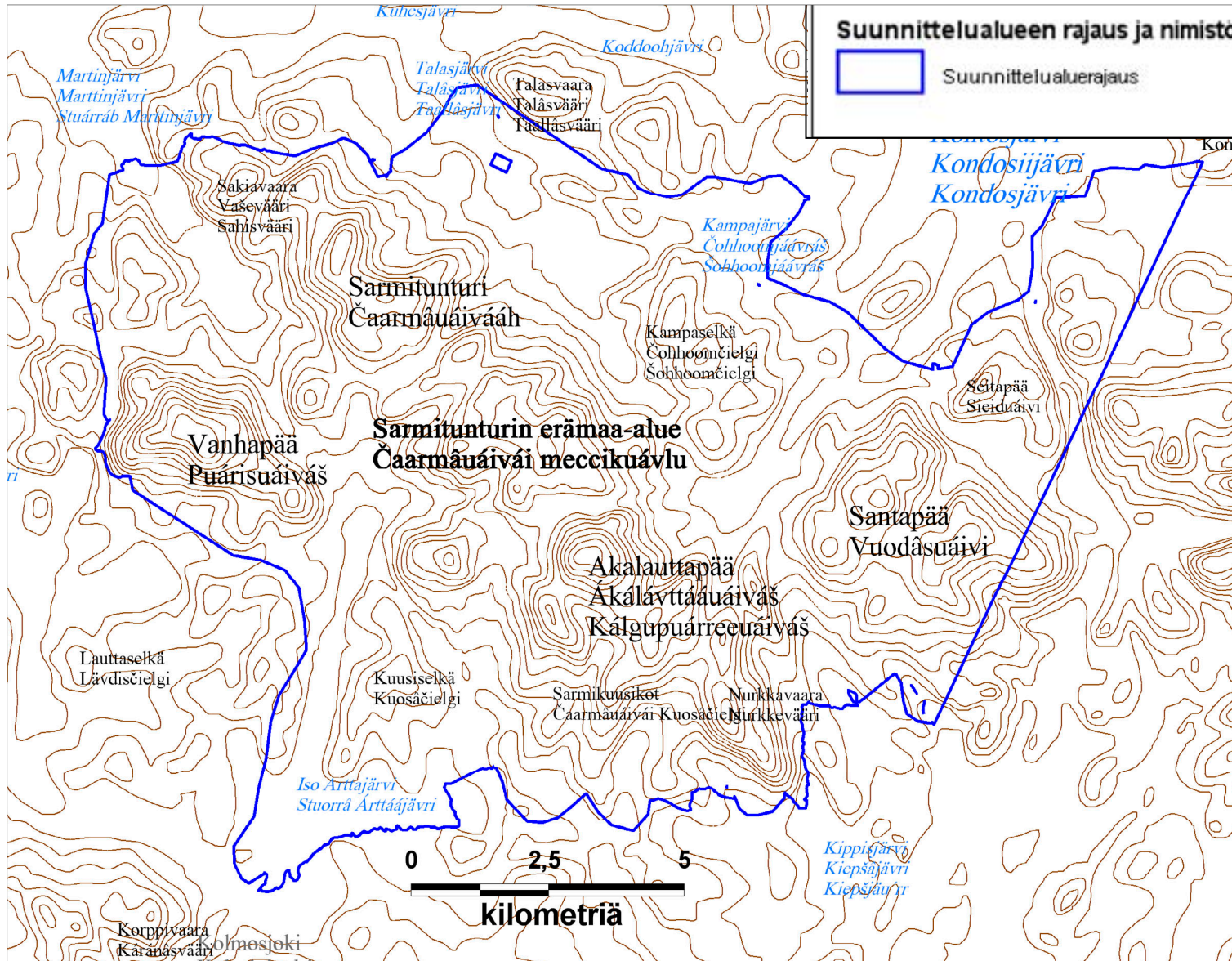
¹ SPA = Special Protection Area = lintudirektiivin (79/409/ETY) nojalla muodostettavat erityiset suojelualueet; SCI = Sites of Community Importance = luontodirektiivin (92/43/ETY) nojalla nimettävät, yhteisön tärkeinä pitämät alueet, joista muodostetaan SAC = Special Area of Conservation = luontodirektiivin nojalla muodostettava erityisten suojelutoimien alue.

Kansainväliset sitoumukset ja suojeluohjelmat			
Alue	Tyyppi	Lisätietoja	
-	-	-	
Saamelaisten kotiseutualueet			
Suunnittelualue sijaitsee saamelaisten kotiseutualueella		Saamelaisten kulttuurista ja kielellistä itsehallintoa toteuttaa saamelaiskäräjät (974/1995). Saamelaiskäräjät hoitaa saamelaisten kieltä ja kulttuuria sekä saamelaisten asemaa alkuperäiskansana koskevia asioita. Metsähallitus pyytää saamelaiskäräjien arviot kaikkien saamelaisten kotiseutualueella tehtävien suojelu- ja erämaa-alueiden hoito- ja käyttösuunnitelmien vaikutuksista saamelaiskulttuuriin (ks. lausuntoyhteenveto sekä Liite 1). Saamelaisten oikeuksia alkuperäiskansana turvaavat sekä kansalliset että kansainväliset sopimukset ja säädökset (Liite 2). Alue kuuluu lisäksi kokonaan kolttala-alueeseen. Kolttalaki (253/1995) turvaa kolttala-alueella asuville koltille erityisiä oikeuksia (Liite 2).	
☐ Osittain	☒ Kokonaan		
Kaavoitus ja muu maankäytön suunnittelu			
Kaava tai suunnitelma	Hyväksymisvuosi	Kattavuus	Suunnittelualueita koskevat kirjaukset suunnitelmassa
Pohjois-Lapin maakuntakaava ¹	2007	koko suunnitelma-alue	Tsarmitunturin erämaa-alue on merkitty Se -merkinnällä. Aluekuvauksessa todetaan, että Tsarmitunturin erämaa-alue on kauniin tunturiryhmän luonnehtima metsäkaira laajojen talousmetsien keskellä. Tsarmitunturin laki ja alueen muutkin kerot ovat keskeisiä maiseman kiintopisteitä. Erikoisinta ja arvokkainta luontoa edustavat Tsarmitunturin alueen laajat kuusikot, jollaisia ei ole muualla Inarin itäosissa. Alueella on myös näytteitä järeistä männiköistä. Valtioneuvosto jätti kaavasta vahvistamatta moottorikelkkailureitin välillä Rajajooseppi–Nellim. Se katsoi päätöksessään, että Tsarmitunturin erämaa-alueen kautta kulkeva moottorikelkkailureitti ei perustunut riittäviin tutkimuksiin ja selvityksiin.
Ivalon alueen osayleiskaava ²	kesken	koko suunnitelma-alue	
Metsähallituksen suunnitelma	Hyväksymisvuosi	Kattavuus	Suunnittelualueita koskevat kirjaukset suunnitelmassa
Ylä-Lapin luonnonvara-suunnitelma kaudelle 2006–2010 ³	2006	valtionmaat	Alueen käytön ohjaus tehdään ensisijaisesti hoito- ja käyttösuunnitelmiin sekä suojelualueiden hoidon ja käytön periaatteisiin perustuen.
Kytkeytyneisyystarkastelu			
Suunnittelualueita ympäröivät pohjoisessa, lännessä ja etelässä Metsähallituksen metsätalousalueet. Kuutuan alueelle laaditussa alue-ekologisessa ⁴ suunnitelmassa määritelty Kuutuan alue-ekologinen verkosto muodostuu siten, että Luttojoesta haarautuva vesireitti – Kolmosjoki, Kolmosjärvi, Valolompolo – muodostaa yhteyden Tsarmitunturin erämaahan. Nellimin metsätalousalueelle ⁵ on muodostettu yksi yhtenäinen käytäväkokonaisuus, joka sivuhaaroineen seuraa alueen merkittäviä vesistöreittejä. Käytävä yhdistää naapurivaltakunnan laajat metsäalueet Tsarmitunturin erämaahan myös talousmetsäalueiden kautta.			
Edellisen hoito- ja käyttösuunnitelman toteutuminen			
Tsarmitunturin erämaa-alueelle ei ole aiemmin laadittu hoito- ja käyttösuunnitelmaa.			
Suunnittelualueen yleiskuvaus			
Yleiskuvaus alueesta suunnitelman yhteenvetolomakkeessa (ks. edellinen lomake)			

Kuva 1. Tsarmitunturin erämaa-alue sijaitsee Inarin kunnassa, saamelaisen kotiseutualueella ja kolttala-alueella Ivalosta Nellimiin ja Rajajooseppiin vievien teiden sekä Venäjän rajan välissä. Tsarmitunturin erämaa on erämaailalla (62/1991) perustetuista alueista pienin, pinta-alaltaan 15 319 ha. Suunnittelualueeseen sisältyvät lakisääteisen erämaan ulkopuoliset, samaan Natura-alueeseen kuuluvat noin 1 500 ha:n liepeet. Alue sijaitsee metsätalousalueiden ympäröimänä. Yksityismaita, jotka eivät sisälly erämaahan, on 6,65 ha. Lähimmät kylät ovat Nellim, Akujärvi ja Kevjäjärvi.

© Metsähallitus 2009, © Karttakeskus Oy, Lupa L5293.

Kuva 2. Tsarmitunturin erämaa-alueen sydämen muodostaa Tsarmitunturin ylänkö, ja korkein kohta on pyöreälakinen Akalauttapää. Näitä erottaa toisistaan syvä Pahakurun rotko. Muita huomattavia kohoumia ovat Vanhapää, Santapää sekä monilakinen Sarmitunturi. Loivapiirteistä tunturialuetta leikkaavat syvät laaksot, jotkut jopa kymmenien metrien syvyisiä. Tunturialuetta reunustaa erämaa-alueen ytimessä Tsarmikuusikko, joka on Suomen pohjoisin yhtenäinen kuusimetsä.

© Metsähallitus 2009, © Karttakeskus Oy, Lupa L5293, © Maanmittauslaitos 1/MML/09

2 Perustamistarkoitus

Vastuuprosessi	Alueiden hallinta	
Selite	Lomakkeella esitetään suunnittelualueeseen kuuluvien suojelualueiden ja -ohjelmakohteiden perustamistarkoitus sekä tiettyjen suunnittelualueita koskevien kansainvälisten sopimusten tavoitteet. Perustamissäädöksessä tai suojeluohjelmassa määritelty suojelualueen perustamistarkoitus on pohjana suunnittelualueen keskeisten arvojen määrittelylle. Perustamistarkoitus vaikuttaa osaltaan myös suunnittelualueen vision määrittelyyn sekä kehittämistavoitteiden asettamiseen (ks. pääluku II). Suojeluohjelmakohteilla, joita ei vielä ole perustettu luonnonsuojelualueiksi, suojelun tarkoitus on määritelty ao. suojeluohjelmassa. Suojelualueisiin kohdistuvia tavoitteita sisältyy mm. kosteikkojen suojelua koskevaan Ramsar -sopimukseen.	
Suunnittelualueen tai sen osan nimi	Perustamissäädös, suojeluohjelma tai -sopimus	Alueen suojelutarkoitus
Tsarnitunturin erämaa-alue	Erämaalaki 62/1991	Erämaa-alueita perustetaan alueiden erämaaluonteen säilyttämiseksi, saamelaiskulttuurin ja luontaiselinkeinojen turvaamiseksi sekä luonnon monipuolisen käytön ja sen edellytysten kehittämiseksi.
Yhteenveto		
Suunnittelualueesta pääosa on perustettu erämaalaila erämaa-alueeksi. Noin 1 500 ha suunnittelun kohteena olevasta Natura-alueesta ei ole perustettu erämaalaila eikä muilla säädöksillä.		

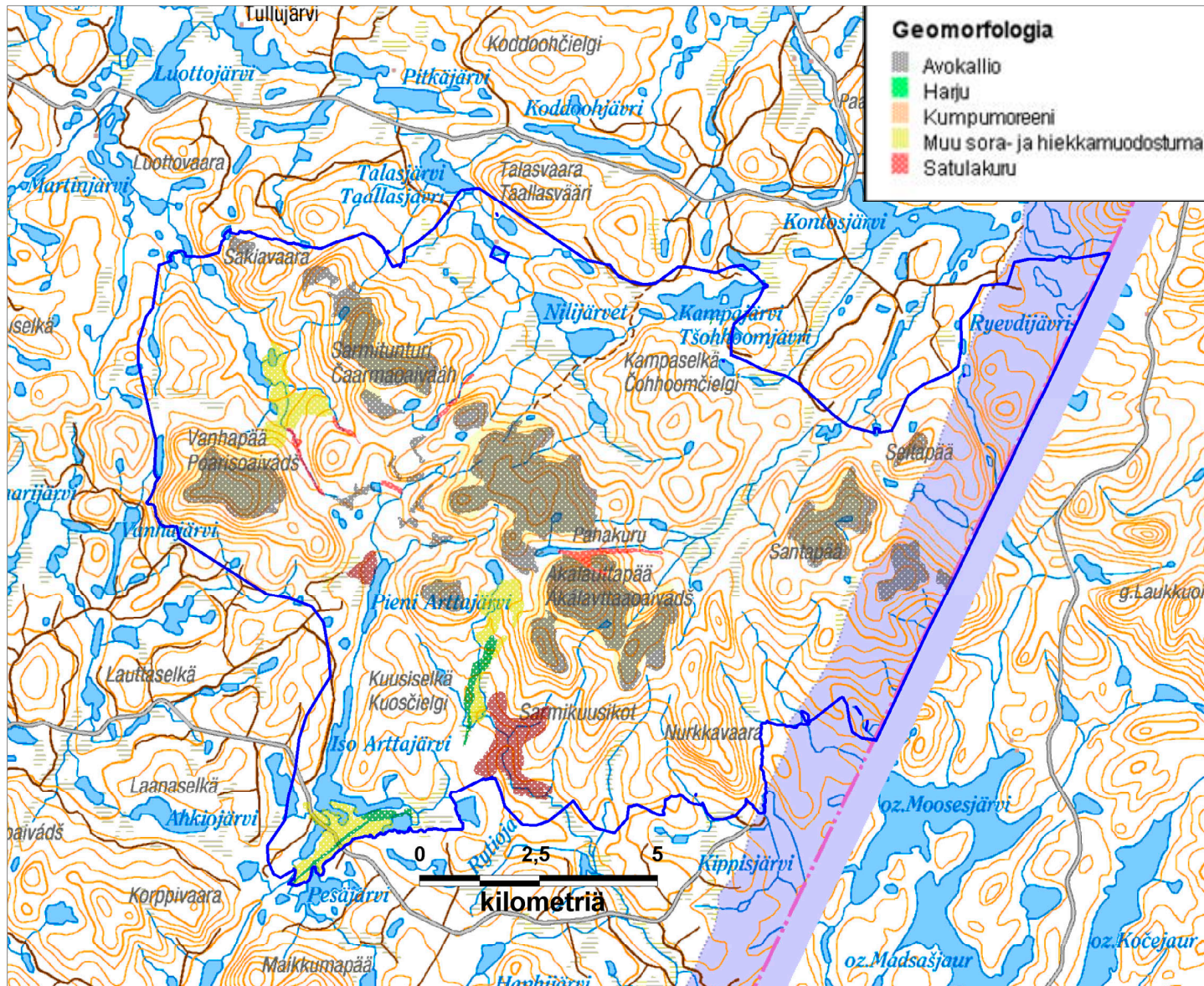
3 Osallistaminen

Vastuuprosessi	Alueiden hallinta	
Selite	Kansalaisten ja sidosryhmien kuuleminen suunnittelussa on Metsähallituksen ja ympäristöhallinnon toimintatapa. Osallistamisen tavoitteena on saada luonnon-suojeluun liittyville tavoitteille ja toiminnalle yleinen hyväksyntä, vähentää ristiriitoja Metsähallituksen ja eturyhmien välillä sekä eri eturyhmien kesken, saada mahdollisimman paljon tietoa, taitoa ja näkemyksiä pohjaksi ratkaisuille, saada yhteistyötahot sitoutumaan suunnitelman tavoitteisiin ja keskeisiin ratkaisuihin sekä luoda pysyvä yhteistyö alueen eri toimijoiden kesken.	
Kohdennettu osallistaminen	Osallistetut tahot	Nimetty edustaja
	Hallinto ja viranomaistahot	
yhteistyöryhmä	Inarin kunta	Matti Kyllönen
yhteistyöryhmä	saamelaiskäräjät	Kalevi Paadar
yhteistyöryhmä	Lapin ympäristökeskus	Liinu Törvi
yhteistyöryhmä	Ivalon paliskunta	Ari Kustula
yhteistyöryhmä	Nellimin–Keväjäjärven kolttaneuvosto	Tauno Haltta
saamelaiskäräjälain 9. §:n mukainen neuvottelu	saamelaiskäräjät	Klemetti Näkkäläjärvi, Aimo Guttorm, Asko Länsman, Kalevi Paadar
kolttaneuvottelu	kolttien kyläkokous	Veikko Feodoroff, Tauno Haltta, Mari Lappalainen
	Järjestöt ja ryhmät	
yhteistyöryhmä	Inarin Luonnonystävät ry	Esko Sirjola, Urpo Karppinen
yhteistyöryhmä	Inarin riistanhoitoyhdistys	Pertti Vikeväkorva
yhteistyöryhmä	Inarinsaamelaiset ry	Ari Seipiharju
puhelinkeskustelut	Tunturilatu ry	Raimo Pahkala
	Yritykset	
yhteistyöryhmä	Pohjois-Lapin matkailu	Mika Harri
Lisätietoja		
12.3.2009 yhteistyöryhmän kokous, Ivalo, Hotelli Ivalo. Lakisääteinen neuvottelu (Laki saamelaiskäräjistä 974/1995) saamelaiskäräjien kanssa käytiin 18.6.2009 Rovaniemellä. Kolttien kyläkokouksen kanssa suunnitelmasta neuvoteltiin 13.8.2009 Inarissa.		
Yksityisten maanomistajien osallistaminen (Yksityiset suojelualueet ja muut yksityisalueet)		
Ei yksityisiä suojelualueita		

Avoimet osallistamistilaisuudet	Paikka	Pvm	Osallistujat (lkm)
avoin yleisötilaisuus	Nellim, erähotelli	29.01.2009	12
avoin yleisötilaisuus	Ivalo, Hotelli Ivalo	05.02.2009	5
Osallistujat yhteensä			17
Pyydetyt lausunnot (kpl)	30	Saadut lausunnot (kpl)	18
Lausuntoyhteenveto on suunnitelman liitteessä 5.			
Lisätietoja			
<p>Kolttien kyläkokous ei antanut lausuntoa hoito- ja käyttösuunnitelmasta. Koltaneuvosto on ilmoittanut tukevansa hoito- ja käyttösuunnitelmaa (saamelaiskäräjien lausunto, Liite 1). Saamelaiskäräjälain (974/1995) 9. §:n mukaisessa neuvottelussa 18.6.2009 saamelaiskäräjien edustajat totesivat, että he yhtyvät koltaneuvoston kantaan mm. tukikohtien myöntämisperiaatteissa. Saamelaiskäräjät täydensi ensimmäistä lausuntoaan 17.6.2010 lausunnolla suunnitelman vaikutuksista saamelaiskulttuuriin (Liite 1).</p>			
Osallistamisen vaikutus suunnitelmaan			
<p>Suunnitelman yleisötilaisuuksien ja yhteistyöryhmän kokousten perusteella muodostettiin suunnitelman esitykset siten, että alue pyritään säilyttämään mahdollisimman erämaisena, porotaloutta ja paikallisten metsästyksen harjoittamista tukevana erämaana.</p>			

4 Vesistöt ja merialueet

Vastuuprosessi	Luonnonsuojelu	Kartta	☐	Kyllä		
			☒	Ei		
Selite	Lomakkeella kuvataan suunnittelualan vedenlaatua ja lintuvesiluonnetta makean veden ja merialueiden osalta. Laatuluokka kuvaa pintavesien ekologista tilaa ja ESA -pisteytys kohteen lintuvesiluonnetta. Lomakkeeseen liittyy kartta, joka kuvaa alueen vesistöjä ja vesistöaluejakoa.					
Yleiskuvaus	Suunnittelualan suurimmat järvet ovat Kampajärvi, Nilijärvet, Kyörtisjärvi ja Arttajärvet. Pääosin vedet ovat pieniä lampia ja vedenjakajalta molempiin vesistöalueisiin virtaavia puroja. Alue kuuluu Paatsjoen (71) ja Tuulomajoen (72) vesistöalueisiin. Alue sisältyy Tenon–Näätäjäjoen–Paatsjoen kansainväliseen vesienhoitoalueeseen, josta on laadittu ehdotus vesienhoitosuunnitelmaksi vuoteen 2015. Tässä suunnitelmaehdotuksessa Tsarmin alueen järvet on luokiteltu pääosin mataliksi ja vähähumuksisiksi. Pohjavesialueita ei ole.					
Järvet, virtavedet ja pohjavesialueet						
Järvet	Suojeluperuste (rekisterissä)	Vesipuidedirektiivitunnus	Referenssivesistön tunnus	Lintuvesipisteet	Laatuluokka	
Talajärvi		71.133.1.001_001				
Kampajärvi		71.133.1.009_001				
Kalaton Kampajärvi		71.124.1.012_001				
Iso Arttajärvi		72.017.1.004_001				
Sarmijärvi		71.100_005				
Pohjavesialueet						
-						
Lisätietoja						
Tsarmitunturin Natura-alue sisältyy vesipolitiikan puitedirektiivin (2000/60/EY) artiklan 6 mukaiseen rekisteriin (ns. suojelualuerekisteri). Pääasiallinen perustelu Tsarmitunturin liittämiseksi suojelualuerekisteriin ovat alueella esiintyvät pienvedet, erityisesti lähteiköt.						
Merialueet						
Nimi	BSPA-luokka	Suojeluperuste (rekisterissä)	Vesipuidedirektiivitunnus	Referenssivesistön tunnus	Lintuvesipisteet	Laatuluokka
Ei ole						
Lisätietoja						
Yhteenveto						

Kuva 3. Tsarmitunturin erämaa-alueen pinnanmuodostus on hyvin vaihtelevaa. Alueen kallioperä kuuluu Lapin granuliittivyöhykkeeseen. Maaperä muodostuu suurimmaksi osaksi moreenista. Hiekka- ja sora muodostumia on etenkin alueen lounaisosissa ja luoteessa.

Geomorfologia-aineisto on tuotettu luontokartoitusprojektissa 1996–2000 GTK:n ohjauksessa.

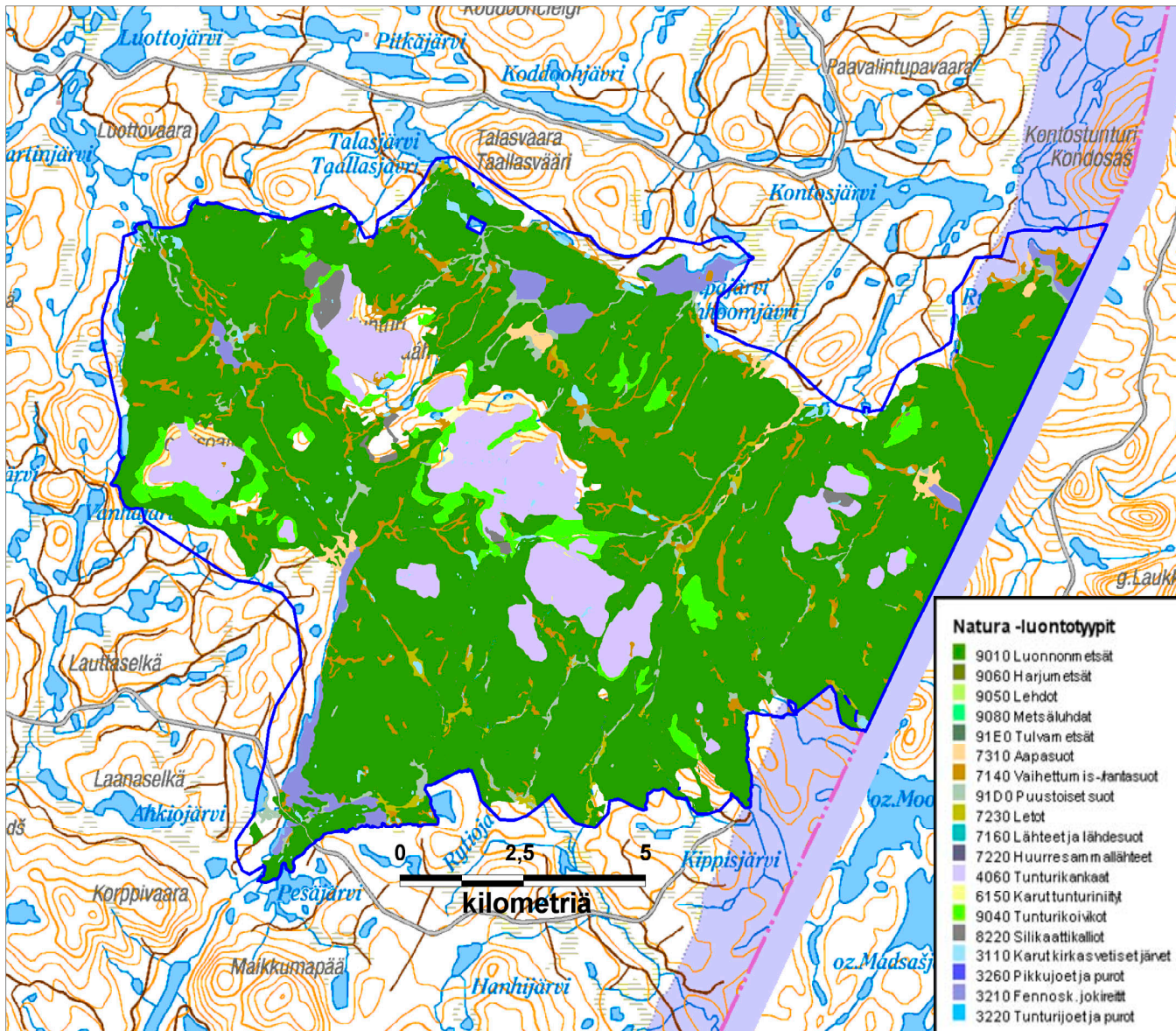
© Metsähallitus 2010, © Karttakeskus Oy, Lupa L5293

6A Natura 2000 -luontotyypit

Vastuuprosessi	Luonnonsuojelu	Kartta	☒ ☒	Luontotyypit (kuva 4) Luontotyyppien edustavuus (kuva 5)							
Selite	Lomakkeella kuvataan koko suunnittelualueen Natura 2000 -luontotyypit, niiden pinta-alat ja edustavuudet. Edustavuus -käsitteellä tarkoitetaan tässä yhteenvetoa Natura-tietolomakkeiden edustavuus- ja luonnontilaisuustiedoista. Edustavuus ilmentää, miten ”tyypillisenä” luontotyyppi alueella on, ja siihen vaikuttavat mm. luontotyyppien rakenne, toiminta ja ennallistamismahdollisuudet. Lomakkeella tarkastellaan myös suunnittelualueen asemaa suojelualueverkostossa ja kytkeytyneisyyttä verkoston muihin kohteisiin.										
Luontotyyppi				Luontotyyppien edustavuus luokittain (ha), luontotyypit (LT) I ja II							
Koodi	Luontotyyppi	Pinta-ala, luontotyyppi I (ha)	Pinta-ala, luontotyyppi II (ha)	Erinomainen		Hyvä		Merkittävä		Ei merkittävä	
				LT I	LT II	LT I	LT II	LT I	LT II	LT I	LT II
9010	Luonnonmetsät*	11 315	32	10 216	22	653	10	446			
4060	Tunturikankaat	1 451		1 234		188		29			
6150	Karut tunturiniityt	1		0,5		0,5					
9040	Tunturikoivikot	599		445		99		55			
7140	Vaihtumissuot	593		509		82		2			
3110	Karut kirkasvetiset järvet	436		436							
3260	Pikkujoet ja purot	21		21		<1					
91D0	Puustoiset suot*	256	25	181	13	66	12	9			
7310	Aapasuot*	123		51		72					
8220	Silikaattikalliot	105		104		1					
7230	Letot	107		47		39		21			
9060	Harjumetsät	32		22		10					
9050	Lehdot	1		1							
7160	Lähteet	210 kpl	2 kpl	179 kpl	2 kpl	29 kpl		2 kpl			
7220	Huurresammallähteet*	12 kpl	1 kpl	12 kpl	1 kpl						
91E0	Tulvametsät*	<1				<1					
9080	Metsäluhdat*	<1		<1							

* = priorisoitu eli ensisijaisesti suojeltava luontotyyppi

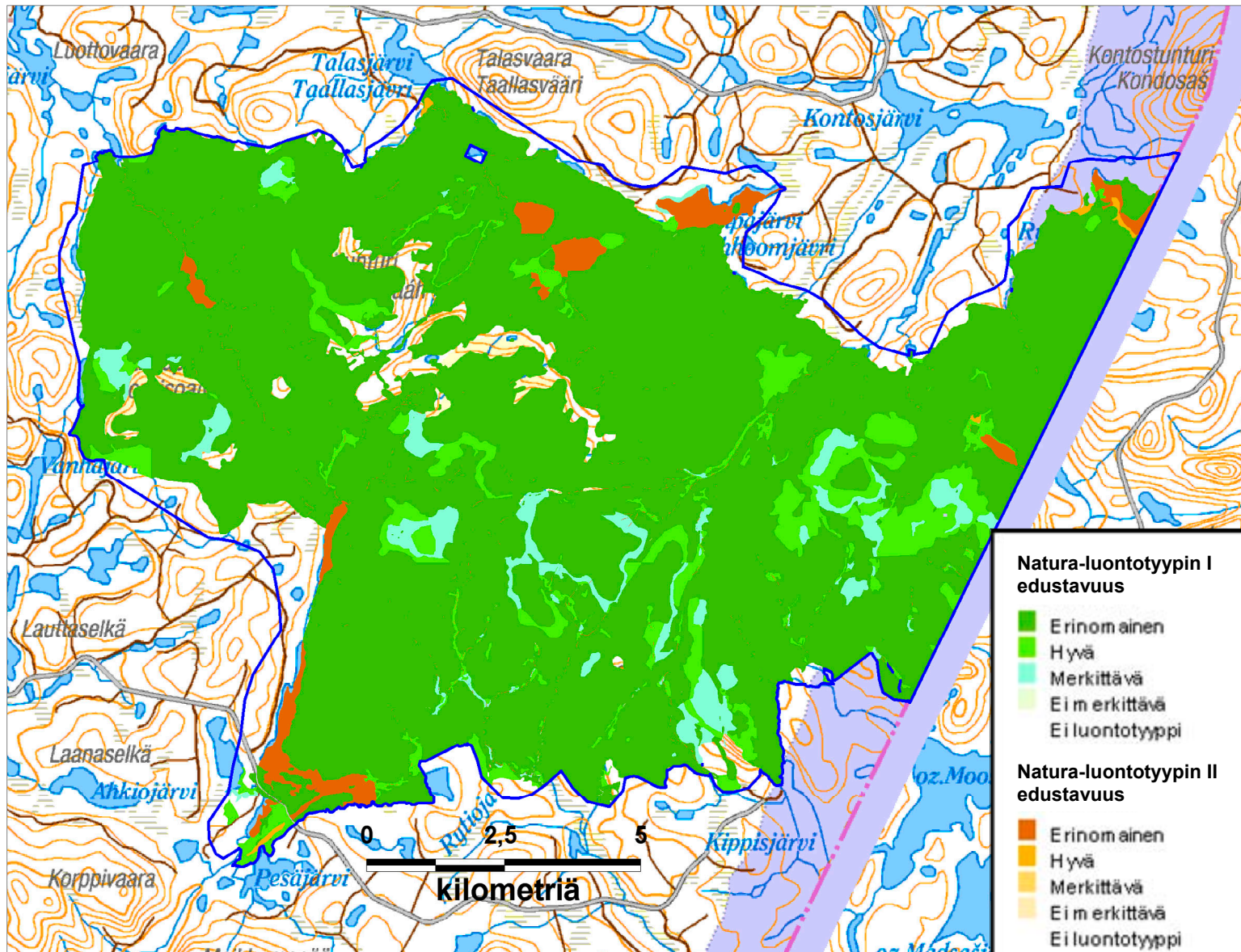
Luontotyyppien pinta-ala yhteensä (ha)	15 040	57	13 267	35	1 210	22	562			
Luontotyyppien osuus suunnittelualueesta (%)	89									
	Pinta-ala (ha)	Lisätietoja								
Muu kuin Natura-luontotyyppi	676	Inventoimatta olevat Natura-ohjelman alueet 1 240 ha erämaa-alueen ympärillä tehdään valmiiksi mahdollisimman pian resurssien puitteissa.								
Ei inventoitu	1 240									
Kaikki kuviot yhteensä	16 956									
Verkostotarkastelu										
-										
Yhteenveto										
<p>Tsarmitunturin erämaata voi luonnehtia Siperian taigan läntisenä ulokkeena, jossa kuusi-mäntysekametsien osuus on huomattava (luonnonmetsiä 72 %). Topografialtaan Tsarmitunturin erämaa on jyrkähköjen ojankurujen ja tunturinrinteiden halkomaa, mikä poikkeaa ympäröivästä alueesta selvästi. Metsärajan yläpuolelle kohoaa kymmenkunta matalahkoa tunturihuippua. Metsärajan muodostavat joko tunturikoivikko (600 ha) tai kuusimetsä. Tunturikankaita on yhteensä 1 450 ha. Korkeimman tunturin (Akalauttapää 507 m) pohjoisrinteellä on muutama pienehkö lumenviipymä (1 ha tunturiniittyjä). Inventointien perusteella lähteitä on jopa 212 kpl. Huurresammallähteiden huomattava määrä (13 kpl) kertoo maaperän/kallioperän ravinteisuudesta. Soiden kokonaispinta-alasta 13 % (107 ha) on lettoita. Hoito- ja käyttösuunnitelmaa varten alueen inventointia täydennettiin. Maastotöiden osuus oli alle 50 %.</p>										

Kuva 4. Tsarmitunturin erämaa-alueen Natura 2000 -luontotyytit. Suunnittelualueella tavataan 17 Natura 2000 -luontotyyppiä, ja ne kattavat 15 040 ha (89 %) alueen pinta-alasta. Natura 2000 -luontotyypeistä luonnonmetsien osuus on 72 %. Metsärajan muodostavat paikasta riippuen joko tunturikoivikko tai kuusimetsä. Tunturikankaista on yhteensä 1 450 ha. Akalauttapaan pohjoisrinteellä on muutama pienehkö lumenviipymä. Inventoinneissa löytyi lähteitä 212 kpl. Huurre sammallahteiden huomattava määrä (13 kpl) kertoo maaperän/kallioerän ravinteisuudesta. Soiden kokonaispinta-alasta 13 % on lettosoita.

Inventointi on toistaiseksi kesken Natura-alueilla.

© Metsähallitus 2010, © Karttakeskus Oy, Lupa L5293

Kuva 5. Tsarmitunturin erämaa-alueen Natura 2000 -luontotyyppit ovat edustavuudeltaan pääosin erinomaisia. Vähäiset tunturikoivikot ovat lähinnä tunturikoivu-havupuu-sekametsiä, joten niiden edustavuus tunturikoivikkona on alentunut. 1920–30-luvulla syntyneet primäärisukessiovaiheen männiköt jäävät yleensä ilman luontotyyppiä. Erämaa-alueen ympärillä olevat Natura-alueeseen sisältyvät reunat ovat osin hakattuja ja viljeltyjä alueita.

© Metsähallitus 2010, © Kartta-keskus Oy, Lupa L5293

6B Kansalliset uhanalaiset luontotyypit (LUTU)

Vastuuprosessi	Luonnonsuojelu	Kartta	☐	Kyllä	
			☒	Ei	
Selite	Lomakkeelle kirjataan Suomen luontotyyppien uhanalaisuusarvioinnin mukaiset luontotyypit, niiden pinta-alat ja prosenttiosuudet. Luokitus perustuu vuosina 2005–2007 toteutettuun tutkimukseen, jonka menetelmät ja tulokset on kuvattu julkaisuissa SY 765 Suomen luontotyyppien uhanalaisuuden arviointi. Menetelmä ja luontotyyppien luokittelu sekä SY8/2008 Suomen luontotyyppien uhanalaisuus.				
Koodi	Luontotyyppi	Uhanalaisuusluokka	Pinta-ala (ha) tai arvio alasta	Osuus alueesta	Kuvaus ja sijainti
	Pienet ja keskikokoiset vähähumuksiset järvet	NT			
	Lähdelammet	NT			
	Ruohokorvet	NT			
	Aitokorvet	NT			
	Lettokorvet	VU			
	Sarakorvet	NT			
	Lettorämeet	VU			
	Lettonevarämeet	VU			
	Lettonevat	NT			
	Lähdeletot	NT			
	Rimpiletot	NT			
	Vanhat kuusivaltaiset lehtomaiset kankaat	NT			
	Vanhat sekapuustoiset lehtomaiset kankaat	NT			
	Vanhat kuusivaltaiset tuoreet kankaat	VU			
	Vanhat sekapuustoiset tuoreet kankaat	NT			
	Vanhat mäntyvaltaiset kuivahkot kankaat	NT			
	Vanhat mäntyvaltaiset kuivat kankaat	NT			
	Ikivanhat mäntyvaltaiset kuivat kankaat	NT			
	Harjumetsien valorinteet	NT			
	Sisämaan tulvametsät	NT			
	Kalliometsät	NT			

	Variksenmarja-jäkälä-seinäsammal-tunturikoivikot	NT			
	Tuulikankaat	VU			
	Variksenmarjakankaat	NT			
	Mustikkakankaat	NT			
	Kurjenkanervakankaat	NT			
	Karut sammalvaltaiset lumenviipymät	NT			
Koodi	Luontotyyppi Suomen kansainväliset vastuuluontotyypit	Uhanalaisuusluokka	Pinta-ala (ha) tai arvio alasta	Osuus alueesta	Kuvaus ja sijainti
	Runsashumuksiset järvet ja lammet				
	Harjualueiden pienvedet				
	Aitokorvet	NT			
	Rimpinevat				
	Rimpiletot	NT			
	Rimpiset aapasuot				
	Pohjoisboreaaliset mäntymetsät				
	Harjumetsät				
	Kalliometsät				
Uhanalaiset luontotyypit yhteensä					
Verkostotarkastelu					
-					
Yhteenveto					
Suomen luontotyyppien uhanalaisuuden arvioinnin tulosraportissa (Raunio ym. 2008) ²² Pohjois-Suomen alueella vaarantuneeksi (VU) tai silmälläpidettäväksi (NT) luokiteltuja luontotyyppiejä esiintyy Tsarmitunturin alueella kaikkiaan 28 kappaletta. Suomen kansainvälisiä vastuuluontotyyppiejä alueella esiintyy 10 kappaletta. Arvio em. luontotyyppien esiintymisestä alueella perustuu Metsähallituksen luontotyyppi-inventointiin ja työntekijöiden aluetuntemukseen. Tarkkoja pinta-alatietoja luontotyypeistä ei ole saatavilla.					

7 Lajisto

Vastuuprosessi	Luonnonsuojelu	Ei karttaa				
Selite	Lomakkeen tarkoituksena on antaa kuva suunnittelualueen keskeisistä lajistoarvoista sekä tuoda esiin lajiston piirteitä, jotka on huomioitava alueen hoidon ja käytön suunnittelussa. Sama laji voi sisältyä useampaan luokitukseen: esimerkiksi useat uhanalaiset lajit ovat myös direktiivilajeja. Kaikissa lajiryhmissä yksikkönä on ryhmään kuuluvien, alueella esiintyvien lajien kpl-määrä.					
Luokitus	Linnut	Muut selkärangattomat	Selkärangattomat	Putkilokasvit	Itiökasvit (sammalet ja jäkälät)	Sienet
Erityisesti suojeltavat lajit	3	0	1	0	0	1
Muut uhanalaiset lajit (luonnonsuojeluasetuksen ja uhanalaisarvioinnin uhanalaiset lajit)	2	2	0	0	2	7
Silmälläpidettävät lajit	14	3	0	0	3	12
Alueellisesti uhanalaiset lajit	4	0	0	0	3	0
Lajit, joiden suojelemiseksi osoitetaan Natura-alueita (luontodirektiivin 92/43/ETY liite II, lintudirektiivin 79/409/ETY liite I)	21	4	1	0	0	0
Lajit, jotka edellyttävät tiukkaa suojelua, ja joiden lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on kielletty (luontodirektiivin liite IV)	0	4	0	0	0	0
Vierasperäiset tai haitallisesti runsastuneet lajit	0	1	0	0	0	0
Lajistotietoa. Lajiluettelo on esitetty liitteessä 4.						
<p>Kääpiä kartoitettiin alkavan suunnittelutyön pohjaksi (Suomen pohjoisimpia kuusimetsiä) sekä mahdollisen kelkkauran tienoilta: uhanalaisin ja harvinaisin löytö oli Tsarmin 2 sopulinkääpäpaikka; lajia tavataan pitkin itärajan tuntumaa, mutta tiedossa vain 23 paikkaa koko Suomessa. Kelkkauran varrelta löytyi lukuisia uhanalaisia kääväkkäitä, mutta ei erityisesti suojeltavia lajeja tai muita sellaisia lajeja, joita ei muualta erämaasta löytynyt. Kommentteja kelkkaurasta tarkemmin em. raportissa s. 8.⁷</p> <p>Alueen vanhoissa kuusimetsissä on monipuolinen kuusimetsien kääväkaslajisto. Uhanalaisia putkilokasveja on kartoitettu hyvin vähän, eikä alueelta ole tiedossa yhtään uhanalaisten putkilokasvien havaintopaikkaa. Lähdesammalia kartoitettiin vuosina 2006 ja 2008. Alueelta on tiedossa kaksi uhanalaista sammallajaa.</p> <p>Suurpetojen kannalta Tsarmin alueella on suuri merkitys, koska erämaa-alue (vanha metsä) on suorassa yhteydessä Venäjän puoleisiin petopopulaatioihin ja Suomen alueella Tsarmitunturin erämaahan rajoittuvat laajat taimikkoalueet, joissa petojen esiintyminen on vähäisempää ja enemmän tilapäistä. Varsinkin karhulla on vankka asema alueen suurpetofaunassa. Tsarmitunturin alueen linnuston luonteenpiirteenä on kuusimetsää suosivan lajiston suuri osuus. Tämä korostuu, koska Tsarmin kuusikoille ei löydy Suomen puolella vastinetta lähialueilta. Kuusimetsän lajistoon kuuluu levinneisyydeltään sekä eteläisiä (punarinta, rautiainen) että itäisiä (kirjosiipikäpylintu, pyy, taviokuurna) lajeja. Myös vanhojen metsien lajeja (metso, pohjantikka) tavataan suhteellisen runsaina erämaa-alueella. Tsarmin alueelta saavat alkunsa monet Luton ja Paatsjoen vesistöön kuuluvat joet. Luton vesistön joissa on tavattu aiemmissa kartoituksissa raakkua, mutta koska pääkartoitukset tapahtuivat rämaan ulkopuolella, on Tsarmin alueella kesällä 2009 tehty lisäkartoituksia sekä Luton että Paatsjoen vesistöön kuuluvilla puroilla.^{8, 9, 10}</p>						

8 Kulttuuriperintö

Vastuuprosessi	Luonnonsuojelu	Kartta	☐ ☒	Kyllä Ei
Selite	Kulttuuriperinnön nykytilakuvaus käsittää suunnittelualueen maisema-arvojen sekä rakennusperinnön ja arkeologisten kohteiden kuvauksen. Kuvauksen tavoitteena on tunnistaa suunnittelualueen keskeiset kulttuuriperintöarvot.			

Maisema		
Nimi	Kpl	Luokitus
-	0	Maailmanperintökohde
-	0	Kansallinen kaupunkipuisto
-	0	Valtakunnallisesti arvokas maisema-alue
-	0	Valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö
-	0	Maakunnallisesti merkittävä maisema
-	0	Luonnonsuojelulain (1096/1996) mukainen maisema-alue
-	0	Muu merkittävä maisema

Lisätietoja

Alueella ei ole minkään säädöksen pohjalta suojeltuja maisema-alueita.

Rakennusperintö

Nimi	Kpl	Luokitus
-	0	Valtakunnallisesti arvokas rakennus tai rakennusryhmä
-	0	Maakunnallisesti merkittävä rakennus tai rakennusryhmä
-	0	Muu merkittävä rakennus tai rakennusryhmä

Lisätietoja

Alueella on hyvin vähän rakennuksia, eikä mitään niistä ole luokiteltu valtakunnallisesti, maakunnallisesti tai paikallisesti arvokkaaksi kohteeksi. Metsähallituksen hallinnassa on alueella ainoastaan Ahvenlammen autiotupa. Tuvan rakentamisajankohta ei ole tiedossa, mutta on mahdollista että se on tehty jo 1940-luvulla. Siihen viittaavat ikkunamalli, hirren työstötapa sekä rakenteiden kuluneisuus. Alueella on lisäksi muutamia rakennusten jäännöksiä, joista on jäljellä vain pari alinta, jo maatonutta hirsikertaa.

Arkeologiset kohteet											
Luokitus	Asuinpaikat	Hautapaikat	Puolustus- varustukset	Kulttipaikat	Valmistus- ja työpaikat	Taide ja muistomerkit	Liikenne- kohteet	Vedenalaiset kohteet	Kivi- ja maa- rakenteet	Ei määritelty	Yhteensä kpl
Muinaisjäännösrekisterissä oleva kohde	2				7						9
Muu arkeologinen kohde	4										4
Lisätietoja											
<p>Erämaa-alueen eteläosasta löytyi kulttuuriperinnön inventoinnissa yksi hyvin pienialainen kivikautinen asuinpaikka. Myöhempiä asutusvaihtetta edustaa Talasjärven lompoloiden läheltä löytynyt rautakauden/ historiallisen ajan asuinpaikka, jossa on kaksi suorakaiteen muotoista kivilatomusta. Pyyntikuoppakohteita on kaikkiaan seitsemän, joista laajimmassa, Kolttakurussa sijaitsevassa järjestelmässä on kaikkiaan kymmenen pyyntikuoppaa. Yhteensä pyyntikuoppia löytyi koko suunnitelma-alueelta 18 kpl. Erämaa-alueen maaperä on suurimmaksi osaksi moreenia, ja hiekkaisia alueita on harvassa. Kaikki pyyntikuoppakohteet sekä kivikautinen ja myöhempi rautakautinen/historiallinen asuinpaikka löytyivät alueilta, joissa maaperä on hiekkaa. Menneen ajan ihmiset ovat tunteneet elinympäristönsä hyvin ja osanneet valita helpokkaisuuden ja vettä hyvin läpäisevän alueen kuoppametsästyksen ja asumiseen.²¹</p>											
Muu kulttuuriperintö											
<p>Inventoinnissa löydettiin muutamia rakennusten jäännöksiä. Kyseessä ovat vanhojen savotta- ja eräkämpin maatuneet alimmat hirsikerrat. Talasjärven lompoloiden rannalta löytyivät kahden savottakämpän jäännökset sekä Ison Arttajärven länsirannalta vanhan kämpän ja aitan maatuneet jäännökset. Samoin Ylemmän Nilijärven rannalla on vielä vaivoin nähtävissä pienen metsäkämpän alin, lahonnut hirsikerta ja pieni maahan kaivettu kellari.</p>											
Kävijätutkimus											
<p>Kulttuuriperinnön merkityksestä alueen kävijöille ei ole tutkittua tietoa. Ennen alueella tehtyä kulttuuriperinnön inventointia paikallislehdessä olleessa ilmoituksessa pyydettiin tietoa alueen menneisyydestä. Yhteydenottojen perusteella suunnitelma-alueen menneisyys on paikallisille ihmisille tärkeä.</p>											
Yhteenveto											
<p>Erämaa-alue on suuri ja kulttuuriperinnön inventoinnissa ehdittiin tarkastaa siitä vain pieni osa, mutta silti alueen kulttuuriperintö paljastui odotettua rikkaammaksi. Alueella on varmasti liikuttu jo kivikaudella erästelemässä, mistä on todisteena pienialainen, todennäköisesti kivikautinen leiripaikka Kivijoen varrella. Useat pyyntikuopat eri puolilla aluetta kertovat peuranpyynnin tärkeydestä menneinä aikoina ennen poronhoidon alkua. Pyyntikuoppien ikää ei voi määrittää ilman kaivaustutkimuksia. Erityisen mielenkiintoinen on Talasjärven lompoloiden rannalla sijaitseva rautakautinen/ historiallisen ajan asuinpaikka kaksine Pohjois-Lapille tyypillisine suorakaiteenmuotoisine latomuksineen. Ihmisen myöhempiä toimintaa alueella valottavat savotta- ja eräkämpin jäännökset. Ilmari Mattus on tehnyt Itä-Inarin alueesta paikannimiselvityksen, jossa on kuvailtu myös Tsarmitunturin alueen paikannimistöä¹².</p>											

9A Luonnon virkistyskäyttö: retkeily ja luontomatkailu

Vastuuprosessi	Luonnon virkistyskäyttö	Kartta	☒ ☐	Palveluvarustus (kuva 6) Kävijävirrat
Selite	Nykyisestä luonnon virkistyskäytöstä kuvataan retkeilyn ja luontomatkailun toimintaympäristöä, suunnittelualueen vetovoimaa ja merkitystä virkistyskäyttökohteena sekä nykyistä kysyntää, tarjontaa ja matkailun yhteistyötä. Kysyntätietoja ovat mm. tiedot käyntimääristä ja asiakastyytyvyydestä. Tarjonnalla tarkoitetaan retkeilyreittien, rakenteiden ja rakennelmien määrää, kapasiteettia ja kuntoa. Tavoitteena on analysoida palvelujen ja palveluketjujen toimivuutta asiakaslähtöisesti.			
Toimintaympäristön kuvaus				
Tsarmitunturin erämaa-alue ei kuulu Metsähallituksen virkistyskäytön painopistealueisiin. Se on paikallisille tärkeä eränkäyntialue. Alueen kävijämääriä ei ole arvioitu. Eränkäyntiin liittyviä rakenteita ja polkuja on ollut ja on edelleen muutama. Tsarmitunturin erämaa-alue sijaitsee Kontosjärven ja Kippisjärven metsäautoteiden välissä rajoittuen idässä Venäjän vastaiseen valtakunnanrajaan. Mainittuja metsäautoteitä myöten pääsee suunnittelualueelle. Tsarmitunturin alueella ei ole merkittäviä reittejä. Alueen läpi teiden välillä kulkee ns. poropolku (ei merkitty). Tsarmitunturin laelle menee polku (ei merkitty) Kontosjärven tien varresta palaneen palovartijan kämpän paikalle.				
Vetovoima ja merkitys				
Virkistyskäytön kannalta alueen vetovoimatekijä on sen saavutettavuus. Palveluvarustusta ei juuri ole, joten alueella liikkuu pääasiassa omatoimiretkeljiä ja metsästäjiä, jotka yöpyvät laavussa tai teltassa. Matkailullisesti Tsarmitunturin alueella on merkitystä lähinnä Nellimin kylästä suuntautuvalle luontomatkailutoiminnalle. Moottorikelkkasafaryrittäjät tulevat pääasiassa Saariselältä. Vetovoimaisimmat kohteet lähinnä paikallisille metsästäjille, mutta myös satunnaisille muille retkeilijöille ovat Pahakurun–Akalauttapään alue ja yhtenäinen laaja kuusimetsäalue.				

Suunnittelualueen kysyntä										
Kävijälaskentakohteet			Kävijätutkimus							
Suunnittelualueen käyntimäärä	Vuosi	Ei ole laskettu	Kävijätutkimuksen kohdealueet	Vuosi	Kävijätyytyväisyysindeksi (asteikolla 1 = erittäin tyytymätön – 5 = erittäin tyytyväinen)					
	-									
Käyntimäärän kehitys kohteilta			Alueella ei ole tehty kävijätutkimusta.							
Ei ole laskettu			Kävijätyytyväisyyden jakautuminen osatekijöihin (asteikolla 1 = erittäin tyytymätön – 5 = erittäin tyytyväinen)							
Vuosi	Käyntikerrat	Muutos	Tyytyväisyys palveluihin	-	Tyytyväisyys ympäristöön	-	Odotusten täyttyminen	-	Häiriötekijöiden kokeminen	-
-	-	-	Alueen kävijöiden jakautuminen eri tyypeihin							
-	-	-	Paikalliset kävijät (%)	-	Päiväkävijät	Osuus kävijöistä (%)		Viipymä (h)		
-	-	-	Kotimaiset matkailijat (%)	-	Yöpyjät	Osuus kävijöistä (%)		Viipymä (vrk)		
-	-	-	Ulkomaiset matkailijat (%)	-	Kävijävuorokaudet	-		-		

Lisätietoja

Retkeilypalvelujen tarjonta

Rakennukset	Lkm	Kapasi- teetti (hlö)	Kunto			Ylläpito		Muulla kuin valtion alueella	Lisätietoja
			Hyvä	Kesk.	Huono	MH	Muu		
Autiotupa	1	2		1		1	0		
Rakennelmat	Lkm	Kapasi- teetti	Kunto			Ylläpito		Muulla kuin valtion alueella	Lisätietoja
-	0	-	-	-	-	-	-		
Reitit	Km	Esteetön (km)		Päällyste (km)		Ylläpito (km)		Muulla kuin valtion alueella	Lisätietoja
Moottorikelkka- safariura	8*	0		0		MH	Muu		
						1	0		Moottorikelkkailu-ura on safaririttäjien käyttöön tarkoitettu, ei kaikille avoin ura; tällä hetkellä on merkitty maastoon muovinauhoin. Ura kulkee rajavyöhykkeen tuntumassa ja se on perinteinen keino, jota rajamiehet kulkevat partiointitehtävissä.

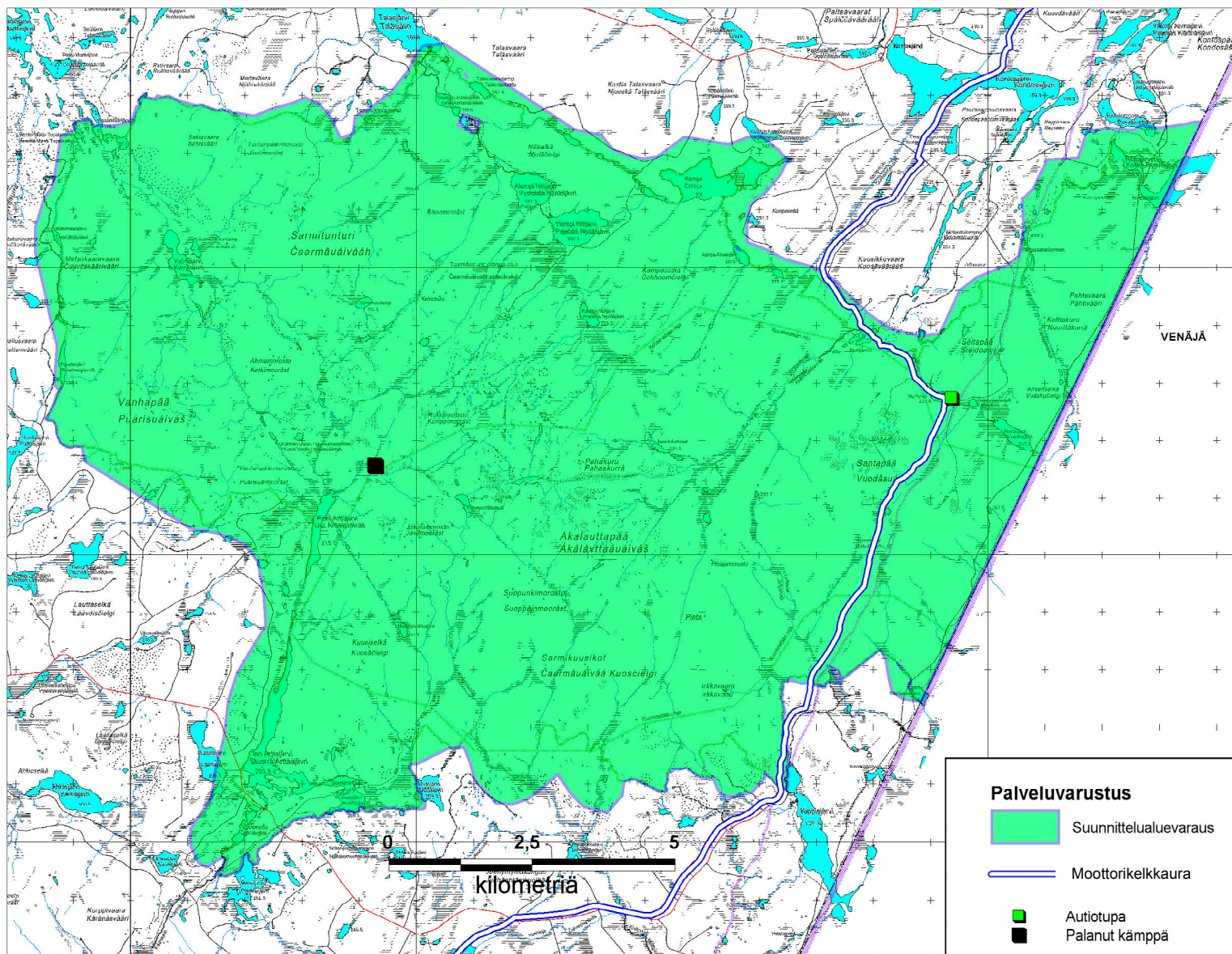
Matkailun yhteistyö

Vuosi	2009	Yhteistyöyritysten lukumäärä	2	Yhteistyöyritysten suunnittelualueella palveleminen asiakkaiden lukumäärä	Ei tietoa	Yhteistyöyritysten tyytyväisyys palveluihin (asteikolla 1 = erittäin tyytymätön – 5 = erittäin tyytyväinen)	Ei ole tehty yritys-kyselyjä.
-------	------	------------------------------	---	---	-----------	---	-------------------------------

Lisätietoja

Yhteistyöyrityksen toiminta on vasta alkuvaiheessa, eikä siitä siksi ole esittä asiakastietoja.

* Moottorikelkkasafariuran kokonaispituus on 70 km, erämaan osalla 8 km.

Kuva 6. Tsarmitunturin erämaa-alueen nykyinen palvelurakenne. Alueella sijaitsee yksi autiotupa Ahvenlammella. Alueen itärajan tuntumaan on linjattu safariyrittäjien käyttöön tarkoitettu moottorikelkkauru. Oheiseen karttaan on merkitty lisäksi palaneen kämpän paikka. Toimenpidelomakkeessa 21 B on kirjattu linjaus kämpän mahdollisesta rakentamisesta vanhan palaneen tilalle.

© Metsähallitus 2009, © Maanmittauslaitos 1/MML/09

9B Luonnon virkistyskäyttö: opastusviestintä

Vastuuprosessi	Luonnon virkistyskäyttö	Ei karttaa								
Selite	Lomakkeella kuvataan suunnittelualueita koskevan opastusviestinnän keskeiset tunnusluvut sekä Metsähallituksen ja yhteistyökumppaneiden opastusviestinnän keinot. Opastusviestintää tehdään asiakaspalvelupisteissä, luontoon.fi -sivuilla ja maastossa. Keinoja ovat mm. henkilöopastus, sähköisen ja painetun opastusmateriaalin tuottaminen sekä maasto-opasteet.									
Metsähallituksen opastusviestintä suunnittelualueella										
Käyntimäärät		Asiakastyytyväisyys asiakaspalvelupisteissä								
Vuosi	Asiakaspalvelupisteissä	luontoon.fi -sivuilla	Asiakaspalvelupisteet	Vuosi	Asiakastyytyväisyys (asteikolla 1 = erittäin tyytymätön – 5 = erittäin tyytyväinen)					
-	Ei ole	Ei tietoja	Alueella ei ole asiakaspalvelupisteitä.	-	-					
			Asiakkaita opastetuissa ryhmissä asiakaspalvelupisteissä	Asiakkaita opastetuissa ryhmissä maastossa						
			Vuosi	-	Henkilöä	Koululaisten osuus (%)	Vuosi	-	Henkilöä	Koululaisten osuus (%)
			Perustiedon tarjonta	-	-	-	Perustiedon tarjonta	-	-	-
			Herättelevä opastus	-	-	-	Herättelevä opastus	-	-	-
			Syventävä opastus	-	-	-	Syventävä opastus	-	-	-
Lisätietoja										
-										
Opastusviestinnän keinot suunnittelualueella, Metsähallituksen ylläpitämät		Lkm	Kuvaus							
Asiakaspalvelupisteet		0	Tsarmitunturilla ei ole omaa asiakaspalvelupistettä. Ivalon ja Saariselän asiakaspalvelupisteet, Ylä-Lapin luontokeskus Siida sekä muut Metsähallituksen asiakaspalvelupisteet antavat tietoja alueesta.							
Opastuspisteet		0	Ei ole opastuspistettä.							
luontoon.fi -sivut		10	www.luontoon.fi/tsarmitunturi – Tsarmitunturin erämaa-alueen luonnon ja retkeilymahdollisuuksien kuvaus							
Maasto-opasteet		0	-							
Luontopolut		0	-							
Esitteet ja muu painomateriaali		1	Suomen erämaat -esite, painos loppunut							
Elektroniset opastustuotteet		3	retkikartta.fi -sivustolla on saatavilla erämaa-alueen kartta, lupametsästysalueen kohdetiedot metsa.fi							
Yhteistyötahojen opastusviestinnän kuvaus										
-										
Yhteenveto (Luonnon virkistyskäytön nykytila: Retkeily, luontomatkailu ja opastusviestintä)										
Tsarmitunturin erämaa-alueella ei ole omaa asiakaspalvelupistettä. Alueen kävijöitä palvelevat Metsähallituksen kaikki asiakaspalvelupisteet.										

10 Erätalous: nykytila

Vastuuprosessi	Erä	Kartta	☐	Metsästyskieltoalueet
			☐	Lupa- ja sopimusmetsästysalueet
Selite	Lomakkeessa esitetään erätalouden nykykäytännöt ja sopimus- sekä lupatilanne. Metsästyksen osalta kenttään on kirjattu nykyinen tilanne ja sopimusten voimassa-oloaika. Lomakkeen tarkoituksena on antaa riittävät tiedot siihen, että alueen käyttöarvoa näiden toimintojen osalta voidaan arvioida.			
Metsästys				
☒	ML 8 § aluetta (kunnan asukkailla oikeus metsästyksen valtionmailla)	Inarin kunnan valtionmaalla		
☐	Yleistä vesialuetta (metsästysoikeus ML 7 § mukaisesti)			
☐	Metsästys kielletty			
☒	Lupametsästysaluetta	Metsähallituksen lupametsästysalue 1612 Tsarmitunturi		
☐	Sopimusmetsästysaluetta	Seurat (kpl)	Pinta-ala (ha)	Sopimuskauden pituus
		-	-	-
☐	Vain hirvenajo	-		
Alueen merkitys metsästyskohteena		Alue on paikallisille hyvin merkittävä perinteinen metsästyskohde. Lupametsästyspaine on vähäinen.		
Arvio metsästyspaineesta alueella	☐ Suuri	☒ Keskinkertainen	☐ Pieni	
Riistakannat	Metsäkanalintukanta on vakaa normaalein kannanvaihteluiin. Teerikanta on viime vuosina vahvistunut.			
Lisätietoja	-			
Kalastus				
☐	Yleistä vesialuetta (kalastusoikeus KL 6 § mukaisesti)			
☒	Piikkiminen ja onkiminen on sallittu kaikkialla jokamiehenoikeudella ja viehekalastus läänikohtaisella luvalla			
☐	Piikkiminen, onkiminen ja viehekalastus läänikohtaisella luvalla on sallittu osittain			
☒	Lupakalastusvedet	kuuluu Inarin virkistyskalastusalueeseen no 1564; kolmen pohjoisimman kunnan asukkailla lakisääteinen kalastusoikeus		
Alueen merkitys kalastuskohteena		vähäinen		
Arvio alueen kalastuspaineesta	☐ Suuri	☐ Keskinkertainen	☒ Pieni	
Saaliskalat	siika, taimen, hauki, ahven			
Kutupaikat	Purot ovat merkittäviä purotaimenen kasvu- ja lisääntymisalueita.			
Vaelluskalareitit	ei tietoja			
Istutukset (kalat, ravut)	Kampajärveen on istutettu taimenta ja Isoon Arttajärveen siikaa.			

Lisätietoja	-
Yksityiset suojelualueet	
Ei ole	
Yhteenveto	<p>Alue on osa laajempaa riistatalousaluetta; vaikutusalueeseen kuuluvat myös Norjan ja Venäjän rajan takaiset Paatsjokilaakson suojelualueet. Alue on perinteisesti paikallisille tärkeä metsästyskohde. Tsarmin kaira on tunnettu erityisesti karhun ja kanalintujen metsästysalueena. Paikalliset harjoittavat siellä aktiivisesti myös pienpetojen – erityisesti näädän – pyyntiä.</p> <p>Alueella vieraillee myös ulkopaikkakuntalaisia karhunpyytäjiä. Alue kuuluu Lapin läänin itäiseen karhukiintiöalueeseen.</p> <p>Alue sisältyy pienriistan lupametsästysalueeseen 1612 Tsarmitunturi, jonka kokonaispinta-ala on 180 000 ha. Koko lupa-alueelle on 2000-luvulla myyty ulkopaikkakuntalaisille riistakannasta riippuen vuosittain 0–500 metsästysvuorokautta. Ulkopaikkakuntalaiset ovat 2000-luvulla saaneet metsästä Ylä-Lapin alueilla kanalinnuista vain riekkoa, johtuen 1990- ja 2000-luvun alun heikoista metsotiheyksistä. Paikallisten pienriistan metsästyksen käytetyt vuorokaudet olivat kanalintukantojen huippuvuonna 2003 Inarin riistanhoitoyhdistyksen alueella yhteensä 7 650 vuorokautta. Lupametsästysalueelle 1612 Tsarmitunturi on arvioitu suuntautuvan noin 30 % koko Inarin paikallisten metsästyspaineesta.</p> <p>Tsarmitunturin erämaa kuuluu Inarin hirvenmetsästysalueeseen no 6. Tsarmitunturin erämaa-alueen vaikutuspiiriin hirven osalta voidaan katsoa kuuluvan Inarin kunnan kaakkoisosassa Paatsjoen ja Luttojoen väliin jäävä alue. Tältä suuralueelta on 2000-luvulla kaadettu noin 10 % Inarin kunnan hirvisaaliista. Erämaa-alueelle tai sen liepeille on kaadettu noin 1 % Inarin hirvisaaliista. Tieto perustuu metsästäjien antamiin kaatoilmoituksiin.</p> <p>RKTL:n kannanarvioiden (riistakolmiot) perusteella Inarin riekottiheys on ollut 2000-luvulla parempi (3,9) kuin 1990-luvulla (2,5). Vuosien 1990–2009 keskitiheys oli 3,4 riekkoa/km², vuosittainen vaihteluväli 0,3–9,4. Myös Inarin metsotiheys on ollut 2000-luvulla parempi (3,3) kuin 1990-luvulla (1,9). Vuosien 1990–2009 keskitiheys oli 2,6 metsoa/km², vuosittainen vaihteluväli 0,8–5,5. Myös pyy ja teeri kuuluvat alueen riistalajistoon, mutta niiden tiheydet ovat alhaiset, eikä niihin kohdistu RKTL:n saalistilastojen perusteella merkittävää metsästyspainetta.</p> <p>Alueella ei harjoiteta ammattikalastusta.</p>

11 Tutkimus

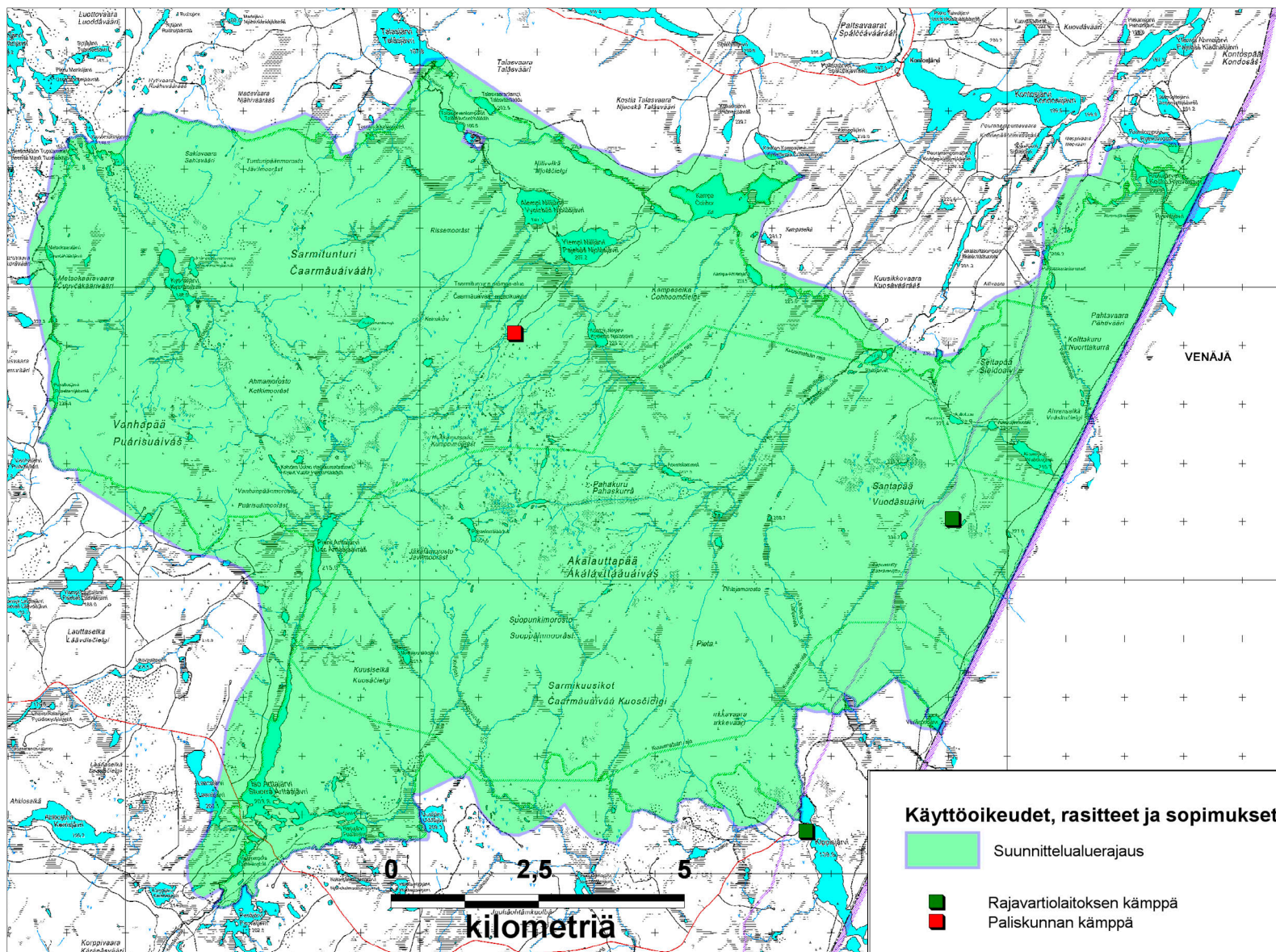
Vastuuprosessi	Luonnonsuojelu ja alueiden hallinta		
Selite	Lomakkeella kuvataan suunnittelualueen nykyinen tutkimuskäyttö sekä mahdolliset tutkimuskoealat ja muut vastaavat, jotka tulee huomioida suunnittelussa. Tutkimus sisältää myös esimerkiksi pitkäaikaiset ympäristön tilan seurannat. Mikäli alueella ei ole tutkimuskäyttöä, se todetaan lomakkeella.		
Alueella aikaisemmin tehty tutkimus			
Tsarmitunturin erämaa-alue kuuluu Suomen metsänrajan seurantaverkoston ²⁰ . Sinne on perustettu koealaryppäät 1980-luvun alussa. Seurantamittauksia on tehty 5–10 vuoden välein. Tällä vuosikymmenellä on tehty kuusen metsänrajatutkimuksia Akalauttapään etelärinteillä GTK:n johdolla. Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos on tehnyt useita tutkimuksia porolaidunten kunnosta sekä kesä- ja talvilaidunvaroista. Myös Metsäntutkimuslaitos on tutkinut porojen talvilaidunten kuntoa jo pitkään. ¹³⁻¹⁹ Alueella on tehty jonkin verran myös sammal- ¹¹ ja putkilo-kasviselvityksiä sekä lintulaskentoja. ^{9, 10} Metsähallitus on teettänyt alueelta paikannimistöselvityksen. ¹²			
☒	Alue on aktiivisessa tutkimuskäytössä	☐	Alueella ei ole säännöllistä tutkimuskäyttöä
☐	Alue kuuluu ennallistamisen seurantaverkoston	☐	Alue kuuluu luonnonhoidon seurantaverkoston
Nykyinen tutkimuskäyttö	GTK ja Metla tulevat jatkamaan metsänrajatutkimuksia. Tsarmi on puhtainta siperiankuusen (<i>Picea abies</i> subs. <i>obovata</i>) kasvualuetta Suomessa. Siksi se on tutkimuksen ja suojelun kannalta erityisen arvokas metsäalue. GTK analysoi tällä vuosikymmenellä kuusen metsänrajatutkimuksista Akalauttapään etelärinteiltä kertyneen aineiston erikoistutkija Raimo Sutisen johdolla.		
Koealat	metsänrajan seurannan koealaryppäät		
Tutkimustahot	Metsäntutkimuslaitos, Geologian tutkimuskeskus, Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos		
Tutkimusluvut	Vuosi 2004, Jari Ilmonen, Suomen ympäristökeskus: Pienvesien uhanalaiset ja puutteellisesti tunnetut vesiyhenteiset ja sammalet Vuosi 2006, Jukka Salmela, Bio- ja ympäristötieteiden laitos, Jyväskylän yliopisto: Lajistoselvitys Itä-Inarin lähde-, puro- ja suosammalista ¹¹ sekä niiden esiintymisen ekologisista tekijöistä; jatkohanke		
Merkitys tutkimuskohteena			
☒	Merkittävä	☐	Kohtalaisen merkittävä
☐		☐	Ei merkittävä

12 Muu luonnonvarojen käyttö, rasitteet, käyttöoikeudet ja sopimukset

Vastuuprosessi	Alueiden hallinta	Kartta	☐	Luonnonvarojen käyttö		
			☒	Rasitteet, käyttöoikeudet, sopimukset (kuva 7)		
Selite	Lomakkeella kuvataan suunnittelualan luonnonvarojen käyttö (pl. riista- ja kalakannat) sekä alueen kiinteistöihin (lähinnä valtionmaalla) kohdistuvat rasitteet, käyttöoikeudet ja sopimukset. Lomakkeen tarkoituksena on antaa kuva suunnittelualueelle kohdistuvista luonnonvarojen käyttöön, rasitteisiin, käyttöoikeuksiin ja sopimuksiin liittyvistä maankäytön paineista.					
Marjastus ja sienestys						
☒	Sallittu koko alueella	☐	Kielletty koko alueella			
☐	Sallittu osittain					
Poronhoito						
☒	Suunnittelualue sijoittuu poronhoitoalueelle	☐	Ei sijoitu poronhoitoalueelle			
Paliskunta	Suunnittelualueesta kuuluu paliskuntaan (%)	Paliskunnan suurin sallittu poromäärä	Poromääräarvio suunnittelualueella	Talvilaidunten kunto		
Ivalon paliskunta	100	6 000	vaihtelee laidunkierron mukaan	Olisi hyvää kevättalven luppolaidunalueella. Jäkälälaitumia on pääasiassa alueen luoteisosassa.*		
Toiminnan kuvaus	Ivalon paliskunnan kokonaispinta-ala on 288 400 ha (2 884 km ²). Paliskunnan osakkaita poronhoitovuonna 2007–2008 oli 119. Tsarmitunturin alue on pääasiassa paliskunnan kesä- ja syystalven laidunalueita. Tsarmitunturin alueella voisi olla nykyistä enemmän käyttöarvoa talvella. Kuitenkin paliskunnan hoitokäytännöt (ruokinta ja laidunaidat) säätelevät porojen laidunten käyttöä, eikä erityisesti eteläosan poroja haluta päästää pohjoisemmaksi laiduntamaan vapaana ruokinnan piiristä kevättalvella. Ongelmaksi on katsottu mm. kevättalvella itärajan takaa saalistamassa käyvät ahmat. Toisaalta myös paliskunnan etelä- ja keskiosan varttuneet sekä vanhat metsät eli ns. luppometsät ovat pirstoutuneet pienialaisiksi metsikkökuvioksi, joiden puissa ei ole kovin paljon loppoa. Alue on rauhallista laidunalueita, koska siellä on vähän rakennelmia.					
Rakenteet	Porokämpät	1	Erotusaitaukset	0	Muut rakenteet	Idässä rajavyöhykkeellä sijaitsee valtakuntien välinen esteita.
Kaivoskivennäiset, maa-ainekset, polttopuut, pohjavesi						
Kaivosvaltauokset	Lkm	0	Kaivoskivennäiset	-		
Kaivospiirit	Lkm	0	Kaivoskivennäiset	-		
Maa-ainesten otto	Suunnittelualueelta ei oteta maa-aineksia.					

* Parhaassa kunnossa paliskunnan jäkälälaitumet ovat pohjois- ja luoteisosissa. Jäkälämäärät ovat pudonneet 1990-luvun puolivälin 500 kg:sta/ha vuoteen 2008, jolloin jäkälää paliskunnan alueella oli keskimäärin hieman yli 300 kg/ha. Tsarmin alueella jäkälää on alle 300 kg/ha.¹⁹

Polttopuun otto	Polttopuun otto on sallittu poronhoitotehtävissä liikuttaessa. Metsähallitus voi lisäksi myydä porotalouden tarpeeseen polttopuuta suunnittelualueelta. Koltta-alueella asuvalla koltalla on oikeus ilman eri korvausta käyttää omaa polttopuutarvetta varten valtion metsissä olevaa maapuuta ja kuivaa puuta, ei kuitenkaan rakennuspuuksi kelpaavaa puuta (Kolttalaki 253/1995). Tulenteko on sallittu käyttäen paikalta löytyviä risuja, kuivia oksia ja pieniä juurakoita.		
Pohjaveden otto	Alueelta ei oteta pohjavettä.		
Lisätietoja	Kaivoslain (503/1965) mukaista kaivospiiriä ei saa määrätä erämaa-alueelle, ellei valtioneuvosto ole antanut siihen lupaa.		
Metsätalous			
Suunnittelualueella on harjoitettu metsätaloutta noin 1 500 ha:n alueella (ei erämaa-alueella). Sen jälkeen, kun alueet on liitetty Natura-suojelualueverkostoon, metsätaloustoimintaa ei ole harjoitettu.			
Rasitteet, käyttöoikeudet ja sopimukset			
Vuokra- ja käyttöoikeus-sopimukset	Kpl	2	Lisätietoja 1) Ivalon paliskunta, poromieskämppäalue, Kampaselkä, sopimus 12708, 0,25 ha, voimassa 31.12.2010 saakka. 2) Rajavartiolaitos, Santapään tähystysmaja, sopimus 23509, voimassa toistaiseksi.
Alueen suojeluun tai käyttöön vaikuttavat rasitteet	Yksityistila 148-408-13-1 (Tunturilatu ry): Vanhat rasitteet koskevat kantatilaa, ja lisäksi lohkotiloja palvelevat kulkuoikeudet valtionmaan kautta entisiä teitä ja polkuja pitkin.		
Lisätietoja			
Yksityiset suojelualueet			
Ei ole			
Yhteenveto			
Alueella laiduntaa porojaan Ivalon paliskunta. Paliskunnalla on alueella yksi sopimus poromieskämppäalueesta, johon on rakennettu porokämppä. Muita kämppäsopimuksia on ainoastaan Rajavartiolaitoksella Santapään tähystysmajasta. Alueelta ei juurikaan kaadeta puita polttopuiksi. Aikaisemmin metsätaloukskäytössä olleilla alueilla ei harjoiteta enää metsätaloutta.			

Kuva 7. Tsarmitunturin erämaa-alueen merkittävä käyttäjä on porotalous. Rajavartioloituksen kanssa tehdään tiivistä yhteistyötä mm. erävalvonnassa.

Tsarmitunturin erämaassa sijaitsee yksi Ivalon paliskunnan poropaimennuskämpä sekä yksi Rajavartioloituksen partiomaja. Lisäksi suunnittelualueen kaakkoisreunalla sijaitsee Rajavartioloituksen Kippisjärven kämpä.

© Metsähallitus 2009, © Maanmittauslaitos 1/MML/09

KESKEISET ARVOT JA UHAT

13 Keskeiset suojele- ja käyttöarvot

Vastuuprosessi	Alueiden hallinta; prosessien yhteistyö arvojen määrittelyssä on tärkeää.		
Selite	Lomakkeella kuvataan suunnittelualan keskeiset luonto-, kulttuuriperintö- ja käyttöarvot. Suunnittelualan keskeisten arvojen määrittely tehdään nykytilan kuvauksen pohjalta ottaen huomioon alueen perustamistarkoituksensa sekä luonnonsuojelulain ja muiden aluetta koskevien säädösten yleiset tavoitteet. Arvojen määrittely on hoito- ja käyttösuunnitelman tärkeimpiä kohtia, sillä suunnitelman päämäärät ja tavoitteet kohdistuvat suunnittelualan keskeisten arvojen säilyttämiseen ja parantamiseen.		
No	Arvoluokka	Arvotyyppi	Kuvaus
1)	Kulttuuriarvot	Paikalliskulttuuri	Alue on saamelaiden kotiseutualuetta sekä kolttala-aluetta. Se on tärkeä saamelais- ja muuhun paikalliskulttuuriin liittyvien metsästyksen, kalastuksen ja poronhoidon kannalta. Alue on vedenjakaja-alue (Paatsjoen ja Luton vesistöalueet), joten se ei tieltävästi ole koskaan ollut minkään väestöryhmän ydinaluetta vaan rajaseutua, jonka käyttö on ollut vähäistä. Sitä ovat käyttäneet inarinsaamelaiset ja sitten myös suomalaiset ja kolttasaamelaiset toisen maailmansodan uudelleenasetuksen myötä. Nykyisin Nellimin alue, johon erämaa ensisijaisesti kuuluu, on historiallisen kehityksen tuloksena monikulttuurinen alue. Tämä erikoisleima erottaa sen muista alueista. Alue on erittäin tärkeä paikalliselle eräkulttuurille, erityisesti metsästykselle. Se on monen inarilaisen tärkein kotitarvemetsästyksialue.
2)	Hyvinvointimerkitys	Poronhoito	Alue on tärkeä Ivalon paliskunnan laidunalue, ja se on myös laidunrauhan kannalta merkityksellinen.
3)	Luontoarvot/ hyvinvointimerkitys	Erämaisuus	Alue on hyvin erämainen. Erämaisyyden elementeistä tietämyys, asumattomuus ja luonnontilaisuus korostuvat Tsarmitunturin erämaassa. Myös Venäjän raja ja rajavyöhyke lisäävät erämaisyyden tuntua. Toiseen suuntaan vaikuttavat alueen pieni koko ja sitä ympäröivät metsäautotiet hakkuineen.
4)	Luontoarvot	Eläinlajisto	Alue on tärkeä suurpetojen – erityisesti karhun – sekä petolintujen elinalue. Se on myös tärkeä itäisten suurpetojen liikkumisen kannalta. Kuusimetsäalueella esiintyy itäistä ja eteläistä lajistoa. Luton vesistöalueella esiintyy jokihelmisimpukkaa eli raakkua. Pienvesissä on omia taimenkantoja (ei ole kartoitettu).
5)	Luontoarvot	Kasvillisuus	Alueella kasvaa yleisesti vanhan metsän lajistoa. Siellä sijaitsee Suomen pohjoisin yhtenäinen kuusimetsäalue, joka on myös puhtain siperiankuusikko. Erämaa-alue on poikkeava vanhojen metsien saareke metsätaloustaluiden keskellä.
6)	Luontoarvot	Ekosysteemit (rakenne)	Vanhapää, Tsarmitunturi, Akalauttapa ja muut tunturit muodostavat maiseman rungon. Niiden väliset jyrkät kurut latva-puroineen, pikku lampineen ja rämeineen luovat varsin vaihtelevan maiseman. Topografia on hyvin elävä. Alueen pohjoisosan männikkö on valoisa vastakohta eteläosan tummille kuusikoille. Havumetsät rajautuvat monesti suoraan tunturiin ilman välittävää tunturikoivuvyöhykettä.

14 Uhka-analyysi

Vastuuprosessi	Alueiden hallinta; prosessien yhteistyö on tärkeää.									
Selite	Uhka-analyysi kohdistuu suunnittelualueen keskeisiin suojelu- ja käyttöarvoihin sekä maankäyttömuotoihin, joilla voi olla vaikutusta ko. arvoihin. Tavoitteena on tunnistaa ne käyttömuodot ja toiminnot, joilla voi olla kielteisiä vaikutuksia suojelun kohteena oleviin arvoihin. Analysissä huomioidaan paitsi suunnittelualueen sisäiset paineet ja kehityssuunnat, myös mahdolliset alueen ulkopuolelta tulevat paineet.									
		Uhkan kohdentuminen					Merkit- tävyys			
Keskeinen suojelu- tai käyttöarvo	Uhkatekijä	Aiempi maankäyttö	Nykyinen maankäyttö	Tuleva maankäyttö	Suunnittelualue	Ulkopuolinen alue	Merkit- tävä	Erittäin merkittävä	Uhkan syy ja kuvaus	Mahdollisuudet vaikuttaa suunnittelussa
1) Alue on saamelaiden kotiseutualueita sekä kolttaluettua. Se on tärkeä saamelais- ja muuhun paikalliskulttuuriin liittyvien metsästyksen, kalastuksen ja poronhoidon kannalta. Alue on erittäin tärkeä paikalliselle eräkulttuurille, erityisesti metsästykselle. Se on monen inarilaisen tärkein kotitarvemetsästysalue. Alueella on porotalouteen liittyvien rakennelmien lisäksi ainoastaan eräkulttuuriin – lähinnä metsästyksen – liittyviä rakennelmia.	poronhoidon, metsästyksen ja kalastuksen harjoittamisen mahdollisuudet heikkenevät; rakennelmien häviäminen	☐	☒	☒	☒	☒	☒	☐	Poronhoidon, metsästyksen ja kalastuksen harjoittamisen mahdollisuudet heikkenevät muiden käyttöpaineiden takia. Eräkulttuuriin liittyvien rakennelmien häviäminen. Reittejä ja rakenteita suunniteltaessa tai toteutettaessa ei tunnisteta kulttuuriperintökohteita.	Kyllä
2) Alue on tärkeä Ivalon paliskunnan laidunalue, ja se on myös laidunrauhan kannalta merkityksellinen.	laidunrauhan häiriintyminen muiden käyttömuotojen takia; laidunarvo heikkenee	☐	☒	☒	☒	☒	☒	☐	Rakentamisen ja/tai maastoliikenteen lisääntyminen alueella uhkaa laidunrauhaa. Alueen ulkopuoliset maankäyttömuodot – kuten metsätalous ja liikenne – voivat aiheuttaa lisääntyvää laidunpainetta alueelle.	Kyllä

Keskeinen suojelu- tai käyttöarvo	Uhkatekijä	Uhkan kohdentuminen					Merkit- tävyys		Uhkan syy ja kuvaus	Mahdollisuudet vaikuttaa suunnittelussa
		Aiempi maankäyttö	Nykyinen maankäyttö	Tuleva maankäyttö	Suunnittelualue	Ulkopuolinen alue	Merkit- tävä	Erittäin merkittävä		
3) Alue on hyvin erämainen. Erä- maisuuuden elementeistä tietämyys, asumattomuus ja luonnontilaisuus korostuvat Tsarmitunturin erämaassa. Myös Venäjän raja ja rajavyöhyke lisäävät erämaisyyden tuntua. Toiseen suuntaan vaikuttavat alueen pieni koko ja sitä ympäröivät metsäautotiet hakkuineen.	rakentaminen ja luonnon voimakas hyödyntäminen	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☐	Metsäautotiet suunnittelualueen rajoille ja osittain Natura-alueen sisälle mahdollistavat alueen helpon saavutettavuuden. Mahdolliset uudet rakennukset ja uudet reitit uhkaavat alueen erämaisyyttä.	Kyllä
4) Alue on tärkeä suurpetojen – erityisesti karhun – sekä petolintujen elinalue. Se on myös tärkeä itäisten suurpetojen liikkumisen kannalta. Kuusimetsäalueella esiintyy itäistä ja eteläistä lajistoa. Luton vesistöalueella esiintyy jokihelmi- simpukkaa eli raakkua. Pienvesissä on omia taimenkantoja (ei ole kartoitettu).	liikenne, rakentaminen, laiton eläinten pyynti, munarous ja helmenpyynti	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☐	Alueelle rakennetaan kämppiä tai reittejä ja liikenne lisääntyy. Tämä häiritsee lajien liikkumista ja niiden lisääntymistä. Alue on helppo saavuttaa autolla ja kooltaan aika pieni. Ei tunneta lajesiintymiä. Ei tunneta taimenen esiintymiä eikä siten niiden yhteyttä raaku- populaatioiden lisääntymiselle. Muutokset taimen- kannassa voivat vaikuttaa myös raakkukantoihin.	Kyllä
5) Alueella kasvaa yleisesti vanhan metsän lajistoa. Siellä sijaitsee Suomen pohjoisin yhtenäinen kuusimetsäalue, joka on myös puhtain siperiankuusikko. Erä- maa-alue on poikkeava vanhojen metsien saareke metsätalousalueiden keskellä.	lahopuuston väheneminen	☒	☒	☒	☒	☐	☒	☐	Ilmaston lämpenemisen myötä tuholaiset leviävät. Venäjän puolelta leviävät metsäpalot voivat olla uhka. Lahopuustoa hävitetään tai sitä ei muodostu tarpeeksi mm. liiallisen polttopuun käytön vuoksi. Voimakas kesälaidunnus voi vaarantaa alueen ekologista kestävyttä estäen mm. koivun uudistumista.	Jonkin verran, ei kaikkeen

		Uhkan kohdentuminen					Merkit- tävyys			
Keskeinen suojele- tai käyttöarvo	Uhkatekijä	Aiempi maankäyttö	Nykyinen maankäyttö	Tuleva maankäyttö	Suunnittelualue	Ulkopuolinen alue	Merkit- tävä	Erittäin merkittävä	Uhkan syy ja kuvaus	Mahdollisuudet vaikuttaa suunnittelussa
6) Vanhapää, Tsarmitunturi, Akalauttapää ja muut tunturit muodostavat maiseman rungon. Niiden väliset jyrkät kurut latva-puroineen, pikku lampineen ja rämeineen luovat varsin vaihtelevan maiseman. Topografia on hyvin elävä. Alueen pohjoisosan männikkö on valoisa vastakohta eteläosan tummille kuusikoille. Havumetsät rajautuvat monesti suoraan tunturiin ilman välittävää tunturikoivu-vyöhykettä.	erämaisuus häviää	☐	☒	☒	☒	☐	☒	☐	Alueelle rakennetaan reittejä tai muita rakenteita.	Kyllä
Lisätietoja										

TAVOITTEENASETTELU

15 Uhkatekijöiden torjuminen			
Vastuuprosessi	Alueiden hallinta; prosessien yhteistyö tavoitteenasettelussa on tärkeää.		
Selite	Lomakkeella määritellään päämäärät, tavoitteet ja toimenpiteet alueen keskeisiin arvoihin kohdistuvien uhkatekijöiden torjumiseksi. Lomake muodostaa perustan suunnitelman toteutusosassa tarkennettaville toimenpiteille. Suojelu- ja käyttöarvot sekä uhkatekijät poimitaan aiemmista lomakkeista. Päämäärä on selkeä kuvaus suojelu- tai käyttöarvon toivotusta kehityksestä pitkällä aikavälillä, ja sitä tarkennetaan edelleen tavoitteen kuvauksessa. Päämäärät kuvaavat alueen hoidosta ja käytöstä vastaavien tahotilaa suhteessa suunnittelualueen arvoihin. Tavoite on toivottu muutos suunnittelualueen tilassa lyhyellä aikavälillä. Tavoitteilla tarkennetaan suunnitelman yleisluontoisempia päämääriä. Toimenpiteillä tähdätään tavoitteiden toteutumiseen, ja sitä kautta edelleen pitkällä aikavälillä päämäärien saavuttamiseen.		
Suojelu- tai käyttöarvo	1) Alue on saamelaisten kotiseutualueutta sekä koltta-alueutta. Se on tärkeä saamelais- ja muuhun paikalliskulttuuriin liittyvien metsästyksen, kalastuksen ja poronhoidon kannalta. Alue on erittäin tärkeä paikalliselle eräkulttuurille, erityisesti metsästykselle. Se on monen inarilaisen tärkein metsonmetsästysalue. Alueella on porotalouteen liittyvien rakennelmien lisäksi ainoastaan eräkulttuuriin – lähinnä metsästyksen – liittyviä rakennelmia.		
Uhkatekijän kuvaus	Poronhoidon, metsästyksen ja kalastuksen harjoittamisen mahdollisuudet heikkenevät muiden käyttöpainoiden takia. Eräkulttuuriin liittyvien rakennelmien häviäminen. Reittejä ja rakenteita suunniteltaessa tai toteutettaessa ei tunnisteta kulttuuriperintökohteita.		
Päämäärä	Tavoite	Toimenpide	Toteutuslomake
Poronhoidon, kalastuksen ja metsästyksen harjoittamisen edellytysten turvaaminen	Poronhoidon, kalastuksen ja metsästyksen harjoittamisen edellytysten turvaaminen	Käytön rajoittaminen	23
Paikallisen metsästykskulttuurin säilyttäminen ja tukeminen	Tuetaan paikallisten perinteistä metsästykskulttuurin harjoittamista.	Metsästyslupien mitoittaminen, rakenteiden säilyttäminen	22, 25
Säilytetään kulttuuriperintöön liittyvät kohteet.	Tunnistetaan merkittävät kulttuuriperintöön liittyvät kohteet.	Kohteiden inventoiminen	20
Suojelu- tai käyttöarvo	2) Alue on tärkeä lvalon paliskunnan laidunalue, ja se on myös laidunrauhan kannalta merkityksellinen.		
Uhkatekijän kuvaus	Rakentamisen ja/tai maastoliikenteen lisääntyminen alueella uhkaa laidunrauhaa. Alueen ulkopuoliset maankäyttömuodot – kuten metsätalous ja liikenne – voivat aiheuttaa lisääntyvää laidunpainetta alueelle.		
Päämäärä	Tavoite	Toimenpide	Toteutuslomake
Laidunrauhan turvaaminen	Säännöstellään motorisoitua liikkumista alueella; koiravaljakkoyrittäjät ohjataan alueen ulkopuolelle olemassa oleville reiteille.	Käytön rajoittaminen	23
Suojelu- tai käyttöarvo	3) Alue on hyvin erämainen. Erämaisyyden elementeistä tietämyys, asumattomuus ja luonnontilaisuus korostuvat Tsarmitunturin erämaassa. Myös Venäjän raja ja rajavyöhyke lisäävät erämaisyyden tuntua. Toiseen suuntaan vaikuttavat alueen pieni koko sekä sitä ympäröivät metsäautotiet hakkuineen.		
Uhkatekijän kuvaus	Metsäautotiet suunnittelualueen rajoille ja osittain Natura-alueen sisälle mahdollistavat alueen saavutettavuuden helposti. Mahdolliset uudet rakennukset ja uudet reitit uhkaavat alueen erämaisyyttä.		

Päämäärä	Tavoite	Toimenpide	Toteutuslomake
Erämaaluonteen säilyttäminen	Pyritään säilyttämään alueen erämaisuus.	Käytön rajoittaminen	23
	Koko alue on syrjävyöhykettä.	Vyöhykkeistäminen	18 B
Suojelu- tai käyttöarvo	4) Alue on tärkeä suurpetojen – erityisesti karhun – sekä petolintujen elinalue. Se on myös tärkeä itäisten suurpetojen liikkumisen kannalta. Kuusimetsäalueella esiintyy itäistä ja eteläistä lajistoa. Luton vesistöalueella tavataan jokihelmisimpukkaa eli raakkua. Pienvesissä on omia taimenkantoja (ei ole kartoitettu).		
Uhkatekijän kuvaus	Alueelle rakennetaan kämppiä tai reittejä, ja liikenne lisääntyy. Tämä häiritsee lajien liikkumista ja niiden lisääntymistä. Alue on helppo saavuttaa autolla ja kooltaan aika pieni. Laiton eläinten pyynti. Ei tunneta lajiesiintymiä. Ei tunneta taimenen esiintymiä eikä siten niiden yhteyttä raakkupopulaation lisääntymiselle. Muutokset taimenkannassa voivat vaikuttaa myös raakkukantoihin.		
Päämäärä	Tavoite	Toimenpide	Toteutuslomake
Erämaisuuuden säilyttäminen	Pyritään säilyttämään alueen erämaisuus.	Vyöhykkeistäminen	18 B
Lajien elinvoimaisuuden turvaaminen	Maastoliikenteen ja rakentamisen rajoittaminen	Käytön rajoittaminen	23
Lajien elinvoimaisuuden turvaaminen	Estetään laiton pyynti.	Valvonta	24
Tunnetaan lajiesiintymät.	Tunnetaan raakkuesiintymät sekä taimenen ja raakun välinen merkitys.	Lajiesiintymien kartoitus	19
Suojelu- tai käyttöarvo	5) Alueella kasvaa yleisesti vanhan metsän lajistoa. Siellä sijaitsee Suomen pohjoisin yhtenäinen kuusimetsäalue, joka on myös puhtain siperiankuusikko. Erämaa-alue on poikkeava vanhojen metsien saareke metsätalousalueiden keskellä.		
Uhkatekijän kuvaus	Ilmaston lämpenemisen myötä tuholaiset leviävät. Venäjän puolelta leviävät metsäpalot voivat olla uhka. Lahopuustoa hävitetään tai sitä ei muodostu tarpeeksi mm. liiallisen polttopuun käytön vuoksi. Voimakas kesälaidunnus voi vaarantaa alueen ekologista kestävyyttä estäen mm. koivun uudistumista.		
Päämäärä	Tavoite	Toimenpide	Toteutuslomake
Vanhan metsän lajiston säilyttäminen	Pyritään säilyttämään lahoppuustoa.	Käytön rajoittaminen	23
Suojelu- tai käyttöarvo	6) Vanhapää, Tsarmitunturi, Akalauttapää ja muut tunturit muodostavat maiseman rungon. Niiden väliset jyrkät kurut latvapuroineen, pikku lampineen ja rämeineen luovat varsin vaihtelevan maiseman. Topografia on hyvin elävä. Alueen pohjoisosan männikkö on valoisa vastakohta eteläosan tummille kuusikoille. Havumetsät rajautuvat monesti suoraan tunturiin ilman välittävää tunturikoivuöhykettä.		
Uhkatekijän kuvaus	Erämaisuus häviää.		
Päämäärä	Tavoite	Toimenpide	Toteutuslomake
Erämaisuuuden säilyttäminen	Pyritään säilyttämään alueen erämaisuus.	Vyöhykkeistäminen	18 B
	Ei rakenneta uusia reittejä tai rakenteita.	Käytön rajoittaminen	21 A, 21 B

16 Kehittämismahdollisuudet

Vastuuprosessi	Alueiden hallinta; prosessien yhteistyö tavoitteenasettelussa on tärkeää.		
Selite	Kehittämistavoitteet linjaavat suunnittelualueen kehitystä lähtien esimerkiksi suojelualueen perustamistarkoituksesta tai Metsähallituksen tavoitteista suojelualue- tai kansallispuistoverkon kehittämiseksi. Muita lähtökohtia kehittämistavoitteille voivat olla mm. Metsähallituksen strategia, Suojelualueiden hoidon ja käytön periaatteet, toimintaympäristö – kuten matkailun yritys yhteistyö – sekä sidosryhmien esittämät tai osallistamistilaisuuksissa esiin nousevat näkemykset.		
Päämäärä	Tavoite	Toimenpidelaji	Toteutuslomake
Alueen erämaaluonteen säilyttäminen	Säilyttää alue mahdollisimman rauhallisena ja erämaisena	Valvonta, vyöhykkeistäminen	18 B
Päämäärä	Tavoite	Toimenpidelaji	Toteutuslomake
Poronhoidon harjoittamisen edellytysten turvaaminen	Turvata laidunrauha	Vyöhykkeistäminen, käytön ohjaaminen, lupien myöntäminen	18 B, 23
Päämäärä	Tavoite	Toimenpidelaji	Toteutuslomake
Perinteisen eräkuulttuurin säilyttäminen	Säilyttää olemassa olevat eränkäyntiin liittyvät rakenteet	Inventointi: rakennusperintö	25
Päämäärä	Tavoite	Toimenpidelaji	Toteutuslomake
Alkuperäisten kalakantojen (taimen) säilyttäminen, raakun säilyminen	Taimenen merkitystä raakkujen suojelun kannalta tulee selvittää.	Lajin esiintymien kartoitus	22
Päämäärä	Tavoite	Toimenpidelaji	Toteutuslomake
Suurpetojen, petolintujen ja raakun säilyminen	Pystytään estämään laitton eläinten pyynti, munarosvovous ja helmenpyynti.	Suojeltavan lajin esiintymien kartoitus/tarkistus, valvonta	24, 28 A, 28 B

17 Visio

Vastuuprosessi	Alueiden hallinta; prosessien yhteistyö vision määrittelyssä on tärkeää.
Selite	Suunnittelualueen visio eli tavoitetilä tulevaisuudessa on Metsähallituksen, sidosryhmien ja alueen käyttäjien yhteinen näkemys suunnittelualueen toivotusta kehityksestä. Visio suuntautuu tulevaisuuteen, noin 30 vuoden aikajänteelle. Visio on aktiivinen tahtotila, jota kohti pyritään suunnitelman päämäärien, tavoitteiden ja toimenpiteiden kautta. Vision tulee olla optimistinen, mutta myös realistinen: sen muodostamisessa on huomioitava mm. alueen keskeiset arvot ja erityispiirteet, perustamistarkoituksen asettamat raamit, sidosryhmien toiveet ja palautteet sekä resurssitilanne.
Visio	Tsarmitunturin erämaa-alue säilytetään nykyisen kaltaisena erämaisena paikallisten eräretkeilijöiden kohteena. Turvataan suurpetojen ja muiden lajien säilyminen ja lisääntyminen sekä niiden liikkuminen alueella. Turvataan porojen laidunrauha.
Vision selitys	Tuetaan perinteisen eräretkeilyn toimintamahdollisuuksia. Erämaa-alueella säilyy vahva karhukanta, ja myös muita suurpetoja esiintyy. Raakkuesiintymät säilyvät lisääntyvinä. Pystytään estämään laitton pyynti ja muut alueen erityislajeihin kohdistuvat laittomuudet. Porojen laidunrauhaa turvataan maastoliikenteen ja rakentamisen sääntelyllä.

18A Vyöhykejako: Retkeily- ja luontomatkailuvyöhyke

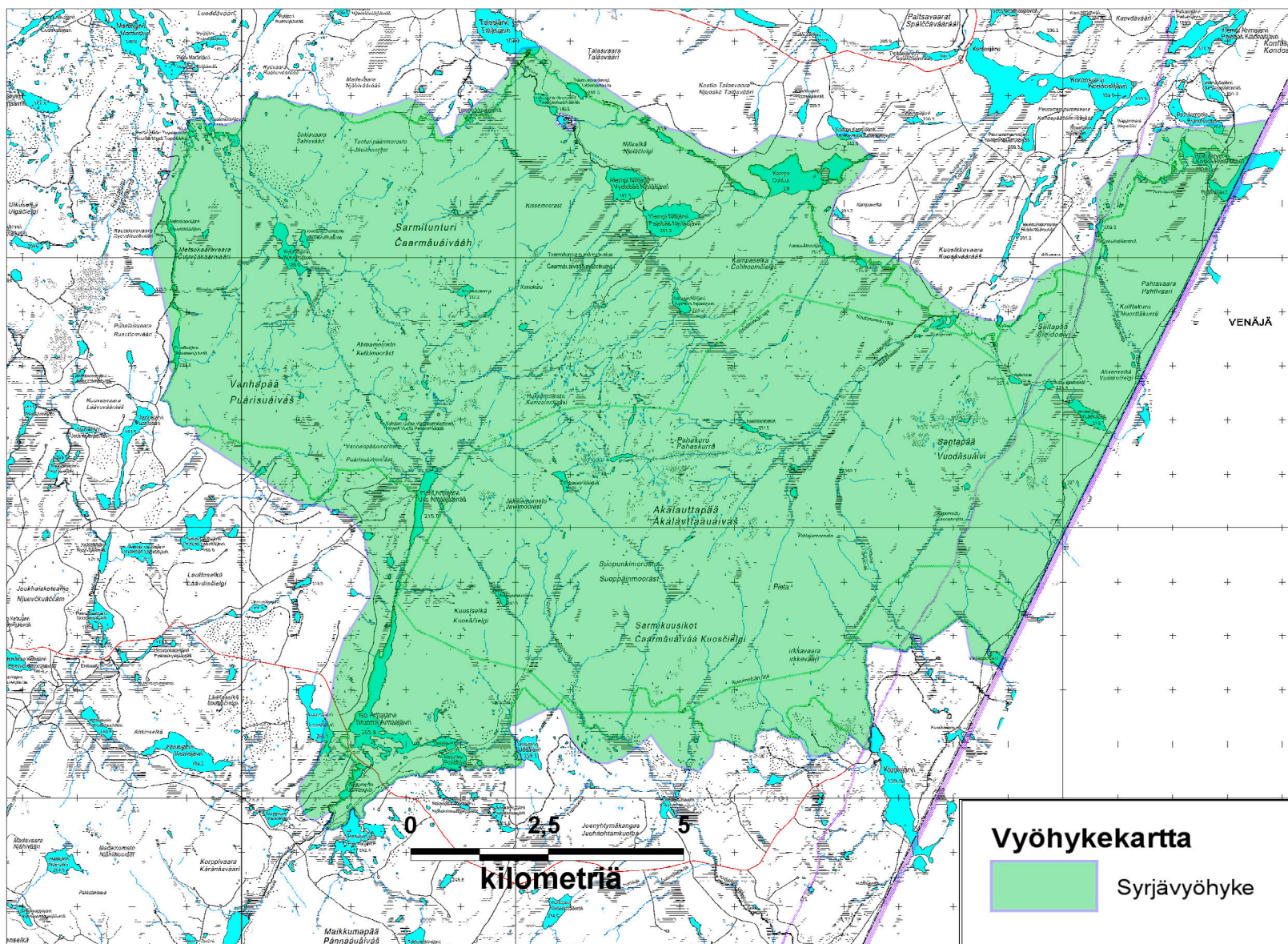
Vastuuprosessi	Alueiden hallinta	Kartta	☐	
Selite	Suunnittelualueen yleisökäyttöpaineita ohjataan suunnitelmallisesti ja tavoitteellisesti retkeily- ja luontomatkailuvyöhykkeelle. Korkean kävijätiheyden lähtökohta asettaa erityisiä vaatimuksia vyöhykkeen sisällä mm. aktiivisella opastuksella ja palvelurakenteilla tehtävälle käytön ohjaukselle, jonka tehtävänä on varmistaa käytön kestävyys ja kävijöiden turvallisuus.			
Retkeily- ja luontomatkailuvyöhyke	Yleismääräys: Vyöhyke on retkeily- ja luontomatkailukäytön kannalta vetovoimainen alue, jonne ohjataan kävijöitä aktiivisesti opastuksella ja palvelurakenteilla. Vyöhykkeelle voidaan sijoittaa uusia palvelurakenteita ja retkeilyreittejä.			
Nimi	Tarkoitus ja käyntimääräennuste vuonna 2025	Ohje	Pinta-ala	
Tsarmitunturin erämaa-alueella ei ole retkeily- ja luontomatkailuvyöhykettä.	-	-	0	
		Pinta-ala yhteensä ha, osuus suunnittelualueesta (%)	0	
Yksityiset suojelalueet ja muut yksityisomistuksessa olevat alueet				

18B Vyöhykejako: Syrjävyöhyke

Vastuuprosessi	Alueiden hallinta	Kartta	☒	kuva 8
Selite	Syrjävyöhyke on alhaisen kävijätiheyden ja pinta-alaan nähden pienen käyntimäärän aluetta, missä käytön ohjaus suunnitellaan toteuttamaan tätä tavoitetta. Vyöhykkeellä muiden kävijöiden kohtaaminen on harvinaista. Sinne soveltuvat erityisesti sellaiset käyttömuodot, joille alhainen kävijätiheys on erityinen arvo ja jopa edellytys. Vyöhykkeen käytön ohjauksessa huomioidaan erityisesti paikallisen väestön tarpeet alueen käyttöön.			
Syrjävyöhyke	Yleismääräys: Vyöhyke pidetään mahdollisimman luonnontilaisena alueena, jonne ei erityisesti ohjata kävijöitä eikä rakenneta uutta palveluvarustusta. Vyöhykkeen läpi voi kulkea joitakin retkeilyreittejä. Aluetta voidaan käyttää luontaiselinkeinojen tarpeisiin ja alueen erämaaluonteeseen soveltuviin matkailupalveluihin – kuten opastettuihin retkiin. Syrjävyöhykkeellä liikkuminen on sallittu jokamiehenoikeuksien mukaisesti.			
Nimi	Tarkoitus	Ohje		Pinta-ala
Tsarnitunturin erämaa-alue	Vyöhyke säilytetään erämaisena ja sen syrjäisyyttä lisätään.	Vyöhykkeellä nykyisin sijaitsevat yksittäiset palvelurakenteet säilytetään nykytasoisina. Vyöhykkeelle ei rakenneta uutta virkistyskäytön palveluvarustusta. Suunnitelmassa säilytetään mahdollisuus rakentaa tai siirtää jokin vanha, pieni ja hyvin luontoon soveltuva kämppä palaneen kämpän paikalle (ks. lomake 21 B). Teitä ei kunnosteta, ja tarpeen mukaan suunnittelualueella sijaitsevia teitä voidaan poistaa käytöstä. Liikkuminen ja leirytyminen ovat sallittuja jokamiehenoikeuksien mukaisesti. Tulenteko on sallittu käyttäen paikalta löytyviä risuja, kuivia oksia ja pieniä juurakoita.		16 758 ha
		Pinta-ala yhteensä ha, osuus suunnittelualueesta (%)		16 758 ha (100 %)
Yksityiset suojelualueet ja muut yksityisomistuksessa olevat alueet				
Ei ole				

18C Vyöhykejako: Rajoitus- ja luonnonarvovyöhykkeet

Vastuuprosessi	Alueiden hallinta	Kartta	☐	
Selite	Rajoitusvyöhykkeellä liikkuminen on kielletty. Rajoituksella turvataan alueen luontoarvoja. Rajoitukset voivat olla myös määräaikaista. Perustettujen suojelualueiden ulkopuolisille maa- ja vesialueille ei voida hoito- ja käyttösuunnitelmassa määrittellä liikkumisrajoituksia. Näille alueille on kuitenkin joskus tarpeen määrittellä suosituksia liikkumisen tai mairinnousun rajoittamiseksi, jotta alueen erityiset luontoarvot pystyttäisiin turvaamaan.			
Rajoitusvyöhykkeet	Rajoitusvyöhyke, yleismääräys: Vyöhyke säilyttää alueen luonnonsuojelulliset arvot liikkumis- tai muilla kävijöitä koskevilla rajoituksilla. Rajoitusvyöhykkeet toteutetaan luonnonsuojelulakiin (1096/1996) perustuvalla järjestysäännöllä, alueen perustamissääöksellä tai yksityisten suojelualueiden rauhoituspäätöksellä. Luonnonsuojelusyistä annettu rajoitus perustuu siihen, että eläimistön tai kasvillisuuden säilyminen sitä vaatii (Luonnonsuojelulaki 18 ja 24 §:t). Rajoitusvyöhykkeitä ovat myös puolustusvoimien liikkumiskiellovyöhyke ja rajavyöhyke.			
	Luonnonarvovyöhyke, yleismääräys: Vyöhyke koskee perustettujen suojelualueiden ulkopuolisia maa- ja vesialueita, joilla on erityisiä luontoarvoja ja joiden turvaamiseksi liikkumista tai mairinnousua suositellaan vältettävän tiettyinä aikoina. Tarvittaessa ELY-keskus voi maastoliikennelain (1710/1995) 1. §:ssä tarkoitettujen haittojen ehkäisemiseksi kieltää tai rajoittaa moottorikäyttöisen ajoneuvon käyttöä tietyllä maa-alueella tai jääpeitteisellä vesialueella.			
Tarkoitus	-			
Rajoitusvyöhyke				
Nimi	Rajoitusaika	Pinta-ala	Peruste	Olotila
Ei ole		0		
Pinta-ala yhteensä		0	Osuus suunnittelualueesta (%)	0
Luonnonarvovyöhyke				
Ei ole		0		
Pinta-ala yhteensä		0	Osuus suunnittelualueesta (%)	0
YSA-kohteet ja muut yksityisomistuksessa olevat alueet				
Ei ole				

Kuva 8. Tsarmitunturin erämaa-alueen vyöhykkeet. Alue on kokonaisuudessaan syrjävyöhykettä. Syrjävyöhyke on alhaisen kävijätiheyden ja pinta-alan nähden pienen käyntimäärän aluetta.

© Metsähallitus 2009,
© Karttakeskus Oy, Lupa L5293, © Maanmittauslaitos 1/MML/09

TOTEUTUS

19 Luonnonsuojelun ja -hoidon toimenpiteet						
Vastuuprosessi	Luonnonsuojelu			Kartta	☐	
Selite	Lomakkeella täsmennetään tavoitteenasettelun yhteydessä mainittuja toimenpiteitä siten, että toimenpiteiden laji, suuruusluokka ja sijainti tulevat määritettyä riittävällä tarkkuudella. Toimenpiteiden teknisen toteutuksen kuvaus ja tarkempi ohjeistus tapahtuvat toimenpidesuunnitelmissa. Luonnonsuojelun toimenpiteet kohdistuvat luontotyypeihin ja lajeihin, esimerkiksi ennallistamisen tai perinnebiotooppien hoidon muodossa.					
Toimenpide	Kiireellisyys-aste	Pinta-ala (ha) tai muu yksikkö	Toimenpidesuunnitelma	Aikaisemmin toteutettu tai jatkuvassa hoidossa oleva (ha)	Yksityiset suojelualueet	Kuvaus
Suojeltavan lajin esiintymien kartoitus	Suuri	Raakkupopulaation elinvoimaisuus	Laaditaan		☐	Raakkukartoitus alkusyksystä 2009
Suojeltavan lajin esiintymien kartoitus	Suuri	Havaitut jäljet	-	16 758	☐	Suurpetojen seuranta
Suojeltavan lajin esiintymien kartoitus	Suuri	Asutut pesät	-	Kotkanpesätarkastukset, pahtakartoitukset; tehdään	☐	Petolintujen pesintäseuranta
Inventointi: luontotyypit	Suuri	1 240	-	15 716	☐	Luontotyyppi-inventoinnin täydennys tehdään mahdollisimman pian resurssien puitteissa.
Lisätietoja						

20 Kulttuuriperinnön suojelun toimenpiteet

Vastuuprosessi	Luonnonsuojelu				Kartta	☐				
Selite	Lomakkeella täsmennetään tavoitteenasettelun yhteydessä nimettyjä toimenpiteitä siten, että toimenpiteiden laji, suuruusluokka ja sijainti tulevat määritettyä riittävällä tarkkuudella. Toimenpiteiden teknisen toteutuksen kuvaus ja tarkempi ohjeistus tapahtuvat toimenpidesuunnitelmissa. Kulttuuriperinnön suojelun toimenpiteitä ovat rakennusperintöön, maisemaan ja arkeologisiin kohteisiin liittyvät kunnostus- ja hoitotoimet.									
Kulttuuriperintöinventointi	☐	Ei tehdä	☒	Tehty	☐	Päivitetään	☐	Täydennetään	Vuosi	2009
Rakennusperintö										
Toimenpidelaji	Kiireellisyysaste	Kunnostettava tai hoidettava kohde		Kuvaus			Kpl	Toimenpidesuunnitelma		
Ei toimenpiteitä	-	-		-			0	-		
Maisematarkastelu										
-										
Yksityiset suojelualueet										
Ei ole										
Lisätietoja										
Alueella ei ole hoidettavia rakennusperintökohteita. Ahvenlammen autiotupaa kunnostetaan tarvittaessa.										
Arkeologiset kohteet										
Toimenpidelaji	Kiireellisyysaste	Hoidettava kohde		Kuvaus			Kpl	Toimenpidesuunnitelma		
Ei toimenpiteitä	-	-		-			0	-		
Maisematarkastelu										
-										
Yksityiset suojelualueet										
Ei ole										
Lisätietoja										
Alueella ei ole hoitotoimenpiteitä tarvitsevia arkeologisia kohteita.										
Muut toimenpiteet										
-										

21A Luonnon virkistyskäyttö: retkeilyn ja luontomatkailun toimenpiteet

Vastuuprosessi	Luonnon virkistyskäyttö						
Selite	Lomakkeella täsmennetään luonnon virkistyskäyttöä – lähinnä retkeilyä ja luontomatkailua – koskevia, tavoitteenasettelun yhteydessä nimettyjä toimenpiteitä. Toimenpiteiden laji, suuruusluokka ja sijainti tulee määrittellä riittävällä tarkkuudella. Toimenpiteiden teknisen toteutuksen kuvaus ja tarkempi ohjeistus tapahtuvat toimenpidesuunnitelmissa.						
Nykyinen käyntimäärä	Vuosi	Kysynnän kuvaus (nykytila)					
Käyntimääriä ei ole laskettu tai arvioitu.	-	-					
Käyntimääräennuste	Vuosi	Kysynnän kuvaus (tavoite)					
Käyntimääriä ei ole tarkoitus lisätä.	-	-					
Luontomatkailusuunnitelma	Vuosi		Vuosi		Vuosi	Lisätietoja	
Ei tehdä	☒	Tehty	-	Tehdään	-	Päivitetään	-
Opastusviestintäsuunnitelma							
Ei tehdä	☒	Tehty	-	Tehdään	-	Päivitetään	-
Toimenpide	Kuvaus						
Opastusaineiston laatiminen ja ylläpito	Erämaa-alueen luontoon.fi -sivuja päivitetään tarvittaessa.						
Luontomatkailun yhteistyösopimusten solmiminen	Luontomatkailuyrittäjien kanssa laaditaan tarvittavat yhteistyösopimukset. Ohjelmapalveluyrittäjät voivat käyttää Ahvenlammen autiotupaa taukopaikkana esim. ruokailuun tai tulisteluun edellyttäen, että heillä on sopimus Metsähallituksen kanssa. Yritystoiminta ei sulje pois jokamiesretkeilijän tuvan käyttöä. Moottorikelkkailusafariuran käyttö edellyttää sopimusta Metsähallituksen kanssa.						
Ei aktiivisia toimenpiteitä	Liikkuminen jokamiehenoikeudella on sallittu. Lyhytkestoinen leiriytyminen jokamiehenoikeudella on sallittu. Tulenteko on sallittu käyttäen risuja, kuivia oksia ja pieniä juurakoita.						
Käytön rajoittaminen	Luontomatkailuyrittäjille ei myönnetä lupia jokamiehenoikeudet ylittävään leiriytymiseen. Moottorikelkkasafariuralle ei ohjata muuta matkailun yritystoimintaa. Koiravaljakkotoimintaa matkailutoiminnassa ei sallita. Kesäaikaisia maastoliikennelupia ei myönnetä virkistyskäyttö- ja luontomatkailutoimintaan.						
Yhteenveto	Liikkuminen ja leiriytyminen jokamiehenoikeudella on sallittu. Matkailutoimintaan ei myönnetä pidempiaikaisia leiriytymislupia. Virkistyskäyttöön ja luontomatkailutoimintaan ei myönnetä kesäaikaisia maastoliikennelupia eikä koiravaljakkotoimintaa matkailutoimintana sallita alueella.						

21B Luonnon virkistyskäyttö: palveluvarustus

Vastuuprosessi	Luonnon virkistyskäyttö	Kartta	☒	Palveluvarustus (kuva 6, s. 32)
Selite	Palveluvarustus-lomakkeessa käsitellään rakennuksia (esim. autio- ja varaustuvat), rakennelmia (esim. laavut, kodat) sekä reittejä. Lomakkeen tarkoituksena on täsmentää tavoitteenasettelun yhteydessä mainittuja toimenpiteitä siten, että toimenpiteiden laji, suuruusluokka ja sijainti tulee määritettyä riittävällä tarkkuudella.			
Toimenpide	Kuvaus		Kiireellisyysaste	Toimenpidesuunnitelma
Palveluvarustuksen ylläpito	Ahvenlammen autiotupa säilytetään ja huolletaan.		Suuri	Ei laadita
Palveluvarustuksen ylläpito	Moottorikelkkailusafariuran käyttö säilytetään nykyisen kaltaisena. Uraa ei avata yleiseen käyttöön. Metsähallitus parantaa uran merkitsemistä maastoon esim. vanhoin perinteisin puuviitoin, jotta se erottuu Metsähallituksen avoimista moottorikelkkailu-urista.		Suuri	Ei laadita
Palveluvarustuksen rakentaminen	Suunnitelmassa säilytetään mahdollisuus rakentaa tai siirtää jokin vanha, pieni ja hyvin luontoon soveltuva kämppä palaneen Karhumoroston paimennuskämpän (Artan pikkukämpän) paikalle. Metsähallituksella ei ole nykyisen retkeilyn painopistealueluokituksen mukaan tarkoitus rakentaa kämppää, mutta voidaan harkita myös, että joku muu taho (esim. metsästysseura tai kylätoimikunta) voisi talkooperaatteella sen rakentaa. Mikäli alueen käyttö ja painopisteluokitus muuttuvat tai retkeilijämäärät lisääntyvät huomattavasti, voi Metsähallitus harkita kämpän rakentamista ja myös sen huoltamista. Mikäli kämppä joskus rakennetaan paikalliskäyttöön, sen huollosta ja ylläpidosta päätetään erikseen.		Pieni	Laaditaan tarvittaessa
Yksityiset suojelualueet ja muut yksityisalueet				
Ei ole				
Lisätietoja				
Yhteenveto				

22 Erätalouden toimenpiteet

Vastuuprosessi	Erä	Kartta	☐	
Selite	Lomakkeella määritellään erätalouteen liittyvät toimenpiteet, ohjeet ja määräykset. Lomakkeen tarkoituksena on täsmentää tavoitteenasettelun yhteydessä mainittuja toimenpiteitä siten, että toimenpiteiden laji, suuruusluokka ja sijainti tulee määritettyä riittävällä tarkkuudella.			
Metsästys ja riistanhoito				
Kohdealue	Toimenpide	Kuvaus		
ML 8 §:n alue	Ei aktiivisia toimenpiteitä	Metsästyspainetta seurataan ja tietoa välitetään. Ei muutosta nykykäytäntöön, alue on metsästyskäytössä.		
Yleiset vesialueet	-	-		
Lupametsästysalueet ja vuokrasopimukset	Lupien myöntäminen	Alue pidetään kokonaisuudessaan lupametsästysalueena. Lupametsästys mitoitetaan ekologisesti kestävästi paikallisten metsästysoikeus huomioiden.		
Hirvenajo	-	-		
Muut metsästyskäytön ulkopuolelle jäävät alueet	-	-		
Riistanhoito	Riistanhoitotoimet	Paikalliset metsästäjät harjoittavat pienpetojen pyyntiä alueella. Hirvenmetsästäjät voivat laittaa nuolukiviä. Ansakaarteiden rakentamiseen tarvittavaa pensaikkaa (koivua ja pajua) voidaan hyödyntää.		
Yksityiset suojelualueet	-	-		
Riistakantojen kestävä hyödyntämisen suunnittelu ja seuranta	Paikallisten harjoittamaa metsästystä seurataan tehtyjen selvitysten perusteella. Paikallisten metsästyskäyttö huomioidaan ja lupamäärä mitoitetaan ekologisesti ja sosiaalisesti kestäväksi RSSJ-järjestelmän avulla.			
Lisätietoja	-			
Kalastus				
Kohdealue	Toimenpide	Kuvaus		
Yleiset vesialueet	-	-		
Piikkinen, onkiminen, viehekalastus	Ei aktiivisia toimenpiteitä	Ei muutoksia nykykäytäntöön		
Lupakalastusvedet	Ei aktiivisia toimenpiteitä	Ei muutoksia nykykäytäntöön		
Rajoitus- ja kieltoalueet	Ei aktiivisia toimenpiteitä	Ei muutoksia nykykäytäntöön		
Kalakantojen hoito	Istutus	Kampa- ja Arttajärveen voidaan tehdä siika- ja taimenistutuksia.		
Yksityiset suojelualueet	-	-		
Ammattikalastus	Alueella ei harjoiteta ammattikalastusta.			
Kalakantojen kestävä hyödyntämisen suunnittelu ja seuranta	Purojen ja lampien taimenkantojen tilasta ei ole tietoja.			
Lisätietoja	Taimenen merkitystä raakkujen suojelun kannalta tulee selvittää peruskartoituksella (projektiyonä).			

23 Muut luonnonvarojen ja alueiden käytön toimenpiteet

Vastuuprosessi	Alueiden hallinta	
Selite	Lomakkeella määritellään ne suunnittelun alueen luonnonvarojen ja alueiden käyttömuodot, jotka eivät ole tulleet esille aikaisemmillä lomakkeilla. Näitä ovat marjastus, sienestys, poronhoito, liikenteen ja liikkumisen järjestelyt, urheilutapahtumat, partio- ja muu leiritoiminta, kaivostoiminta sekä maa-ainesten, polttopuun ja pohjaveden otto.	
Marjastus ja sienestys		
☒	Sallittu	☐ Rajoitettu (Peruste: Luonnonsuojelulakiin 1096/1996 perustuva liikkumisrajoitus)
Lisätietoja		
Poronhoito		
Toimenpiteet ja käytännöt	Poronhoitolaki (848/1990) ohjaa poronhoitoa. Erämaalaki (62/1991) ei sisällä poronhoitoa yksityiskohtaisesti ohjaavia säädöksiä. Metsähallitus jatkaa yhteistyötä Ivalon paliskunnan kanssa ja pyytää paliskunnalta lausuntoja maankäyttöön liittyvissä asioissa. Porojen ruokkiminen valtion hallinnassa olevien vesistöjen päällä ja vesistöjen välittömässä läheisyydessä on kielletty. Kuivaa heinää voidaan kuitenkin käyttää apuna jääpeitteisellä vesialueella ja vesistöjen välittömässä läheisyydessä porojen kokoamiseksi erotuksiin sekä porojen siirtämistä varten. Porojen kokoamiseen käytetyt heinät on siivottava välittömästi toiminnan jälkeen, jos heinää jää merkittävästi vesistöjen päälle.	
Suosituks	Poronhoitolain mukainen sallittu kesäaikainen maastoliikenne suositellaan tapahtuvaksi olemassa olevilla urilla.	
Lisätietoja	Porojen maastoruokinnasta ei ole säännöksiä poronhoitolaissa, joten sen suhteen toimitaan luonnonsuojelulain (1096/1996), jätehuoltolain (1072/1993) roskaamiskiellon ja Natura-säännösten mukaan.	
Maastoliikenne		
Toimenpide	Kuvaus	Yksityiset suojelalueet
Käytön ohjaaminen	Inarin kuntalaisille myönnetään lumipeitteiselle ajalle maastoliikennelupia koko asuinkunnan alueelle (ei kansallispuistoihin) useammaksi vuodeksi kerrallaan. Metsähallitus voi myöntää voimassa olevien lupien myöntämisperiaatteiden ja -ohjeiden mukaisesti perusteltuun tarpeeseen lupia ulkopaikkakuntalaisille. Moottorikelkkasafaritoiminta ohjataan olemassa olevalle moottorikelkkasafariuralle. Kesäaikainen maastoliikenne tulee pitää minimissään. Perusteltuun tarpeeseen voidaan myöntää yksittäisiä kesäaikaisia maastoliikennelupia voimassa olevien lupien myöntämisperiaatteiden ja -ohjeiden mukaisesti. Virkistyskäyttäjille tai matkailun yritystoimintaan ei myönnetä kesäaikaisia maastoliikennelupia. Poronhoitotöissä on sallittua liikkua moottorikäyttöisillä ajoneuvoilla (Maastoliikennelaki 1710/1995).	☐
Lupien myöntäminen	Voimassa olevien lupien myöntämisperiaatteiden ja -ohjeiden mukaisesti	☐

Muu liikenne			
Toimenpide	Kuvaus		Yksityiset suojelualueet
Käytön rajoittaminen	Moottorikelkkasafariuralle ei ohjata muuta matkailun yritystoimintaa.		☐
Käytön ohjaaminen	Voidaan myöntää tarvittaessa helikoptereille laskeutumislupia.		☐
Ei aktiivisia toimenpiteitä	Vesilain (264/1961) mukaan ”Jokaisella on oikeus, välttämättä tarpeeton häiriön aiheuttamista, kulkea vesistöissä, missä se on avoinna. Vesistö katsotaan avoimeksi, jos sitä ei laillisen oikeuden perusteella ole suljettu. Mitä edellä on sanottu kulkemisesta vesistöissä, koskee vastaavasti kulkemista jäällä.” Vesialueilla liikkuminen esim. moottoriveneellä ja moottorikelkalla on siten kaikille vapaata.		☐
Liikkuminen			
Toimenpide	Toiminto	Kuvaus	Yksityiset suojelualueet
Ei aktiivisia toimenpiteitä	Maastopyöräily	Sallittu	☐
Ei aktiivisia toimenpiteitä	Ratsastus	Sallittu	☐
Käytön rajoittaminen	Koiravaljakko	Matkailutoiminnassa ei sallita. Tsarmitunturin eteläpuolella Saariselän alueella on koiravaljakkoyrittäjille tarkoitettuja reittejä.	☐
Ei aktiivisia toimenpiteitä	Porovaljakko	Sallittu	☐
Käytön ohjaaminen	Kiipeily	Ohjataan yhteistyösopimuksella (Kiipeilyliitto) merkityille paikoille.	☐
Urheilutapahtumat ja järjestetty urheiluseura- tai vastaava toiminta			
Toimenpide	Kuvaus		Yksityiset suojelualueet
Käytön ohjaaminen	Joukkotapahtumien järjestäminen on sallittu Metsähallituksen luvalla.		☐
Partio- ja muu leiritoiminta			
Toimenpide	Kuvaus		Yksityiset suojelualueet
Käytön ohjaaminen	Leiritoiminta ja pidempiaikainen leirytyminen on sallittu Metsähallituksen luvalla tai suostumuksella.		☐
Maa-ainesten otto			
Toimenpide	Kuvaus		Yksityiset suojelualueet
Käytön rajoittaminen	Ei myydä maa-aineksia eikä osoiteta kolttalain (253/1995) mukaisia soranottoaikoja.		☐
Metsätalous			
Toimenpide	Kuvaus		Yksityiset suojelualueet
Käytön rajoittaminen	Metsätaloutta ei harjoiteta. Erämaa-alueelta ei osoiteta kolttalain (253/1995) mukaisia rakennuspuiden ottoalueita.		☐

Polttopuun otto		
Toimenpide	Kuvaus	Yksityiset suojelualueet
Lupien myöntäminen Käytön ohjaaminen	Tsarmitunturin erämaa-alueelta ei myydä polttopuuta muuhun kuin porotalouden tarpeeseen, eikä myönnetä maapuun ottolupia. Poronhoitajat eivät tarvitse poronhoitotöissä liikkessaan poltto- ja laavupuun ottolupaa (Poronhoitolaki 848/1990). Metsähallitus voi lisäksi myydä porotalouden tarpeeseen polttopuuta suunnittelualueelta. Koltta-alueella asuvalla koltalla on oikeus ilman eri korvausta käyttää omaa polttopuutarvetta varten valtion metsissä olevaa maapuuta ja kuivaa puuta, ei kuitenkaan rakennuspuuksi kelpaavaa puuta (Kolttalaki 253/1995). Kolttalain mukaiseen välttämättömään tarpeeseen Metsähallitus osoittaa rakennus-, poltto- ja muuta kotitarvepuun ottoa varten paikkoja erämaa-alueen ulkopuolelta. Autiotuvalle puut tuodaan erämaa-alueen ulkopuolelta.	☐
Pohjaveden otto		
Toimenpide	Kuvaus	Yksityiset suojelualueet
Käytön rajoittaminen	Suunnittelualueelta ei oteta pohjavettä.	☐
Muu toiminta		
Toimenpide	Kuvaus	Yksityiset suojelualueet
Lupien myöntäminen	Kaivoslain (503/1965) mukaista kaivospiiriä ei saa määrätä erämaa-alueelle, ellei valtioneuvosto ole antanut siihen lupaa (Erämaalaki 62/1991).	☐
Lupien myöntäminen	Alueelle voidaan myöntää geologisia tutkimuslupia. Ilman valtausoikeutta malminetsintää voidaan tehdä Metsähallituksen tutkimusluvalla geofysikaalisin tutkimuksin sekä ottamalla pintamaasta näytteitä geologivasaralla ja lapiolla.	☐
Edunvalvonta	Suunnittelualueen läheisyydessä tapahtuva muu toiminta edellyttää tehokasta edunvalvontaa.	☐
Lisätietoja		
-		

24 Hallinto

Vastuuprosessi	Alueiden hallinta	Kartta	☐	Laajennusalueet
Selite	Lomakkeella määritellään suunnittelualueen hallintaan liittyvät linjaukset, ohjeet ja määräykset. Suojelualueen hallintaan ja hallintoon olennaisesti liittyviä asioita ovat kannanotto suojelualueen mahdolliseen laajentamiseen, järjestyssääntö, turvallisuus, valvonta ja pelastustoiminta sekä yhteistyö muiden toimijoiden kanssa.			
Suunnittelualueesta vastaavat tahot				
Suunnittelualueen hallinnosta vastaa Metsähallituksen Lapin luontopalvelut.				
Suojelualueiden perustamistoimet ja hallinta				
Toimenpide	Kuvaus			
Käytön ohjaaminen	Erämaalaki-Natura-alueen käyttöä ohjataan erämaalalla (62/1991).			
Rasitteet, käyttöoikeudet ja sopimukset				
Toimenpide	Kuvaus			
Vuokra- ja käyttöoikeus-sopimusten laatiminen	<p>Tsarmitunturin erämaa-alueelle ei myönnetä uusia käyttöoikeussopimuksia kuin ainoastaan tarvittaessa porotalouden tarpeisiin Ivalon paliskunnalle.</p> <p>Koltilla on kolttalain (253/1995) mukainen oikeus sijoittaa Metsähallituksen luvalla poro-, metsästys- ja kalapirtejä tarvittaville paikoille. Suunnitelman yhteistyöryhmässä ja koltthaneuvoston kanssa sovitun mukaisesti porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslain (45/2000) sekä kolttalain mukaisten sopimusten teko ohjataan Tsarmitunturin erämaa-alueen ulkopuolelle, sillä Tsarmitunturin erämaa-alue halutaan pitää mahdollisimman rakentamattomana. Erämaan läheisyydessä sijaitsevilta metsäautoteiltä ja mahdollisesti erämaa-alueen läheisyyteen sijoituvilta tukikohtilta voi kohtuullisen helposti kulkea myös erämaa-alueelle kalastamaan ja metsästämään.</p> <p>31.12.2010 saakka voimassa olevaa Ivalon paliskunnan käyttöoikeussopimusta poromieskämpäalueelle voidaan jatkaa. Mikäli paliskunta ei halua jatkaa sopimusta eikä sillä ole käyttöä poromieskämpälle, selvitetään kämpän mahdollinen muu käyttö erikseen. Kämpä pyritään säilyttämään. Pyritään ensisijaisesti sopimaan joku taho (esim. metsästysseura tai kylätoimikunta), joka voisi vastata kämpän ylläpidosta ja huollosta.</p> <p>Mikäli Rajavartiolaitos haluaa joskus luopua Santapään tähystysmajasta, rakennus puretaan.</p>			

Turvallisuus ja valvonta							
Toimenpide		Kuvaus					
Valvonta		<p>Metsähallitus valvoo luonnonsuojelualueiden käyttöä viranomaisena ja alueiden haltijana. Metsähallituksen valvontatoiminnan koordinoinnista ja organisoinnista alueilla vastaavat erätarkastajat. Heidän toimivaltuutensa perustuvat lakiin Metsähallituksen erävalvonnasta (1157/2005). Erävalvonta kuuluu myös poliisin ja rajavartioston virkatehtäviin.</p> <p>Valvonnalla on tärkeä ennaltaehkäisevä vaikutus rikosten ja luvattoman toiminnan ehkäisyyn. Metsähallituksen valvonnan tärkeät pääpainoalueet ovat Tsarmitunturin erämaa-alueella sekä laillisuuden että luvallisuuden valvonnassa seuraavat:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) metsästyksen, kalastuksen, erämaalain (62/1991), luonnonsuojelulain (1096/1996) ja maastoliikennelain (1710/1995) valvonta 2) suurpetoihin kohdistuvien laittomuuksien valvonta 3) käyttöoikeus- ja vuokrasopimusten noudattaminen 4) jätehuolto- (1072/1993) ja ympäristönsuojelulain (86/2000) säädöksiä valvonta 5) jokamiesoikeuksien valvonta 6) luonnossa liikkuvien opastaminen kestävään ja ympäristötietoiseen luonnonkäyttöön 7) uhanalaisten eläinlajien pesinnän tarkastus ja seuranta (mahdollisten häiriötekijöiden valvonta) <p>Erätarkastaja vastaa valvonnan koordinoinnista ja organisoinnista yhteistyössä Metsähallituksen henkilöstön ja valvontaviranomaisten kanssa.</p>					
Valmiudet		☐	Öljyonnettomuussuunnitelma			Ei ole	
		☒	Metsäpalontorjuntasuunnitelma			Toimitaan Metsähallituksen palontorjuntasuunnitelman mukaisesti.	
Palvelurakenteiden turvallisuus		☐	Rakennusten pelastussuunnitelma			Ei ole	
		☒	Rakennusten palotarkastus			Noudatetaan palopäällikön antamia ohjeita.	
		☒	Kohteiden nimi- ja koordinaattimerkinnät			Reiskassa (Metsähallituksen paikkatietojärjestelmä)	
		☒	Pelastusyhteistyö			Pelastusviranomaisten kanssa	
Yhteistyö							
Toimenpide		Kuvaus					
Alueellinen ja paikallinen yhteistyö		<p>Tsarmitunturin erämaa-alueen asioita käsitellään tarpeen mukaan keskeisimpien sidosryhmien kanssa.</p> <p>Järjestetään vuosittain saamelaiden kotiseutualueen paliskuntien ja Metsähallituksen yhteistoimintapäivä, johon osallistuvat paliskuntien poroisännät ja Metsähallituksen edustaja.</p> <p>Hoito- ja käyttösuunnittelun tukena toimii säännöllisesti kokoontuva Inarin ja Sodankylän kuntakohtainen yhteistyöryhmä. Ryhmään ovat valinneet edustajansa kunta, saamelaiskäräjät, kolttien kyläkokous ja Metsähallitus. Suunnitelmakaudella yhteistyöryhmissä seurataan suunnitelman toteutumista.</p> <p>Erävalvonnassa yhteistyö Lapin rajavartioston, poliisin ja tullin kanssa on tiivistä.</p> <p>Metsähallitus neuvottelee useiden eri tahojen kanssa lupametsästyksen järjestelyistä vuosittain järjestettävissä kokouksissa.</p>					
Kansainvälinen yhteistyö		-					
Alueen hallintaan ja hoitoon liittyvät yhteistyötahot		Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, Lapin rajavartiosto, poliisi, tulli, saamelaiskäräjät, Inarin kunta, Ivalon paliskunta, Inarin ja Sodankylän kuntien yhteistyöryhmä, Inarin riistanhoitoyhdistys					
Alueen hallintaan liittyvät vakiintuneet yhteistyömuodot		☐	Neuvottelukunta	☒	Yhteistyöryhmä	☒	Muu, mikä? Yhteistyöneuvottelut viranomaisten ja muiden toimijoiden kanssa

25 Rakennuskanta

Vastuuprosessi	Alueiden hallinta	Kartta	☐	Rakennuskanta
Selite	Suunnittelualueella voi olla rakennuksia ja rakennelmia, jotka eivät liity alueen suojeluarvoihin (kulttuuriperintöön) eivätkä virkistyskäyttöön. Tällaisia ovat mm. suojelualuehankintoihin liittyneet vanhat asuin- ja lomarakennukset. Lomakkeelle kirjataan tällaiset rakennukset ja rakennelmat sekä niihin liittyvät toimenpiteet.			
Toimenpide	Kohde	Omistaja	Kpl	Toimenpide
Valvonta	Tsarmikuusikon kammi* (Kiviojan kammi)	Metsähallitus	1	Kiviojan kammi säilytetään ja sen käyttöperiaate säilyy nykyisen kaltaisena. Käyttö edellyttää, että ympäristö säilyy kunnossa. Kammin korjauksista on sovittava Metsähallituksen kanssa. Metsähallitus seuraa kammin käyttöä ja mikäli käytäntö ei toimi, harkitaan sen käyttö uudelleen suunnitelman tarkistuksen yhteydessä.
Eryitysmääräykset	-			
YSA -kohteet				
Ei ole				
Lisätietoja				
* Kammi on ollut paikassaan jo vuosikymmeniä. Myöhemmin paikalliset metsästäjät ovat peruskorjanneet sitä talkooperiaatteella. Kammi on jäänyt Metsähallituksen haltuun. Metsähallitus ei huolla sitä.				

26 Resurssit

Vastuuprosessi	Alueiden hallinta		
Selite	Lomakkeella määritellään toiminnan suunnittelun pohjaksi hoito- ja käyttösuunnitelman (hks) toteutuksen kerta- ja jatkuvaluonteiset kustannukset. Lisäksi määritellään muut alueen hoitoon ja hallintoon liittyvät kustannukset, mikä tukee hks:n kytkemistä vuotuisen toiminnan suunnitteluun. Hks:n toteutuksen kustannuksista vastaa lähinnä Metsähallitus. Mikäli hks:aan kirjataan muita tahoja – kuten ELY-keskusta tai kuntaa – koskevia sitoumuksia, myös niiden kustannukset esitetään lomakkeella.		
Vuosi, jonka kustannustasoon arviot perustuvat	2009		
Kohde	Jatkuvaluonteiset kulut €/vuosi	Kertaluonteiset menot €	Lisätietoja
Rakennukset	500	30 000	Jatkuvaluonteiset kulut tulevat autiotuvan puu- ja jätehuollosta. Kertaluonteiset kulut, mikäli Metsähallitus päättää joskus rakentaa Artan pikkukämpän
Rakennelmat	-	-	-
Reitit	500	35 000	Kertaluonteiset kulut: moottorikelkkailusafariuran merkitseminen perinteisin puuviitoin (500 €/km). Uran kokonaispituus on 70 km, kustannus laskettu koko uran merkitsemiselle.
Opastuspalvelut ja opastusviestintä	-	-	
Kävijälaskenta, kävijä-, yritys- ym. tutkimukset	-	-	
Virkistyskäyttö yhteensä	1 000	65 000	
Ennallistaminen	-	-	
Lajistonhoito	-	-	
Muu luonnonhoito	-	-	
Luonnonsuojelun seurannat	4 000	5 000	Petolaskenta talvella, kotkanpesätarkastukset, raakkuesiintymien tarkastus
Luonnonsuojelu yhteensä	4 000	5 000	
Rakennusperintö	-	-	
Arkeologiset kohteet	-	-	
Muu kulttuuriperinnön hoito	-	-	
Kulttuuriperintö yhteensä	-	-	
Hallinto- ja muut kulut	4 500	-	Sisältää erävalvonnan, kalavesien hoitotyöt, metsästys-, kalastus- ja maastoliikennelupien myynnin/ myöntämisen
Kaikki yhteensä	9 500	70 000	Kaikki kustannukset yhteensä suunnitelmakaudella (15 vuotta) €
			212 500

YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN ARVIOINTI

27 Ympäristövaikutusten arviointi						
Vastuuprosessi	Alueiden hallinta; muiden prosessien osallistuminen on tärkeää					
Selite	Hoito- ja käyttösuunnitelmassa arvioidaan suunniteltujen toimenpiteiden ekologisia, sosiokulttuurisia ja taloudellisia vaikutuksia – eli suunnitelmasta aiheutuvien muutosten oletettuja seurauksia. Ekologiset vaikutukset kohdistuvat lähinnä maisemaan, maaperään, vesiin, ilmaan, ilmastoon, kasvillisuuteen, eläimistöön tai luonnon monimuotoisuuteen. Sosiokulttuuriset vaikutukset kohdistuvat ihmisten terveyteen, elinoloihin, viihtyvyyteen, yhdyskuntarakenteeseen, henkiseen tai aineelliseen kulttuuriperintöön. Taloudelliset vaikutukset kohdistuvat esim. luonnonvarojen hyödyntämiseen, työllisyyteen tai taloudelliseen tilanteeseen suunnittelualueella ja sen lähiympäristössä. Hoito- ja käyttösuunnitelmien taloudellisia vaikutuksia tarkastellaan lähinnä paikallistalouden tasolla. Arvioinnilla varmistetaan, että suunnitelman ratkaisut ovat sellaisia, ettei niiden toteuttaminen aiheuta haittaa suunnittelualueen ympäristölle. Toisaalta vaikutusten arviointi on keino tarkistaa suunnitelman linjausten oikeellisuutta: saadaanko asetettujen tavoitteiden avulla aikaan sellaisia hyötyjä, jotka edesauttavat suunnittelualueutta koskevien päämäärien saavuttamista.					
Tavoite	Toimenpide	Vaikutuksen tyyppi			Vaikutuksen kuvaus	Riskit, haitat ja niiden vähentäminen
		Ekologinen	Sosio-kulttuurinen	Taloudellinen		
Saamelaiskulttuurin (poronhoidon, kalastuksen, metsästyksen ja pieni-muotoisen matkailu-toiminnan) turvaaminen	Käytön ohjaaminen ja rajoittaminen	☒	☒	☒	Koko alueen kuuluminen syrjävyöhykkeeseen*	*Katso ote saamelaiskäräjien lausunnosta (alla).
Suurpetokantojen, peto-lintujen ja raakun säilyminen	Inventointi, suojeltavien lajien esiintymien tarkistus ja kartoitus, valvonta	☒	☒	☒	Pystytään seuraamaan lajien menestymistä ja mahdollisia esiintymien tuhoutumisia.	Laittoman pyynnin ja pesien tuhoamisen estäminen vaatii säännöllisiä maastokäyntejä.
Perinteisen eräkulttuurin vaaliminen	Käytön ohjaaminen	☐	☒	☐	Tuetaan paikallisen eräkulttuurin säilymistä siten, että yksityisille ei myönnetä metsästys- ja kalastuskäyttöön omia tukikohtia. Säilytetään vanha olemassa oleva kammi metsästäjien yleisessä käytössä.	Riskinä voi olla kammin käyttöperiaatteen muuttuminen. Käyttöä seurataan ja mikäli haittoja esiintyy, kammin säilyttäminen harkitaan uudelleen.
Laidunrauhan turvaaminen	Käytön ohjaaminen	☒	☒	☒	Rajoitetaan ja ohjataan maastoliikennettä siten, että porojen laiduntaminen olisi mahdollisimman häiriötöntä. Rajoitetaan rakentamista.	Ei haittoja

Vanhan metsän lajiston säilyminen	Suojelualueiden hoidon ja käytön periaatteiden mukainen toiminta	☒	☒	☒	Tuetaan metsänrajatutkimuksia, seurataan lajisto- muutoksia ja ilmastonmuutoksia.	Ei haittoja
Natura-vaikutusten arvioinnin tarveharkinta	Suunnitelmassa ei esitetä sellaisia toimia, joilla olisi todennäköisesti merkittävästi heikentäviä vaikutuksia suunnittelualueen luontodirektiivin (92/43/ETY) luontotyypeihin tai suojelun perusteena oleviin lajeihin.					
Ympäristövaikutusten arvioinnin yhteenveto	Suunnitelmassa ei esitetä uutta rakentamista alueelle. Kesäaikainen maastoliikenne pidetään mahdollisimman vähäisenä. Talviaikainen maastoliikenne ohjataan olemassa olevalle, safariyrittäjille tarkoitettulle moottorikelkkailu-uralle merkittävällä ura selkeästi. Olemassa oleva palveluvarustus pidetään kunnossa. Suunnitelluilla toimenpiteillä ei ole merkittäviä haitallisia vaikutuksia alueen luontoarvoihin ja lajeihin. Suunnitelman toteuttaminen turvaa alueen luonto- ja kulttuuriperintöarvot.					

* Saamelaiskäräjät toteaa arviossaan suunnitelman vaikutuksista saamelaiskulttuuriin, että Tsarmitunturin erämaa-alueen hoito- ja käyttösuunnitelma turvaa saamelaiskulttuurin toimintaedellytykset suunnittelualueella Metsähallituksen lainsäädäntövelvoitteiden ja päätäntävallassa olevien asioiden osalta. Saamelaiskäräjät näkee, että alueen kuuluminen kokonaisuudessaan syrjävyöhykkeeseen turvaa saamelaiskulttuurin toimintaedellytyksen ja säilyttää alueen erämaisyyden. Saamelaiskäräjien mukaan alueen erämaisyyden säilyttäminen, kilpailevien maankäyttömuotojen rajoittaminen ja poronhoidon tarpeellisten rakenteiden ylläpito turvaavat myös osaltaan saamelaisporonhoidon harjoittamisedellytyksiä. Saamelaiskulttuurin harjoittamiselle on tärkeää, että suunnitelmassa säännöstellään motorisoitua liikkumista alueella ja koiravaljakkoyrittäjät ohjataan alueen ulkopuolelle olemassa oleville reiteille. Tsarmitunturin erämaa-alue on tärkeä kolttsaamelaiskulttuurille. Saamelaiskäräjät näkee, että saamelaiskäräjät ja koltthaneuvosto ovat osallistuneet hoito- ja käyttösuunnitelman valmisteluun asianmukaisesti. Koltthaneuvosto on ilmoittanut tukevensa hoito- ja käyttösuunnitelmaa ja näkee täten suunnitelman turvaavan kolttsaamelaiskulttuurin toimintaedellytyksiä. Saamelaiskäräjät yhtyy koltthaneuvoston arvioon. Saamelaiskäräjät toteaa, että suunnitelman vaikutusten seurantaan tulee kiinnittää huomiota saamelaiskulttuurin osalta.

SEURANTA

28A Suunnitelman toteutuksen seuranta

Vastuuprosessi	Alueiden hallinta			
Selite	Suunnitelman toteutumista seurataan suunnitelman väliarvioinneissa noin 5–6 vuoden välein sekä hoito- ja käyttösuunnitelman päivityksen yhteydessä (suunnitelma-kausi on noin 15 vuotta). Toteutuksen seuranta kohdistuu suunnitelmassa määritettyihin toimenpidelajeihin. Lomakkeella esitetään seurattavat toimenpiteet ja käytettävät mittarit.			
Tavoite	Toteutuslomake	Toimenpide	Tulosmittari	Tavoiteaikataulu toteutukselle
Tiedossa olevien raakkupopulaatioiden seuraaminen sekä löydetyistä raakkukasoista ilmoittaminen ja niiden tutkiminen	19	Suojeltavan lajin esiintymien kartoitus	Suojeltavien lajien esiintymis-tietojen tarkistus ja kartoitus/ vuosi	-
Taimenen esiintymisen kartoitus ja merkitys raakulle	22	Suojeltavan lajin esiintymien kartoitus	Seuranta	2015 mennessä
Suurpetojen seuranta	19	Suojeltavan lajin esiintymien kartoitus	Suojeltavien lajien esiintymis-tietojen tarkistus ja kartoitus/ vuosi	-
Petolintujen pesäseuranta	19	Suojeltavan lajin esiintymien kartoitus	Suojeltavien lajien esiintymis-tietojen tarkistus ja kartoitus/ vuosi	-
Sopimusten solmiminen alueella toimivien matkailuyrittäjien kanssa	21 A	Luontomatkailun yhteistyösopimusten solmiminen	Matkailuyhteistyön määrä ja vaikuttavuus	-

28B Suunnitelman vaikuttavuuden seuranta

Vastuuprosessi	Alueiden hallinta			
Selite	Suunnitelman vaikuttavuutta seurataan suunnitelman väliarvioinneissa noin 5–6 vuoden välein sekä hoito- ja käyttösuunnitelman päivityksen yhteydessä (suunnitelma-kausi on noin 15 vuotta). Vaikuttavuus tarkoittaa sitä, missä määrin asetetut tavoitteet saavutetaan. Vaikuttavuus on siis toiminnalla aikaansaatu tavoitteiden suuntainen muutos. Vaikuttavuus voi olla myös suotuisan tilan säilymistä, mikäli se on suunnitelman tavoite.			
Päämäärä	Vaikuttavuusmittari	Mittarin kuvaus	Nykytila	Tavoitetila
Saamelaiskulttuurin turvaaminen	Saamelaiskäräjien ja koltaneuvoston arvio saamelaiskulttuurin toimintaedellytysten turvaamisesta suunnitelman väliarvioinnin yhteydessä	Saamelaiskulttuurin toimintaedellytykset turvataan.	Suunnitelma turvaa saamelaiskulttuurin toimintaedellytyksiä.	Säilyy vähintäänkin ennallaan
Vanhan metsän lajisto säilyy	Lajiston nykytila säilyy.	Elinympäristön tila säilyy vähintään nykyisen kaltaisena.	Hyvä	Hyvä
Kiviojan kammin käyttöperiaate säilyy nykyisen kaltaisena	Käyttöperiaate säilyy nykyisen kaltaisena.	Kammin käyttöperiaate säilyy pieni-muotoisena ja kammin ympäristö siistinä sekä mahdollisimman luonnontilaisena.	Hyvä	Hyvä
Estetään luonnonsuojelurikkeet ja -rikkokset (pesäryöstöt, sala-metsästys, helmenpyynti)	Rikkeiden ja rikosten määrä	Pyritään ennaltaehkäisemään rikkeet ja rikokset.	Tapahtuu jonkin verran	Rikkeiden poistaminen kokonaan
Lisätietoja				

LÄHTEET

Viittaus	Tekijä(t)	Julkaisun nimi	Julkaisutiedot	Julkaisu- vuosi
1	Lapin liitto	Pohjois-Lapin maakuntakaava	Kaava vahvistettu valtioneuvostossa 27.12.2007	
2	Inarin kunta	Ivalon alueen osayleiskaava	Kaavan laadinta kesken	
3	Sihvo, J., Gröndahl, K., Stolt, E., Tuovinen, T., Salmi, J. & Tolonen, J. (toim.)	Ylä-Lapin luonnonvarasuunnitelma. Kausi 2006–2010	Metsähallituksen metsätalouden julkaisuja 57. 175 s.	2006
4	Heikkuri, P., Stolt, E. & Seipäjärvi, M.	Kuutuan alue-ekologinen suunnitelma	Metsähallitus, Ylä-Lapin alue. 38 s.	2001
5	Heikkuri, P., Stolt, E. & Seipäjärvi, M.	Nellimin alue-ekologinen suunnitelma	Metsähallitus, Ylä-Lapin alue. 67 s.	2001
6	Johansson, P. & Sarapää, O.	Sarmitunturin erämaa-alueen geologia	Käsikirjoitus. Metsähallitus. Drno 4580/41/2009	2009
7	Kunttu, P.	Kääpäkartoitukset Inarissa ja Sodankylässä 2008	Raportti. Metsähallitus, Lapin luontopalvelut. Drno 5459/41/2008	2008
8	Useita tekijöitä	Yksittäisten peto- ja lintulaskentojen tulokset eri vuosilta	Metsähallitus	1998– 2009
9	Bird Life	Suomen lintuatlas -kirjaan tarkoitetut laskentatulokset neljältä Sarmitunturin alueen ruudulta	Julkaistaan lähivuosina	
10	Osmonen, O. & Karhu, H.	Inarin Lapin linnut	Lapin Lintutieteellinen yhdistys ry	2000
11	Salmela, J.	Itäisen Inarin lähteiden sammalyhteisöjen koostumus ja monimuotoisuus	Laudatur-tutkielma. Jyväskylän yliopisto, matemaattis-luonnontieteellinen tiedekunta, bio- ja ympäristötieteiden laitos. 45 s. + 6 liitettä	2005
12	Mattus, I.	Itä-Inarin paikannimistöselvitys	Raportti. Metsähallitus, Lapin luontopalvelut, Ivalo ja Rovaniemi	
13	Kumpula, J., Colpaert, A., Kumpula, T. & Nieminen, M.	Poronhoitoalueen pohjoisosan porolaidunten inventointi	Tutkimusraportti. Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos, Porotutkimusasema, Kaamanen. Oulun yliopisto, maantieteen laitos, Oulu	1996
14	Kumpula, J., Fielitz, U. & Colpaert, A.	Porojen laidunten käyttö Pohjois-Lapissa. GPS-seuranta ja satelliittikuvatulkinnat laidunten käytön tutkimisessa	Kala- ja riistaraportteja nro 150. Riistan- ja kalantutkimus, Kaamanen. 31 s.	1999
15	Kumpula, J., Colpaert, A. & Nieminen, M.	Suomen poronhoitoalueen kesälaidunvarat	Kala- ja riistaraportteja nro 152. Riistan- ja kalantutkimus, Kaamanen. 40 s. + liitteet	1999
16	Kumpula, J., Colpaert, A. & Nieminen, M.	Metsänkäsittelyjen ja lumiolosuhteiden vaikutus porojen laidunten käyttöön Ivalon paliskunnassa	Kala- ja riistaraportteja nro 271	2003
17	Kumpula, J., Colpaert, A., Anttonen, M. & Nieminen, M.	Poronhoitoalueen pohjoisimman osan (13 paliskuntaa) talvilaidunten uusintainventointi vuosina 1999–2003	Kala- ja riistaraportteja nro 303. Helsinki. 39 s. + 15 liitettä	2004
18	Mattila, E.	Porojen talvilaidunten kunto Ylä-Lapin paliskunnissa vuonna 2004	Metlan työraportteja	2006

19	Kumpula, J., Tanskanen, A., Colpaert, A., Anttonen, M., Törmänen, H., Siitari, J. & Siitari, S.	Poronhoitoalueen pohjoisosan talvilaitumet vuosina 2005–2008. Laidunten tilan muutokset 1990-luvun puolivälin jälkeen	Riista- ja kalatalous -tutkimuksia 3/2009	2009
20	Kallio, P., Eurola, S., Hurme, H., Norokorpi, Y. & Sepponen, P.	Research Activities on the Forest Line in Northern Finland	Arctic 39(1): 52–58.	1986
21	Rautiainen, P. & Karjalainen, T.	Kulttuuriperintökohteiden inventointi 2009. Tsarmitunturin erämaa-alue, Inari	Julkaisematon raportti. Metsähallitus, Lapin luontopalvelut. 87 s.	2009
22	Raunio, A., Schulman, A. & Kontula, T. (toim.)	2008: Suomen luontotyyppien uhanalaisuus. Osa 1. Tulokset ja arvioinnin perusteet.	Suomen ympäristö 8/2008. 264 s.	2008
23	Heikkinen, I. (toim.)	Suomen luonnon monimuotoisuuden suojelun ja kestävä käytön strategia ja toimintaohjelma 2006–2016	Suomen ympäristö 35/2007. Ympäristöministeriö. 162 s.	2007

LIITTEET

Liite 1. Saamelaiskäräjien lausunnon täydennys Tsarmitunturin erämaa-alueen hoito- ja käyttösuunnitelman vaikutuksista saamelaiskulttuuriin

Liite 2. Saamelaiskulttuuriin turvaamiseen liittyvä lainsäädäntö ja sopimukset

Liite 3. Ote maakuntakaavasta

Liite 4. Suunnittelualueen lajiluettelo

Liite 5. Lausuntoyhteenvedo

Liite 6. Kuvaliite

Liite 7. Ympäristöministeriön vahvistuskirje

Liite 1. Saamelaiskäräjien lausunnon täydennys Tsarmitunturin erämaa-alueen hoito- ja käyttösuunnitelman vaikutuksista saamelaiskulttuuriin

Asia: Saamelaiskäräjien lausunto Tsarmitunturin erämaa-alueen hoito- ja käyttösuunnitelman vaikutuksista saamelaiskulttuuriin
Viite: Lausuntopyyntö 24.11.2009, Dnro: 5292/623/2009, täydennys 17.6.2010

1. Yleiset huomiot liittyen suunnitelmaan ja sen rakenteeseen

Metsähallitus on pyytänyt saamelaiskäräjiltä lausuntoa Tsarmitunturin erämaa-alueen hoito- ja käyttösuunnitelman vaikutuksista saamelaiskulttuuriin. Saamelaiskäräjät on antanut lausuntonsa Tsarmitunturin erämaa-alueen hoito- ja käyttösuunnitelmasta 8.3.2010 (Dnro 130/D.a.5/2010).

Tsarmitunturin erämaa-alueen hoito- ja käyttösuunnitelma on ensimmäinen saamelaisten kotiseutualueen hoito- ja käyttösuunnitelma, joka laaditaan lomakemallin mukaisesti. Saamelaiskäräjät näkee, että lomakemallin toimivuutta hoito- ja käyttösuunnitelmien laadinnassa tulisi arvioida ja kokemuksia mallista tulisi kerätä eri sidosryhmiltä. Sinänsä saamelaiskäräjät pitää hyödyllisenä, että hoito- ja käyttösuunnitelmien vertailtavuus helpottuu. Aikaisemmista hoito- ja käyttösuunnitelmista poiketen suunnitelmassa ei ole historia-osuutta. Suunnitelmassa on oma lomake ympäristövaikutusten arvioinnista. Otsakkeen alle on koottu myös sosiaalisten ja kulttuuristen vaikutusten arviointia. Jatkossa tulisi pohtia kulttuuristen vaikutusten siirtämistä omaksi kappaleekseen tulevissa hoito- ja käyttösuunnitelmissa osana biodiversiteettisopimuksen Akwé Kon ohjeiden toimeenpanoa.

Hoito- ja käyttösuunnitelmaluonnoksessa on koottu saamelaisia koskeva lainsäädäntö liitteeseen. Saamelaiskäräjät ei pidä ratkaisua hyvänä, koska saamelaisia koskevan lainsäädännön tulee olla läpäisevänä periaatteena hoito- ja käyttösuunnitelmassa ja on yksi suunnittelun keskeisistä lähtökohdista. Lukijan on myös hankala arvioida, ovatko veloitteet otettu huomioon suunnitelman laadinnassa. Tulisikin harkita, että hoito- ja käyttösuunnitelmaan otettaisiin asiasta oma lomake. Samaan liitteeseen on koottu sekä lainsäädäntöä, sopimuksia että ohjelmia. Selvyyden vuoksi ohjelmat ja suunnitelmat tulisi siirtää omaan kappaleeseensa. Kansainvälisiin sopimuksiin viitattaessa olisi hyvä mainita tarkka viite ja artikla, johon viitataan. Tämä helpottaa luettavuutta. Liitteessä tulisi mainita myös erämaalaki, koska se suojaa saamelaiskulttuuria.

Alkuperäiskansajulistuksen osalta olisi hyvä viitata myös artiklaan 31, koska se koskee myös perinteisen tiedon suojaa. Ohessa tiivistetty epävirallinen suomennos artiklan veloitteesta:

- 1) Alkuperäiskansoilla on oikeus ylläpitää, hallita, suojella ja kehittää kulttuuriperintöään, perinteistä tietoa ja perinteisiä kulttuuri-ilmauksia sekä näiden ilmentymiä yhteisön tieteessä, teknologioissa ja kulttuureissa, pitäen sisällään ihmis- ja geneettisen resurssin, siemenet, lääkkeet, tietämyksen kasvi- ja eläinkunnan ominaisuuksista, suullisen perinteen, kirjallisuuden, suunnittelun, urheilun, perinteiset kilpailut ja visuaaliset ja esittävät taiteet. Alkuperäiskansoilla on myös oikeus ylläpitää, hallita, suojella ja kehittää intellektuaalista omaisuuttaan, joka liittyy kulttuuriperintöön, perinteiseen tietoon ja perinteisiin kulttuuri-ilmauksiin.
- 2) Yhteistyössä alkuperäiskansojen kanssa, valtioiden tulee tehdä tehokkaita toimenpiteitä tunnistaakseen ja suojellakseen näitä oikeuksia.

Saamelaisia koskevaa lainsäädäntöä käsittelevässä liitteessä viitataan biodiversiteettisopimukseen. Saamelaiskäräjät näkee biodiversiteettisopimuksen hyvin tärkeänä sopimuksena, ja hoito- ja käyttösuunnitelmassa tulisi viitata erityisesti sopimuksen artikloihin 8(j) ja 10(c).

Metsähallitus on laatinut Itä-Inarin alueen saamenkielisistä paikannimistä kartan ja selvityksen. Tsarmitunturin alueen paikannimet on koottu Itä-Inarin saamenkielisten paikannimien selvitykseen. Saamelaiskäräjät näkee tärkeänä, että hoito- ja käyttösuunnitelmien yhteydessä kerätään saamenkielistä paikannimistöä. Saamelaiskäräjät esittää, että suunnitelmaan otetaan mukaan karttaliite, jossa on koottuna Metsähallituksen keräämät suunnittelualueen saamenkieliset paikannimet. Saamelaiskäräjät myös esittää, että kartta olisi saatavilla pdf-tiedostona myös internetistä.

Suunnitelman seuranta-osiossa ei ole otettu esille suunnitelman vaikutusten seuranta saamelaiskulttuurin turvaamisveloitteen osalta. Saamelaiskäräjät näkee, että suunnitelman vaikutuksia saamelaiskulttuuriin tulee seurata yhteistyössä koltaneuvoston ja saamelaiskäräjien kanssa.

2. Saamelaiskäräjien arvio

Saamelaiskäräjät näkee, että Tsarmitunturin erämaa-alueen hoito- ja käyttösuunnitelma turvaa saamelaiskulttuurin toiminta-edellytykset suunnittelualueella Metsähallituksen lainsäädäntövelvoitteiden ja päätäntävallassa olevien asioiden osalta. Saamelaiskäräjät näkee, että alueen kuulumisen kokonaisuudessaan syrjävyöhykkeeseen turvaa saamelaiskulttuurin toiminta-edellytyksen ja säilyttää alueen erämaisyyden. Alueen erämaisyyden säilyttäminen, kilpailevien maankäyttömuotojen rajoittaminen ja poronhoidon tarpeellisten rakenteiden ylläpito turvaa myös osaltaan saamelaisporonhoidon harjoittamisedellytyksiä. Saamelaiskulttuurin harjoittamiselle on tärkeää, että suunnitelmassa säännöstellään motorisoitua liikkumista alueella ja koira-valjakkoyrittäjät ohjataan alueen ulkopuolelle olemassa oleville reiteille.

Tsarmitunturin erämaa-alue on tärkeä alue kolttasaamelaiskulttuurille. Saamelaiskäräjät ja kolttaneuvosto ovat osallistuneet hoito- ja käyttösuunnitelman valmisteluun asianmukaisesti. Kolttaneuvosto on ilmoittanut tukevansa hoito- ja käyttösuunnitelmaa ja näkee täten näkee suunnitelman turvaavan kolttasaamelaiskulttuurin toimintaedellytyksiä. Saamelaiskäräjät yhtyy kolttaneuvoston arvioon. Suunnitelman vaikutusten seurantaan tulee kiinnittää huomiota saamelaiskulttuurin osalta.

Enontekiöllä 2.7.2010

Klemetti Näkkäläjärv
Saamelaiskäräjien puheenjohtaja

Suvi Juntunen
Puheenjohtajan avustaja

Puheenjohtaja päätti lausunnosta 2.7.2010

Liite 2. Saamelaiskulttuuriin liittyvä lainsäädäntö ja sopimukset

Saamelaiskulttuurin turvaaminen

Saamelaisten kulttuurista ja kielellistä itsehallintoa toteuttaa saamelaiskäräjät (974/1995). Saamelaiskäräjät hoitaa saamelaisten kieltä ja kulttuuria sekä saamelaisten asemaa alkuperäiskansana koskevia asioita. Metsähallitus pyytää saamelaiskäräjien arviot kaikkien saamelaisten kotiseutualueella tehtävien suojele- ja erämaa-alueiden hoito- ja käyttösuunnitelmien vaikutuksista saamelaiskulttuuriin.

Saamelaisten oikeuksia alkuperäiskansana turvaavat sekä kansalliset että kansainväliset sopimukset ja säädökset.

SÄÄDÖKSET

Suomen perustuslaki

Perustuslaki suojaa saamelaisia alkuperäiskansana. Perustuslain (731/1999) 17. §:ssä todetaan, että saamelaisilla alkuperäiskansana on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Saman lain 121. §:ssä vahvistetaan oikeus ”saamelaisilla on saamelaisten kotiseutualueella kieltään ja kulttuuriaan koskeva itsehallinto sen mukaan kuin lailla säädetään”.

Laki saamelaiskäräjistä

Suomen perustuslaissa on turvattu saamelaisille alkuperäiskansana omaa kieltään ja kulttuuriaan koskeva itsehallinto saamelaisten kotiseutualueella. Kulttuuri-itsehallintoa toteuttaa saamelaiskäräjälain 9. §:ssä tarkoitettu saamelaiskäräjät.

Laki saamelaiskäräjistä (974/1995) velvoittaa ”viranomaisia [ja Metsähallitusta] neuvottelemaan saamelaiskäräjien kanssa kaikista laajakantoisista ja merkittävistä toimenpiteistä, jotka voivat välittömästi ja erityisellä tavalla vaikuttaa saamelaisten asemaan alkuperäiskansana ja jotka koskevat saamelaisten kotiseutualueella – – valtionmaan, suojelualueiden ja erämaa-alueiden hoitoa, käyttöä, vuokrausta ja luovutusta.”

Laki Metsähallituksesta saamelaiskulttuurin turvaajana

Metsähallitukselle on annettu erityinen velvoite saamelaisten kulttuurin harjoittamisen edellytysten turvaajana (Laki Metsähallituksesta 1378/2004). Lain 4. §:ssä todetaan, että yleiset yhteiskunnalliset velvoitteet edellyttävät Metsähallituksen hallinnassa olevien luonnonvarojen hoidon, käytön ja suojelun yhteensovittamista saamelaiskäräjistä annetussa laissa (974/1995) tarkoitetulla saamelaisten kotiseutualueella siten, että saamelaisten kulttuurin harjoittamisen edellytykset turvataan.

Maankäyttö- ja rakennuslaki saamelaiskulttuurin turvaajana

Saamelaiskulttuurin turvaamista koskevia säännöksiä on myös maankäyttö- ja rakennuslaissa (132/1999) sekä kyseiseen lakiin perustuvissa valtakunnallisissa alueidenkäytön tavoitteissa (30.11.2000). Valtioneuvosto on 1.3.2009 voimaan tulleella päätöksellä tarkistanut valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita mm. luvun 4.7 osalta. Siinä todetaan, että ”Saamelaisten kotiseutualueen alueidenkäytössä otetaan huomioon saamelaisille alkuperäiskansana kuuluva oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kulttuuriaan saamelaisten perinteisten elinkeinojen kehittämisedellytysten turvaamiseksi. Poronhoitoalueella turvataan poronhoidon alueidenkäytölliset edellytykset.”

Porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslaki

Porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslain (45/2000) tavoitteena on edistää ja monipuolistaa porotalouden ja luontaiselinkeinojen elinkeinotoimintaa, parantaa elinkeinojen rakennetta ja toimintaedellytyksiä, edistää uusiutuvien luonnonvarojen kestävää käyttöä, kehittää poronhoito- ja luontaiselinkeinoaluetta sekä tukea haja-asutusalueiden ja yhdyskuntien kehittämistä poronhoitoalueella ja luontaiselinkeinojen harjoittamisalueella.

Lain mukaisissa toimenpiteissä on kiinnitettävä erityistä huomiota saamelaisten mahdollisuuksiin ylläpitää ja kehittää kulttuurimuotoonsa kuuluvia elinkeinoja saamelaisten kotiseutualueella.

Erämaalaki

Erämaalain (62/1991) yksi keskeinen tavoite on saamelaiskulttuurin turvaaminen.

Saamen kielilaki

Saamen kielilain (1086/2003) tarkoituksena on osaltaan turvata perustuslaissa säädetty saamelaisten oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Tavoitteena on, että saamelaisten oikeus hyvään hallintoon taataan kielestä riippumatta ja saamelaisten kielelliset oikeudet toteutetaan ilman, että niihin tarvitsee erikseen vedota.

Kolttalaki

Kolttalain (253/1995) mukaan koltta-alueella asuvalla koltalla on tällä alueella sijaitsevilla valtion maa- ja vesialueilla erityisiä oikeuksia. Koltta-alueella asuvalla koltalla on oikeus:

- käyttää omaa polttopuutarvetta varten valtion metsissä olevaa maapuuta ja kuivaa puuta, ei kuitenkaan rakennuspuuksi kelpaavaa puuta
- saada välttämättömiin tarpeisiin Metsähallituksen osoituksen mukaan määrätyiltä paikoilta rakennus-, poltto- ja muuta kotitarvepuuta sekä rakennus- ja muuta kotitarvetta varten soraa ja täyttemaata*
- sijoittaa Metsähallituksen luvalla poro-, metsästys- ja kalapirtejä, kalakellareita ja varastosuojia tarvittaville paikoille*
- pitää venevalkamia ja kalastusvälineiden kuivatuspaikkoja ilman erityistä lupaa
- laiduntaa karjaa sekä koota sille heinää yms. sekä Metsähallituksen luvalla myös jäkälää
- kunnostaa Metsähallituksen luvalla peltoa, niittyä ja laidunta
- harjoittaa kalastusta valtion vesialueilla.

Valtion ja kunnan viranomaisten käsiteltävinä olevissa 44. §:n 1. momentin 1. kohdassa tarkoitetuissa asioissa viranomaisten on varattava kolttien kyläkokoukselle ja kolttaneuvostolle tilaisuus lausunnon antamiseen. Lausuntopyyntö saadaan lähettää kolttien luottamusmiehelle, jonka tulee kutsua kolttaneuvostot yhteiseen kokoukseen asiaa käsittelemään. Mikäli kyläkokous ei ole siirtänyt lausunnon antamista kolttaneuvoston tehtäväksi, tulee luottamusmiehen kutsua myös kyläkokous koolle asiaa käsittelemään.

Paliskuntain yhdistykselle ja paikallisille paliskunnille on varattava tilaisuus lausunnon antamiseen sellaisissa porotalouteen liittyvissä asioissa, joilla saattaa olla laajahkoa merkitystä porotalouden harjoittamisen kannalta.

Yhdenvertaisuuslaki

Yhdenvertaisuuslain (21/2004) mukaan ketään ei saa syrjiä iän, etnisen tai kansallisen alkuperän, kansalaisuuden, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, terveydentilan, vammaisuuden, sukupuolisen suuntautumisen tai muun henkilön liittyvän syyn perusteella. Yhdenvertaisuuslain eduskuntakäsittelyssä työelämä- ja tasa-arvovaliokunta lausui mietinnössään (TyVM 7/2003 vp – HE 44/2003 vp) viranomaisten velvollisuudesta edistää yhdenvertaisuutta: ”Erityistä huomiota tulee kiinnittää saamelaisten oikeuksiin alkuperäiskansana ja saamelaiskulttuurin tärkeimmän aineellisen perustan eli poronhoidon turvaamiseen. Viranomaisten tulee suunnitelmallisesti edistää saamelaisten mahdollisuuksia harjoittaa poronhoitoa ja hankkia sillä toimeentulonsa.”

Tällä lailla ei estetä sellaisia erityistoimenpiteitä, joiden tavoitteena on tosiasiallisen yhdenvertaisuuden saavuttaminen 6. §:n 1. momentissa tarkoitettua syrjinnästä johtuvien haittojen ehkäisemiseksi tai lievittämiseksi (positiivinen erityiskohtelu). Positiivisen erityiskohtelun on oltava pyrityn tavoitteen kannalta oikeasuhteista.

SOPIMUKSET

YK:n KP-sopimus

Saamelaisten kulttuuriin kuuluvien elinkeinojen harjoittamista suojaa saamelaisten osalta YK:n kansalais- ja poliittisia oikeuksia koskevan ihmisoikeussopimuksen (ns. **KP-sopimus**) 27. artikla, joka on Suomessa voimassa laintasoisesti. Sopimuksen mukainen saamelaiskulttuurin turva edellyttää viranomaisten huolehtivan päätöksenteossaan siitä, että muut käyttömuodot ja käyttäjät eivät merkittävästi heikennä kulttuurin harjoittamisen edellytyksiä ja kulttuurin harjoittamisen taloudellista kannattavuutta. Näistä lähtökohdista erityisesti porolaitumien laajuuteen, yhtenäisyyteen ja laatuun sekä porojen laidunrauhan vaikuttavat seikat vaikuttavat suoraan saamelaisten kulttuurin harjoittamisedellytyksiin.

*(ks. suunnitelman linjaukset Tsarmitunturin erämaa-alueella, lomakkeet 23 ja 24)

Asiakirjat Suomen tasavallan liittymisestä Euroopan unioniin, pöytäkirja no 3 Saamelaisista

Pöytäkirjassa todetaan, että Suomi on sitoutunut saamelaisten elinkeinojen, kielen, kulttuurin ja elämäntavan säilyttämiseen ja kehittämiseen, ja että perinteinen saamelaiskulttuuri ja saamelaiselinkeinot ovat riippuvaisia luontaiselinkeinoista – kuten poronhoidosta – saamelaisten perinteisillä asuinalueilla. Pöytäkirjan 1. artiklassa todetaan, että sen estämättä, mitä EY:n perustamissopimuksessa määrätään, saamelaisille saadaan myöntää yksinoikeuksia poronhoidon harjoittamiseen perinteisillä saamelaisalueilla. Pöytäkirjan 2. artiklan mukaan pöytäkirja voidaan laajentaa koskemaan muitakin perinteisiin saamelaiselinkeinoihin liittyviä saamelaisten yksinoikeuksia niiden vastaisen kehityksen huomioon ottamiseksi.

ILO:n alkuperäiskansojen oikeuksia koskeva sopimus no 169

ILO:n alkuperäiskansasopimus tunnustaa alkuperäiskansojen erityiset oikeudet perinteisiin asuinalueisiinsa ja edellyttää valtioilta toimenpiteitä alkuperäiskansojen kulttuurin, kielten ja ympäristön suojelemiseksi. Sopimus on hyväksytty kansainvälisen työjärjestön ILO:n yleiskokouksessa vuonna 1989. Suomen lainsäädäntö ei täytä tällä hetkellä ILO 169 -sopimuksen määräyksiä. Sopimus kuitenkin velvoittaa Suomea ratifioimattomanakin.

YK:n julistus alkuperäiskansojen oikeuksista

YK:n yleiskokouksessa 13.9.2007 hyväksytyssä julistuksessa alkuperäiskansojen oikeuksista todetaan mm., että

- Alkuperäiskansoilla on oikeus harjoittaa ja elvyttää kulttuurisia perinteitään ja tapojaan. Tähän sisältyy oikeus ylläpitää, suojella ja kehittää kulttuuriensa aiempia, nykyisiä ja tulevia ilmenemismuotoja.
- Alkuperäiskansoilla on oikeus perinteisesti omistamiinsa, hallussaan pitämiinsä tai muutoin käyttämiinsä tai hankkimiinsa maihin, alueisiin ja luonnonvaroihin. Alkuperäiskansoilla on oikeus omistaa, käyttää, kehittää ja hallita niitä maita, alueita ja luonnonvaroja, jotka ovat niiden hallussa perinteisen omistuksen tai muun perinteisen hallussapidon tai käytön perusteella tai jotka ne ovat muutoin hankkineet.
- Valtioiden on laillisesti tunnustettava nämä maat, alueet ja luonnonvarat ja suojeltava niitä. Tässä tunnustamisessa on asianmukaisesti kunnioitettava kyseisten alkuperäiskansojen tapoja, perinteitä ja maanomistusjärjestelmiä. Valtioiden on yhdessä asianomaisten alkuperäiskansojen kanssa perustettava ja pantava täytäntöön oikeudenmukainen, riippumaton, puolueeton, avoin ja läpinäkyvä sekä alkuperäiskansojen lait, perinteet, tavat ja maanomistusjärjestelmät asianmukaisesti tunnustava menettely, jonka avulla tunnustetaan ja ratkaistaan alkuperäiskansojen oikeudet, jotka koskevat niiden maita, alueita ja luonnonvaroja, mukaan lukien niiden perinteisesti omistamat tai muutoin hallussaan pitämät tai käyttämät maat, alueet ja luonnonvarat. Alkuperäiskansoilla on oltava oikeus osallistua tähän menettelyyn.

artikla 31

- 1) Alkuperäiskansoilla on oikeus ylläpitää, hallita, suojella ja kehittää kulttuuriperintöään, perinteistä tietoa ja perinteisiä kulttuuri-ilmauksia sekä näiden ilmentymiä yhteisön tieteessä, teknologioissa ja kulttuureissa, pitäen sisällään ihmis- ja geneettisen resurssin, siemenet, lääkkeet, tietämyksen kasvi- ja eläinkunnan ominaisuuksista, suullisen perinteen, kirjallisuuden, suunnittelun, urheilun, perinteiset kilpailut ja visuaaliset ja esittävät taiteet. Alkuperäiskansoilla on myös oikeus ylläpitää, hallita, suojella ja kehittää intellektuaalista omaisuuttaan, joka liittyy kulttuuriperintöön, perinteiseen tietoon ja perinteisiin kulttuuri-ilmauksiin.
- 2) Yhteistyössä alkuperäiskansojen kanssa valtioiden tulee tehdä tehokkaita toimenpiteitä tunnistaakseen ja suojellakseen näitä oikeuksia.

Biologista monimuotoisuutta koskeva yleissopimus (biodiversiteettisopimus)

Biologista monimuotoisuutta koskeva yleissopimus (biodiversiteettisopimus) saatettiin voimaan asetuksella 78/1994. Siinä todetaan mm., että sopimuspuolet "tunnustavat monien perinteisen elämäntavan omaavien alkuperäis- ja paikallisyhteisöjen läheisen ja perinteisen riippuvuuden biologisista luonnonvaroista sekä sen, että on toivottavaa jakaa biologisen monimuotoisuuden suojelua ja sen osien kestäväää käyttöä koskevasta perinteisestä tietämyksestä, uudistuksesta ja käytännöstä saatu hyöty oikeudenmukaisesti".

artiklassa 8(j) todetaan:

"Kunkin sopimuspuolen tulee mahdollisuuksien mukaan ja soveltuvin osin – kansallisen lainsäädäntönsä mukaisesti kunnioittaa, suojella ja ylläpitää alkuperäiskansojen ja paikallisten yhteisöjen sellaista tietämystä, keksintöjä ja käytäntöä, joka sisältyy biologisen monimuotoisuuden suojelun ja kestäväen käytön kannalta merkityksellisiin perinteisiin elämänmuotoihin ja edistää ja laajentaa niiden soveltamista mainittujen yhteisöjen luvalla ja myötävaikutuksella sekä rohkaista tietämyksestä, keksinnöistä ja käytännöstä saadun hyödyn tasapuolista jakoa."

ja artiklassa 10(c):

"Kunkin sopimuspuolen tulee mahdollisuuksien mukaan ja soveltuvin osin – suojella ja rohkaista biologisten luonnonvarojen perinteistä käyttöä vanhojen kulttuurien käytännön mukaisesti tavalla, joka soveltuu suojelun ja kestäväen käytön edellytyksiin."

OHJELMAT JA SUUNNITELMAT

Saamelaisten kestävän kehityksen ohjelma

Saamelaiskäräjät hyväksyi vuonna 1998 Saamelaisten kestävän kehityksen ohjelman, jota se valmisteli yhdessä ympäristöministeriön kanssa. Ohjelma päivitettiin vuonna 2006. Ohjelman keskeisin tavoite on saamelaisalueen luonnonvarojen käyttö ekologiselta, taloudelliselta, sosiaaliselta ja kulttuuriselta kannalta kestävästi saamelaisten perinteisten elinkeinojen harjoittamiseksi. Saamelaisten kestävän kehityksen ohjelmassa esitetyillä toimenpiteillä on tarkoitus turvata saamelaisten asema maankäytössä sekä perinteisten ja uusien elinkeinojen harjoittamisessa saamelaisista lähtökohdista sekä edistää saamelaisen perinteisen tietämyksen asemaa ja saamelaisten sosiaalista hyvinvointia. Ohjelma on otettu huomioon vuonna 2006 hyväksytyssä kansallisessa kestävän kehityksen strategiassa.

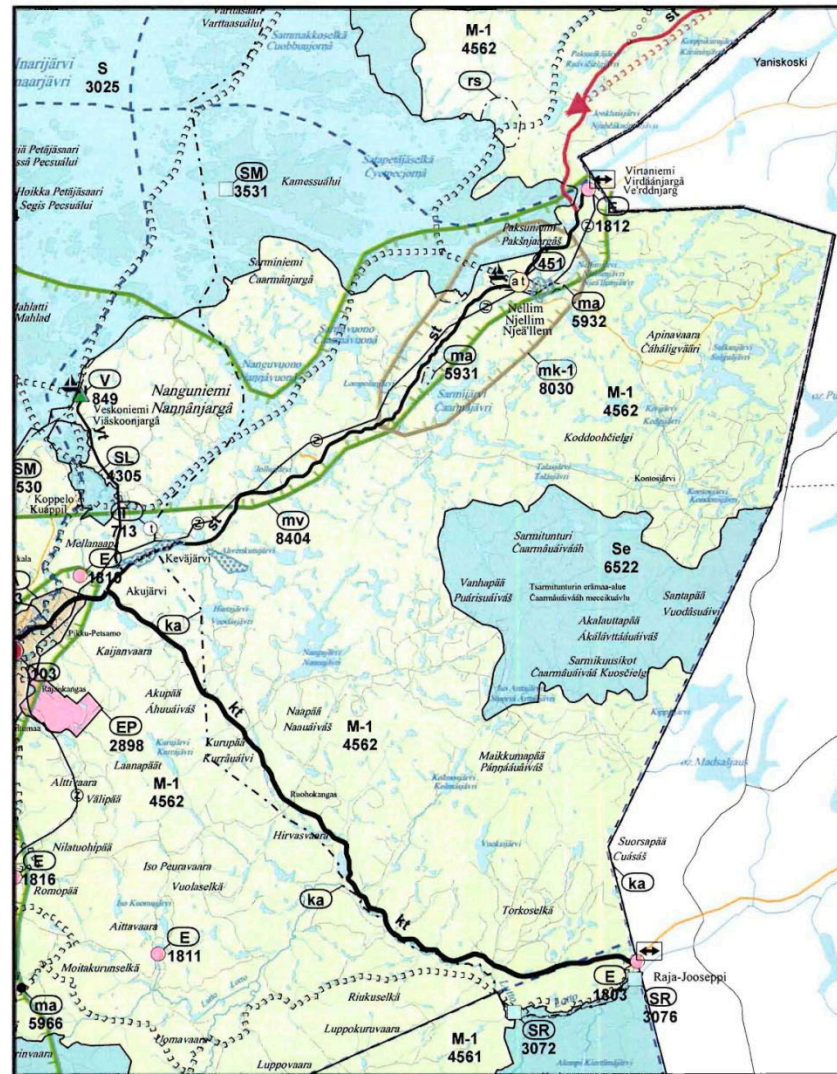
Suomen luonnon monimuotoisuuden suojelun ja kestävän käytön strategia

Valtioneuvosto on hyväksynyt Suomen luonnon monimuotoisuuden suojelun ja kestävän käytön strategian vuosille 2006–2016²³ periaatepäätöksellään 21.12.2006. Strategian toiminta-ohjelman tavoitteena on mm. edistää saamelaisten perinteisen elämäntavan ja kulttuurin sekä sitä ylläpitävän pohjoisen luonnon monimuotoisuuden ylläpitoa ja säilymistä saamelaisten kotiseutualueella.

Yhdenvertaisuussuunnitelma

Metsähallituksen yhdenvertaisuussuunnitelmassa 3.5.2006 (1821/01/2004) huomioidaan henkilökunnan erityisosaamisen kehittäminen, ja siinä tiedostetaan, että samanlainen kohtelu ei aina takaa yhdenvertaisuutta. Yleinen periaate on, että Metsähallituksen tavoitteena on toteuttaa saamelaisten positiivista erityiskohtelua Metsähallitus-lain (1374/2004) saamelaisten kulttuurin harjoittamisedellytysten turvaamisvelvoitteen lähtökohdista voimassa olevan lainsäädännön sallimissa rajoissa.

Liite 3. Ote maakuntakaavasta

OTE POHJOIS-LAPIN MAAKUNTAKAAVASTA

MK 1:250 000

ROVANIEMELLÄ 17.12.2009

Juha Piisilä
 JUHA PIISILÄ
 MAAKUNTAINSINÖÖRI

Liite 4. Suunnittelualueen lajiluettelo

Luettelossa Lajiryhmä: L = linnut, M = muut selkärangaiset, S = selkärangattomat, P = putkilokasvit, I = itiökasvit, Si = sienet. Uhanalaisuus: E = erityisesti suojeltava, U = muu uhanalaiseksi arvioitu (luonnonsuojeluasetuksen ja uhanalaisarvioinnin uhanalaiset lajit), NT = silmälläpidettävä, RT = alueellisesti uhanalainen. Direktiivi: Lu II = luontodirektiivin (92/43/ETY) liitteen II laji, Lu IV = luontodirektiivin liitteen IV laji, Li I = lintudirektiivin (79/409/ETY) liitteen I laji, Li muutt. = lintudirektiivin laji, muuttolintu. Määrä ja yksikkö -kenttään merkitään esimerkiksi yksilö- tai pesimäparien määrä alueella. Lisätietoja-kentässä voidaan esittää tarvittaessa tietoja esim. havaintopaikoista tai -ajankohdasta. Mikäli lähde ei ole erikseen mainittu, lähteenä on Natura-tietolomake.

Lajiluettelo						
Vastuuprosessi		Luonnonsuojelu				
Selite		Lomakkeella esitetään luettelo suunnittelualueella esiintyvistä uhanalaisiksi luokitelluista lajeista sekä luonto- ja lintudirektiivin lajeista. Kullekin suunnittelualueeseen kuuluvalle Natura-alueelle sekä muille merkittävälle alueille (esim. Metsähallituksen suojelumetsät, jotka eivät kuulu Natura-verkostoon) täytetään oma lomakkeensa.				
Alue		Tsarmitunturin erämaa				
Lajiryhmä	Suomenkielinen nimi	Tieteellinen nimi	Uhanalaisuus	Direktiivi	Määrä ja yksikkö	Lisätietoja, lähde
I	Rantaväkäsammal	<i>Campyliadelphus elodes</i>	U			
I	Koskikorvasammal	<i>Jungermannia obovata</i>	U			
I	Pohjanhuurresammal	<i>Palustriella decipiens</i>	NT			
I	Hetekinnassammal	<i>Scapania paludosa</i>	NT			
I	Tunturikinnassammal	<i>Scapania uliginosa</i>	NT			
I	Kultasuikerosammal	<i>Brachythecium turgidum</i>	RT			
I	Purokorvasammal	<i>Jungermannia exsertifolia</i> ssp. <i>cordifolia</i>	RT			
I	Kalliopussisammal	<i>Marsupella emarginata</i>	RT			sis. <i>Marsupella aquatica</i> , puropussisammal
Si	Sopulinkääpä	<i>Piloporia sajanensis</i>	E			
Si	Pursukääpä	<i>Amylocystis lapponica</i>	U			
Si	Erakkokääpä	<i>Antrodia infirma</i>	U			
Si	Sirppikääpä	<i>Cinereomyces lenis</i>	U			
Si	Punakarakääpä	<i>Junghuhnia collabens</i>	U			
Si	Hentokääpä	<i>Oligoporus lateritius</i>	U			
Si	Pohjanrypykkä	<i>Phlebia centrifuga</i>	U			
Si	Välkkyludekääpä	<i>Skeletocutis stellae</i>	U			
Si	Riekonkääpä	<i>Antrodia albobrunnea</i>	NT			

Si	Lohkokääpä	<i>Diplomitoporus crustulinus</i>	NT			
Si	Rusokantokääpä	<i>Fomitopsis rosea</i>	NT			
Si	Liekokääpä	<i>Gloeophyllum protractum</i>	NT			
Si	Louhennahka	<i>Laurilia sulcata</i>	NT			
Si	Kitukääpä	<i>Oligoporus parvus</i>	NT			
Si	Mäntyraspikka	<i>Odonticum romellii</i>	NT			
Si	Ruostekääpä	<i>Phellinus ferrugineofuscus</i>	NT			
Si	Aihkirypykkä	<i>Phlebia cornea</i>	NT			
Si	Lamokääpä	<i>Skeletocutis chrysella</i>	NT			
Si	Korpiludekääpä	<i>Skeletocutis odora</i>	NT			
Si	Lapinkynsikääpä	<i>Trichaptum laricinum</i>	NT			
M	Ilves	<i>Lynx lynx</i>	NT	Lu II, IV	0–3 yksilöä	
M	Karhu	<i>Ursus arctos</i>	NT	Lu II, IV	2–6 yksilöä	
M	Susi	<i>Canis lupus</i>	U	Lu II, IV	0–2 yksilöä	
M	Ahma	<i>Gulo gulo</i>	U	Lu II	2–4 yksilöä	
M	Saukko	<i>Lutra lutra</i>	NT	Lu II, IV	2–4 yksilöä	
S	Jokihelmisimpukka (raakku)	<i>Margaritifera margaritifera</i>	E,U	Lu II	kartoitus kesken	
L	Ampuhaukka	<i>Falco columbarius</i>	U	Li I	1–5 paria	
L	Käenpiika	<i>Jynx torquilla</i>	U	Li I	0–2 paria	
L	Metsähanhi	<i>Anser fabalis</i>	NT		1–3 paria	
L	Keräkurmitsa	<i>Charadrius morinellus</i>	NT, RT	Li I	1–3 paria	
L	Käki	<i>Cuculus canorus</i>	NT		yli 5 lintua	
L	Tuulihaukka	<i>Falco tinnunculus</i>	NT		0–2 paria	
L	Kalasääski	<i>Pandion haliaetus</i>	NT	Li I	0–2 paria	
L	Lapintäinen	<i>Parus cinctus</i>	NT		yli 10 paria	
L	Pohjantikka	<i>Picoides tridactylus</i>	NT	Li I	yli 5 paria	
L	Metso	<i>Tetrao urogallus</i>	NT	Li I	yli 5 poikuetta	
L	Teeri	<i>Tetrao tetrix</i>	NT		2–5 poikuetta	
L	Kaakkuri	<i>Gavia stellata</i>	NT	Li I	0–2 paria	
L	Kivitasku	<i>Oenanthe oenanthe</i>	NT		1–5 paria	

L	Kuukkeli	<i>Perisoreus infaustus</i>	NT		yli 5 paria	
L	Pensastasku	<i>Saxicola rubetra</i>	NT		0–3 paria	
L	Koskikara	<i>Cinclus cinclus</i>	NT		1–2 paria	
L	Metsäkirvinen	<i>Anthus trivialis</i>	RT		yli 5 paria	
L	Piikkasiipi	<i>Melanitta fusca</i>	RT		0–3 paria	
L	Taviokuurna	<i>Pinicola enucleator</i>	RT		yli 5 paria	
L	Helmipöllö	<i>Aegolius funereus</i>		Li I	0–3 paria	Vuotuinen vaihtelu suurta
L	Hiiripöllö	<i>Surnia ulula</i>		Li I	0–5 paria	Vuotuinen vaihtelu suurta
L	Kapustarinta	<i>Pluvialis apricaria</i>		Li I	yli 5 paria	
L	Kuikka	<i>Gavia arctica</i>		Li I	0–3 paria	
L	Kurki	<i>Grus grus</i>		Li I	0–2 paria	
L	Palokärki	<i>Dryocopus martius</i>		Li I	1–3 paria	
L	Liro	<i>Tringa glareola</i>		Li I	yli 5 paria	
L	Pyy	<i>Tetrastes bonasia</i>		Li I	0–5 poikuetta	
L	Sinirinta	<i>Luscinia svecica</i>		Li I	yli 5 paria	
L	Uivelo	<i>Mergus albellus</i>		Li I	0–5 paria	
	Uhanalainen laji					
	Uhanalainen laji					
	Uhanalainen laji					

Liite 5. Lausuntoyhteenveto

HOITO- JA KÄYTTÖSUUNNITELMAN (HKS) KOHTA, LAUSUJA JA EHDOTUS	METSÄHALLITUKSEN KOMMENTTI SEKÄ AIHEUTUNUT TOIMENPIDE HKS:SSA
YLEISTÄ	
Ivalon paliskunta: Hoito- ja käyttösuunnitelmaluonnokseen ei Ivalon paliskunnalla ole huomautettavaa. Pyrimme vaikuttamaan suunnitelmaan yhteistyöryhmän kautta.	-Suunnitelmaa tukeva lausunto. +Ei muutoksia.
GTK: Mitä suunnitelman uudistettuun ulkoasuun tulee, se on suunnitelmien yhtenäisyyden ja sähköisen arkistoinnin kannalta varmasti hyvä ratkaisu. Taulukkumuotoisen suunnitelman luettavuus on huonompi kuin kirjoitetun raportin, paperin pitkän sivun suuntaisten tekstien lukeminen on hankalampaa kuin lyhyen sivun suuntaisten. Lisäksi taulukkumuoto näyttää houkuttelevan kovin suppeaan sanalliseen ilmaisuun sellaisissakin kohdissa, joissa laajempi selostus saattaisi parantaa suunnitelman ymmärrettävyyttä.	-Pyritään kehittämään lomakemuotoisen suunnitelman luettavuutta. +Täydennetty suunnitelmaa.
Tiehallinto: Lomakemallia on varmaan mahdollista edelleen kehittää helppolukuisemmaksi ja selkeämmäksi.	-Pyritään kehittämään lomakemuotoisen suunnitelman luettavuutta. +Ei muutoksia.
Tiehallinto: Tsarmitunturin erämaa-alueella ei sijaitse Tiehallinnon hallinnoimia maanteitä eikä Tiehallinnolla ole huomautettavaa hoito- ja käyttösuunnitelmaluonnokseen.	+Ei muutoksia.
Lapin riistanhoitopiiri: Uusi hks-laatimisprosessi tuo laatua, selkeyttä ja tarpeellista joustoa näiden luonteeltaan rikkaiden sekä monella tapaa arvokkaiden alueiden hoitoon, tarvittavaan suojeluun ja kestäväan käyttöön.	-Suunnitteluprosessia tukeva lausunto. +Ei muutoksia.
SYKE: Uudenmallisen hoito- ja käyttösuunnitelman tavoite on hyvä ja kannatettava. Lisäksi yhdenmukaiseen muotoon koottavien tietojen hyödynnettävyys myös muissa yhteyksissä paranee. Prosessiin perehtymättömälle suunnitelman sisällön hahmottaminen voi ainakin aluksi olla haasteellisempää kuin aikaisemmin. Suunnitelmaan kuuluvien lomakkeiden läpikäynti ei yksittäisen alueen tasolla välttämättä edistä olennaisimpaan keskittymistä, vaan pääkohtien hahmottaminen voi olla hankalaa. Lomakkeiden vapaissa kentissä voisi olla laajemmin suoranaista selittävää tekstiä. Tällaista yleistä kuvausta jäi kaipaamaan erityisesti alueen luontotyypeistä ja lajistosta.	-Pyritään kehittämään lomakemuotoisen suunnitelman luettavuutta. +Täydennetty suunnitelmaa.
Lapin rajavartiosto: Ei ole lausuttavaa Tsarmitunturin erämaa-alueen hoito- ja käyttösuunnitelmaan.	+Ei muutoksia.
Lapin ELY: Näkemyksen mukaan Tsarmitunturin erämaa-alueen hoito- ja käyttösuunnitelmaluonnoksessa on asianmukaisesti tunnistettu erämaa-alueen keskeiset arvot sekä alueeseen mahdollisesti kohdistuvat uhkatekijät ja nämä on huomioitu suunnitelman tavoitteenasettelussa ja toteutuksen suunnittelussa.	-Suunnitelmaa tukeva lausunto. +Ei muutoksia.
PKY: Paliskuntain yhdistys pitää uutta hoito- ja käyttösuunnitelmaa epäkäytännöllisempänä ja vaikealukuisempänä. Entinen ulkoasu oli luettavampaa muotoa.	-Pyritään kehittämään lomakemuotoisen suunnitelman luettavuutta. +Ei muutoksia.
RKTL: Hoito- ja käyttösuunnitelmien vakiointi lomakkeille tehostaisi ilmeisesti suunnittelua, vaatisi keskittymistä olennaiseen ja toisi entistä paremmin esille myös erämaa-alueiden tavoitteiden, toimenpiteiden ja seurannan mittarit. Vanhan mallin mukaan ja tarkemmin perustelematta liitetään myöhemmin lopulliseen suunnitelmaan kuitenkin edelleen liitteeksi saamelaiskäräjien laatima arvio vaikutuksista saamelaiskulttuuriin.	-Saamelaiskäräjien arvion liittämistä suunnitelmaan on aikanaan sovittu ympäristöministeriön, saamelaiskäräjien ja Metsähallituksen välillä. Suunnittelualue sijaitsee kokonaisuudessaan saamelaisten kotiseutualueella, ja saamelaiskäräjät on kulttuuri-itsehallintolaisia (974/1995) toteuttavana elimenä oikea taho laatimaan vaikutusten arvioinnin siltä osin, kuin tarkastellaan suunnitelman vaikutuksia saamelaisiin. +Ei muutoksia esitettyyn.

<p>RKTL: Yhteenvetona Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos toteaa Tsarmitunturin erämaa-alueen uudenmallisen, lomakkeellisen, hoito- ja käyttösuunnitelman antavan jo luonnoksena ja pienine puutteineenkin entistä paremmat lähtökohdat ja perusteet suunnitteluprosessin toteuttamiseen. Lopullinen hoito- ja käyttösuunnitelma ilmeisesti täsmentyy ja tarkentuu lausuntojen ja yhteistyöryhmän käsittelyn myötä.</p>	<p>-Suunnitelmaa täydennetään saatujen lausuntojen perusteella. +Tarvittavat muutokset tehty.</p>
<p>Inarin Luonnonystävät ry: Tsarmitunturin erämaa-alueen hoito- ja käyttösuunnitelma on pääpiirteiltään erinomaisesti laadittu ja sen laadinnassa on käytetty riittävä osallistavaa menettelyä. Täten on Tsarmitunturin erämaan perusluonne paikallisten metsästäjien, poronhoidon ja retkeilyn puitteissa huomioitu hyvin yhdistettynä luonnon suojelemisen erityisvaatimuksiin. Inarin Luonnonystävät ry ja Lapin luonnonsuojelupiiri ry muistuttavat kuitenkin, että kyseinen alue on maamme hiljaisimpia alueita, jolloin tämä ominaisuus on otettava suunnittelussa erityisesti huomioon sekä erilaisten toimien yhteydessä sitä on pyrittävä vaalimaan. Alueen tulisi jatkossa saada myös maakuntakaavassa hiljaisen alueen status.</p>	<p>-Suunnitelmaa tukeva lausunto. +Ei muutoksia.</p>
<p>Inarinmaan Lapinkyläyhdistys ry: Inarinmaan Lapinkylä ry pitää tärkeänä, että paikallisten kulttuuriin ja elämäntapaan ei käyttö- ja hoitosuunnitelma puutu eli se ei muuta niitä nykyisestä. Tämä tarkoittaa, että maan- ja metsien käyttö pysyy entisen kaltaisena.</p>	<p>-Suunnitelmaa tukeva lausunto. +Ei muutoksia.</p>
<p>Inarin kunta: Uuden mallinen hoito- ja käyttösuunnitelma on lomakemuotoinen ja selkeälukuinen.</p>	<p>-Suunnitelmaa tukeva lausunto. +Ei muutoksia.</p>
<p>Metsäntutkimuslaitos: Kaikkiaan Tsarmitunturin ja siihen liittyvien Natura-alueiden hoito- ja käyttösuunnitelma vaikuttaa asiantuntevasti laaditulta ja ratkaisut ovat pääosin perusteltuja, paikallisten ihmisten oikeuksia kunnioittavia ja erämaalain mukaisia.</p>	<p>-Suunnitelmaa tukeva lausunto. +Ei muutoksia.</p>
<p>Saamelaiskäräjät: Saamelaiskäräjät esittää saamelaisten oikeudesta omaan kieleen ja kulttuuriin seuraavan, mikä tulee ottaa huomioon erämaa-alueiden hoidossa ja käytössä. Saamelaiset ovat Suomessa alkuperäiskansa, jolla on oma kulttuuri ja kieli. Suomen perustuslain (PeL, 731/1999) 17 §:n 3 momentin mukaan saamelaisilla alkuperäiskansana on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. PeL 121 §:n 4 momentin mukaan saamelaisilla on saamelaisten kotiseutualueella kieltään ja kulttuuriaan koskeva itsehallinto sen mukaan kuin lailla säädetään. Oikeuksien sisältö ja vaadittavan suojan taso määräytyvät käytännössä pitkälle Suomea sitovan kansainvälisten oikeuden, muun ohella Kansalaisyhteiskunnan ja poliittisten oikeuksien koskevan kansainvälisen yleissopimuksen (KP-sopimus, SopS 7-8/1976) 27 artiklan, mukaisesti. Saamelaiskäräjät toteaa, että saamelaisten oikeus perusoikeutena kielen ja kulttuurin ylläpitämiseen ja kehittämiseen tulee varmistaa Tsarmitunturin erämaa-alueen hoito- ja käyttösuunnitelman yhteydessä. Perusoikeusjärjestelmämme kuuluu, että perustuslaissa turvattuja perusoikeuksia voidaan rajoittaa vain tiettyjen vaatimusten vallitessa (PeVM 25/1994). Vaatimuksista voidaan mainita mm. se, että perusoikeuden ydintä ei saa loukata edes tavallisella lailla. Saamelaisten perusoikeuksien ydintä perinteisten elinkeinojen osalta on elinkeinojen kannattavuus myös tulevaisuuteen nähden. Tätä vaatimusta ei saa loukata tässä yhteydessä. Saamen kielilain (1086/2003) tarkoituksena on osaltaan turvata perustuslaissa säädetty saamelaisten oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Laissa säädetään saamelaisten oikeudesta käyttää omaa kieltään tuomioistuimissa ja muussa viranomaisessa sekä julkisen vallan velvollisuuksista toteuttaa ja edistää saamelaisten kielellisiä oikeuksia. Tavoitteena on, että saamelaisten oikeus oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin ja hyvään hallintoon taataan kielestä riippumatta sekä että saamelaisten kielelliset oikeudet toteutetaan ilman, että niihin tarvitsee erikseen vedota (1 §). Tsarmitunturin hoito- ja käyttösuunnitelma tulee kääntää saamen kielille.</p>	<p>-Suunnitelma on käännettävänä inarin- ja koltansaameksi. Inarinsaamenkäännös on valmis muuten, mutta siihen tulee vielä päivittää lausuntojen tuomat muutokset.</p>
<p>Saamelaiskäräjät: Myös alueella aikaisempien toimenpiteiden vaikutukset tulee ottaa kumulatiivisesti huomioon arvioitaessa vireillä olevan hankkeen vaikutuksia saamelaisten kulttuurinsa harjoittamisen mahdollisuuksiin (<i>Äärelä ym. v. Suomi, 1997</i>). Ihmisten yhdenvertaisuuden ja syrjinnän torjumiseen liittyvät kysymykset ovat olleet laajasti Euroopan unionissa (EU). Neuvoston direktiivi 2000/43/EY rodusta tai etnisestä alkuperästä riippumattoman yhdenvertaisen kohtelun periaatteen täytäntöönpanosta, jäljempänä <i>syrjintädirektiivi</i>, annettiin 29. päivänä kesäkuuta 2000. Syrjintädirektiivin tarkoituksena on luoda puitteet rotuun ja etniseen alkuperään perustuvan syrjinnän torjumiselle yhdenvertaisen kohtelun periaatteen toteuttamiseksi jäsenvaltioissa. Neuvoston direktiivi 2000/78/EY yhdenvertaista kohtelua työssä ja ammatissa koskevista yleisistä puitteista, jäljempänä <i>työsyrjintädirektiivi</i>, annettiin 27. päivänä marraskuuta 2000. Direktiivi vahvistaa yleiset puitteet uskontoon,</p>	<p>-Metsähallitus tarkistaa omia suunnitteluohjeitaan luonnonvarasuunnitelmien sekä hoito- ja käyttösuunnitelmien laadintaan saamelaisten kotiseutualueella Akwé: Kon -ohjeiden pohjalta, kun niiden kansallinen tulkinta</p>

vakaumukseen, vammaisuuteen, ikään tai sukupuoliseen suuntautumiseen perustuvan syrjinnän torjumiselle työssä ja ammatissa yhdenvertaisen kohtelun periaatteen toteuttamiseksi jäsenvaltioissa. Direktiivin tavoitteena on eriarvoisuuden poistaminen ja yhtäläisten mahdollisuuksien turvaaminen työelämässä (HE 44/2003 vp).

Yhdenvertaisuuslain (21/2004) 1 ja 2 §:ssä korostetaan yhdenvertaisuuden toteutumista lain soveltamisalaan kuuluvissa syrjintätilanteissa (ks. myös komiteamietintö 2009:4 – Ehdotus uudeksi yhdenvertaisuuslaiksi ja siihen liittyväksi lainsäädännöksi). Lain 7 §:n 2 momentin mukaan: ”Tällä lailla ei estetä sellaisia erityistoimenpiteitä, joiden tavoitteena on tosiasiallisen yhdenvertaisuuden saavuttaminen 6 §:n 1 momentissa tarkoitetusta syrjinnästä johtuvien haittojen ehkäisemiseksi tai lievittämiseksi (*positiivinen erityiskohtelu*). Positiivisen erityiskohtelun on oltava pyrityn tavoitteen kannalta oikeasuhteista.”

Yhdenvertaisuuslain 6 §:n 1 momentissa syrjinnällä tarkoitetaan mm.: 1) sitä, että jotakuta kohdellaan epäsuotuisammin kuin jotakuta muuta kohdellaan, on kohdeltu tai kohdeltaisiin vertailukelpoisessa tilanteessa (*välitön syrjintä*); 2) sitä, että näennäisesti puolueeton säännös, peruste tai käytäntö saattaa jonkun erityisen epäedulliseen asemaan muihin vertailun kohteena oleviin nähden, paitsi jos säännöksellä, perusteella tai käytännöllä on hyväksyttävä tavoite ja tavoitteen saavuttamiseksi käytetyt keinot ovat asianmukaisia ja tarpeellisia (*välillinen syrjintä*).

Muun muassa etnisestä syrjinnästä johtuvia haittoja voidaan poistaa oikeasuhteisella positiivisella erityiskohtelulla. Lain eduskuntakäsittelyssä kiinnitettiin huomiota siihen, että viranomaisen tulee suunnitelmallisesti edistää saamelaiden mahdollisuuksia harjoittaa poronhoitoa ja hankkia sillä toimeentulonsa (TyVM 7/2003 vp). Tietyissä tilanteissa yhdenvertaisuus edellyttää positiivisia erityistoimia. Vaikka työelämä- ja tasa-arvovaliokunta puhui vain saamelaisten poronhoidosta, koskee tämä vaatimus luonnollisesti kaikkia saamelaisten kulttuurimuotoon kuuluvia elinkeinoja.

Myös YK:n alkuperäiskansoja koskevaa julistusta vuodelta 2007 tulee hks:n laadinnassa, samoin kuin ILO-sopimuksen (itsenäisten valtioiden alkuperäiskansoja koskeva kansainvälisen työjärjestön ILO:n yleissopimus no 169) säännökset ja oikeusohjeet saamelaisten kulttuurin ja elinolojen turvaamisesta ja kehittämisestä.

Saamelaiskäräjät katsoo, että erämaa-alueiden hoito- ja käyttösuunnitelmissa tulee ottaa huomioon myös biologista monimuotoisuutta koskevan yleissopimuksen (SopS 78/1994) 8 artiklan j-kohdan sekä niistä annetut ns. Akwé: Kon vapaaehtoiset suuntaviivat.

Yleissopimuksen tavoitteena on biologisen monimuotoisuuden suojeleminen, sen osien kestävä käyttö sekä perintöaineksen käytöstä saadun hyödyn oikeudenmukainen ja tasapuolinen jako, johon kuuluu myös asianmukainen perintöaineen saanti ja asiaankuuluvan teknologian siirto, ottaen huomioon kaikki tähän ainekseen ja teknologiaan kuuluvat oikeudet, sekä asianmukainen rahoitus (artikla 1).

Yleissopimuksen 8 artiklan j-kohta: ” – kansallisen lainsäädäntönsä mukaisesti kunnioittaa, suojella ja ylläpitää alkuperäiskansojen ja paikallisten yhteisöjen sellaista tietämystä, keksintöjä ja käytäntöä, joka sisältyy biologisen monimuotoisuuden suojelemaan ja kestävästä käytön kannalta merkityksellisiin perinteisiin elämänmuotoihin ja edistää ja laajentaa niiden soveltamista mainittujen yhteisöjen luvalla ja myötävaikutuksella sekä rohkaista tietämyksestä, keksinnöistä ja käytännöstä saadun hyödyn tasapuolista jakoa.”

Alkuperäiskansat kantavat usein huolta hankkeista, joita aiotaan toteuttaa niiden perinteisesti asuttamilla tai käyttämällä mailla tai vesillä, sillä hankkeista voi aiheutua heidän elinkeinoilleen ja perinteiselle tiedolle pitkääikaisia haitallisia vaikutuksia. Biologista monimuotoisuutta koskevan yleissopimuksen allekirjoittajat päättivät laatia osana artiklan 8(j) työohjelmaa suuntaviivat tällaisten hankkeiden kulttuuri-, ympäristö- ja sosiaalivaikutusten arvioinnille yhdessä alkuperäiskansojen ja paikallisten yhteisöjen kanssa. Yleissopimuksen sopimusosapuolet hyväksyivät vapaaehtoiset Akwé: Kon -suuntaviivat sellaisten hankkeiden kulttuuri-, ympäristö- ja sosiaalivaikutusten arvioinnille, joita aiotaan toteuttaa alkuperäiskansojen ja paikallisten yhteisöjen pyhillä paikoilla ja niiden perinteisesti asuttamilla tai käyttämällä mailla tai vesillä tai jotka todennäköisesti vaikuttavat näihin paikkoihin.

Akwé: Kon -suuntaviivojen tarkoituksena on tarjota yhteistyöpuutteet, joiden ansiosta alkuperäiskansat ja paikalliset yhteisöt voivat osallistua täysipainoisesti ehdotettujen hankkeiden kulttuuri-, ympäristö- ja sosiaalivaikutusten arviointiin ja joilla taataan alkuperäiskansojen ja paikallisten yhteisöjen etujen huomiointi. Suuntaviivat sisältävät myös ohjeita perinteisen tietämyksen, keksintöjen ja käytännön huomioimisesta vaikutusten arvioinnin yhteydessä sekä ohjeita asianmukaisen tekniikan käytön edistämisestä. Akwé: Kon -suuntaviivat ovat käytännön tapa toteuttaa sopimusosapuolten esiin nostamien tuloksetusten tavoitteiden tunnistamiseen ja saavuttamiseen perustuvia käytännön tuloksia, joilla pyritään hidastamaan biologisen monimuotoisuuden vähenemistä merkittävästi. Tarkoitus on, että biologiseen monimuotoisuuteen liittyvät kysymykset sisällytetään ympäristövaikutusten arviointia koskevaan lainsäädäntöön ja/tai prosessiin sekä strategiseen ympäristövaikutusten arviointiin (ks. Akwé: Kon Guidelines).

ja vaikutukset säädöksiin ovat valmistuneet.

Ohjeiden soveltuvuutta arviointiin testataan Hammastunturin hoito- ja käyttösuunnitelman päivityksen yhteydessä vuonna 2011.

<p>Saamelaiskäräjät (Lausunto vaikutuksista saamelaiskulttuuriin, täydennys 17.6.2010): Saamelaiskäräjät näkee, että lomakemallin toimivuutta hoito- ja käyttösuunnitelmien laadinnassa tulisi arvioida ja kokemuksia mallista tulisi kerätä eri sidosryhmiltä. Sinänsä saamelaiskäräjät pitää hyödyllisenä, että hoito- ja käyttösuunnitelmien vertailtavuus helpottuu. Aikaisemmista hoito- ja käyttösuunnitelmista poiketen suunnitelmassa ei ole historia-osuutta. Suunnitelmassa on oma lomake ympäristövaikutusten arvioinnista. Otsakkeen alle on koottu myös sosiaalisten ja kulttuuristen vaikutusten arviointia. Jatkossa tulisi pohtia kulttuuristen vaikutusten siirtämistä omaksi kappaleekseen tulevissa hoito- ja käyttösuunnitelmissa osana biodiversiteettisopimuksen Akwé: Kon -ohjeiden toimeenpanoa.</p> <p>Hoito- ja käyttösuunnitelmaluonnoksessa on koottu saamelaisia koskeva lainsäädäntö liitteeseen. Saamelaiskäräjät ei pidä ratkaisua hyvänä, koska saamelaisia koskevan lainsäädännön tulee olla läpäisevänä periaatteena hoito- ja käyttösuunnitelmassa ja on yksi suunnitellun keskeisistä lähtökohdista. Lukijan on myös hankala arvioida, ovatko velvoitteet otettu huomioon suunnitelman laadinnassa. Tulisikin harkita, että hoito- ja käyttösuunnitelmaan otettaisiin asiasta oma lomake. Samaan liitteeseen on koottu sekä lainsäädäntöä, sopimuksia että ohjelmia. Selvyiden vuoksi ohjelmat ja suunnitelmat tulisi siirtää omaan kappaleeseensa. Kansainvälisiin sopimuksiin viitattaessa olisi hyvä mainita tarkka viite ja artikla, johon viitataan. Tämä helpottaa luettavuutta. Liitteessä tulisi mainita myös erämaalaki, koska se suojaa saamelaiskulttuuria.</p> <p>Alkuperäiskansajulistuksen osalta olisi hyvä viitata myös artiklaan 31, koska se koskee myös perinteisen tiedon suojaa. Ohessa tiivistetty epävirallinen suomennos artiklan velvoitteesta:</p> <p>1) Alkuperäiskansoilla on oikeus ylläpitää, hallita, suojella ja kehittää kulttuuriperintöään, perinteistä tietoa ja perinteisiä kulttuuri-ilmauksia sekä näiden ilmentymiä yhteisön tieteessä, teknologioissa ja kulttuureissa, pitäen sisällään ihmis- ja geneettisen resurssin, siemenet, lääkkeet, tietämyksen kasvi- ja eläinkunnan ominaisuuksista, suullisen perinteen, kirjallisuuden, suunnittelun, urheilun, perinteiset kilpailut ja visuaaliset ja esittävät taiteet. Alkuperäiskansoilla on myös oikeus ylläpitää, hallita, suojella ja kehittää intellektuaalista omaisuuttaan, joka liittyy kulttuuri-perintöön, perinteiseen tietoon ja perinteisiin kulttuuri-ilmauksiin.</p> <p>2) Yhteistyössä alkuperäiskansojen kanssa valtioiden tulee tehdä tehokkaita toimenpiteitä tunnistaakseen ja suojellakseen näitä oikeuksia.</p> <p>Saamelaisia koskevaa lainsäädäntöä käsittelevässä liitteessä viitataan biodiversiteettisopimukseen. Saamelaiskäräjät näkee biodiversiteetti-sopimuksen hyvin tärkeänä sopimuksena, ja hoito- ja käyttösuunnitelmassa tulisi viitata erityisesti sopimuksen artikloihin 8(j) ja 10(c).</p>	<p>-Metsähallitus tarkistaa omia suunnitteluohjeitaan luonnonvara-suunnitelmien sekä hoito- ja käyttösuunnitelmien laadintaan saamelaisten kotiseutualueella Akwé: Kon -ohjeiden pohjalta, kun niiden kansallinen tulkinta ja vaikutukset säädöksiin ovat valmistuneet. +Täydennetty liitettä 2.</p>
<p>Saamelaiskäräjät: Metsähallitus on laatinut Itä-Inarin alueen saamenkielisistä paikannimistä kartan ja selvityksen. Tsarmitunturin alueen paikannimet on koottu Itä-Inarin saamenkielisten paikannimien selvitykseen. Saamelaiskäräjät näkee tärkeänä, että hoito- ja käyttösuunnitelmien yhteydessä kerätään saamenkielistä paikannimistöä. Saamelaiskäräjät esittää, että suunnitelmaan otetaan mukaan karttaliite, jossa on koottuna Metsähallituksen keräämät suunnittelualueen saamenkieliset paikannimet. Saamelaiskäräjät myös esittää, että kartta olisi saatavilla pdf-tiedostona myös internetistä.</p>	<p>-Metsähallitus näkee saamenkielisen paikannimistön selvittämisen ja sen tallentamisen tärkeänä. Mikäli saamelaiskäräjät hakee ja saa rahoitusta saamenkielisten paikannimien keräämis-, tallentamis- ja koordinointi-hankkeeseen, Metsähallitus on hankkeessa kumppanina ja Metsähallituksen keräämät saamenkieliset paikannimet ovat hankkeen käytössä.</p>
<p>Saamelaiskäräjät: Suunnitelman seuranta-osiossa ei ole otettu esille suunnitelman vaikutusten seuranta saamelaiskulttuuriin turvaamisveloitteen osalta. Saamelaiskäräjät näkee, että suunnitelman vaikutuksia saamelaiskulttuuriin tulee seurata yhteistyössä koltaneuvoston ja saamelaiskäräjien kanssa.</p>	<p>+Täydennetty suunnitelman Vaikuttavuuden seuranta -lomakkeelle (lomake 28B).</p>
<p>OSALLISTAMINEN</p>	
<p>Lapin riistanhoitopiiri: Ei ole huomauttamista esitetyn johdosta. Erityisen hyvänä Lapin riistanhoitopiiri pitää noudatettua osallistavaa yhteistyötä paikallisten asukkaiden kanssa ja heidän näkemysten ja tarpeiden huomioon ottamista. Näin myös metsästyksen ja riistanhoidon järjestelyissä.</p>	<p>-Suunnitteluprosessia tukeva lausunto. +Ei muutoksia.</p>
<p>Inarin Luonnonystävät ry: Tsarmitunturin erämaa-alueen hoito- ja käyttösuunnitelma on pääpiirteiltään erinomaisesti laadittu ja sen laadinnassa on käytetty riittävää osallistavaa menettelyä.</p>	<p>-Suunnittelua tukeva lausunto. +Ei muutoksia.</p>
<p>Saamelaiskäräjät: Saamelaiskäräjät ja koltaneuvosto ovat osallistuneet hoito- ja käyttösuunnitelman valmisteluun asianmukaisesti.</p>	<p>-Suunnittelua tukeva lausunto. +Ei muutoksia.</p>

1 Suunnittelualan kuvaus ja suunnittelutilanne

Lapin liitto: Alue on Pohjois-Lapin maakuntakaavassa osoitettu erämaa-alueeksi (Se 6522). Se-merkinnällä osoitetaan erämaalain nojalla perustettuja erämaa-alueita, jotka on perustettu erämaaluonteen säilyttämiseksi, saamelaiskulttuurin ja luontaiselinkeinojen turvaamiseksi sekä luonnon monipuolisen käytön ja sen edellytysten kehittämiseksi. Kaavamääräysten mukaan erämaa-alueiden hoito- ja käyttösuunnitelmissa tulee huomioida valtakunnallisesti ja seudullisesti merkittävät veneretkeily-, moottorikelkkailu- ja ulkoilureitit. Aluetta koskevat muut merkinnät ja määräykset ovat koko kaava-aluetta koskevat yleismääräykset, erityisesti poronhoitoa varten tarkoitettujen alueiden raja, saamelaisten kotiseutu-alue ja kolttat-alue. Maakuntakaava on ohjeena ryhdyttäessä toimenpiteisiin alueidenkäytön järjestämiseksi.

Pohjois-Lapin maakuntakaavassa tavoitteena oli saada alueen läpi kulkeva moottorikelkkailu-ura osaksi runkoverkkoa. Maakuntakaavan vahvistamisvaiheessa ympäristöministeriö jätti ko. reitin vahvistamatta puutteellisten selvitysten vuoksi. Tämä asia on todettu myös suunnitelmassa. Reitti tukisi seudullista moottorikelkkailun runkoverkostoa. Lapin liiton mielestä hoito- ja käyttösuunnitelmassa tulisi selvittää mahdollisuus reitin virallistamiseen sekä sen vaikutukset erämaa-alueelle. Maastoliikennelain mukaan erämaalain mukaisille alueille voidaan perustaa moottorikelkkailureitti päättämällä siitä alueen hoito- ja käyttösuunnitelmassa.

Suunnitelman liitteenä on vanha ote Pohjois-Lapin maakuntakaavasta.

Hoito- ja käyttösuunnitelmaa tulisi täydentää kuvaamalla sen suhdetta maakuntakaavaan sekä valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden toteuttamiseen.

-Moottorikelkkareittiasiaa käsiteltiin hoito- ja käyttösuunnitelmaa laadittaessa. Maakuntakaavan edellyttämiä selvityksiä tehtiin hoito- ja käyttösuunnitelman pohjaksi moottorikelkkareitin osalta. Selvitykset ja laaja sidosryhmien hyväksyntä tukevat tehtyä ratkaisua pitää moottorikelkkaura vain ohjatussa safaritoiminnassa sekä paikallisten liikkumisurana.

Lisäksi reitin käyttöperiaatteista sovittiin saamelaiskäräjien ja kolttien kanssa käydyissä neuvotteluissa.
+Vaihdettu uusi maakuntakaavakarttaote.

2 Perustamistarkoitus

SYKE: Todetaan, että ”ei ole perustettu erämaalaille eikä muilla säädöksillä”. Eikö tuo alue toteuteta metsälaille?

-Natura-”liepeitä” ei ole perustettu erämaalaille (62/1991), koska ne eivät kuulu lakisääteiseen erämaa-alueeseen. Natura-toteutustapa on kuitenkin erämaalaki.
+Ei muutosta.

4 Vesistöt

SYKE: Tiivistelmälomakkeessa kerrotaan, että Tsarmin erämaasta on löydetty 212 lähdeä. Vesistölomakkeessa lähteitä ei mainita lainkaan. Päinvastoin, todetaan, että pohjavesialueita ei ole. Ilmeisesti lomakkeen **pohjavesialueet**-kohta tarkoittaa ympäristöhallinnon pohjavesiaineistoa, jossa on kartoitettu ja luokiteltu pohjavesialueita lähinnä vedenhankinnan näkökulmasta. SYKE katsoo, että luonnonsuojelu- ja erämaa-alueiden hoito- ja käyttösuunnitelmassa pitäisi lähteet huomioida laajemmin. Kysymys koskee laajemmin Metsähallituksen hoito- ja käyttösuunnitelmia, ei pelkästään tätä. Myöskään yleiskuvauksessa mainittuja järviä, lampia ja puroja ei ole listattu lomakkeelle. Onko syy se, että ne eivät kuulu VPD:n vesimuodostumiin vai jokin muu, jää epäselväksi. Joka tapauksessa vesistä jää kaipaamaan tarkempaa tietoa.

-Kenttiin kirjataan vesipuidedirektiivin (2000/60/EY) mukaiset suojelualueerekisterikohdejärvet, vertailuvesistöt ja lintuvesikohteet.
Tsarmitunturin Natura-alue sisältyy vesipolitiikan puidedirektiivin artiklan 6 mukaiseen rekisteriin (ns. suojelualueerekisteri). Pääasiallinen perustelu Tsarmitunturin liittämiseksi suojelualueerekisteriin ovat alueella esiintyvät pienvedet, erityisesti lähteiköt.
+Täydennetty suunnitelmaan.

Lapin ELY: Suunnitelman nykytilan kuvauksen osassa **Vesistöt ja merialueet** ei ole huomioitu, että Tsarmitunturin Natura-alue sisältyy vesipolitiikan puidedirektiivin (2000/60/EY) artikla 6 mukaiseen rekisteriin (ns. suojelualueerekisteri). Yksi vesipuidedirektiivin keinoista vesiekosysteemien turvaamiseksi on rekisteröidä ja ottaa vesienhoidon suunnittelussa huomioon vesielinympäristöjen ja lajien suojelun kannalta keskeiset suojelualueet. Pääasiallinen perustelu Tsarmitunturin liittämiseksi suojelualueerekisteriin ovat alueella esiintyvät pienvedet, erityisesti lähteiköt. Rekisteriin liittäminen ei tuo uusia juridisia lisäsuojeluvaihtoehtoja Natura 2000 -alueille. Alueiden ottaminen rekisteriin korostaa kuitenkin niiden merkitystä ja huomioonottamista vesienhoito-suunnittelussa ja lupaprosesseissa. Rekisteriin liitettäviin Natura-alueisiin liittyy myös vesipolitiikan puidedirektiivin toiminnallisen seurannan velvoite, mikäli artikla 4 mukaiset ympäristötavoitteet eivät toteudu.

+Täydennetty suunnitelmaan.

5 Geologia	
<p>GTK: Hks:ssa esitetään selkeästi ja kattavasti erämaa-alueen hoitoon ja käyttöön vaikuttava lainsäädäntö sekä MH:n tavoitteet alueen haltijana ja maanomistajaa edustavana viranomaisena. Koska lainsäädäntökin tällaisissa tapauksissa ottaa huomioon lähinnä vain elollisen luonnon, on ymmärrettävää, että alueen geologiset ominaisuudet ovat jääneet suunnitelmassa vähälle huomiolle. Kiitettävä piirre suunnitelman laadintaprosessissa on alueen geologia perusasioita kuvaavan raportin tilaaminen ja käyttäminen. Koska geologia on alueen monien avainominaisuuksien taustalla, olisi suunnitelmassa hyvä esittää myös geologiset kartat, jotka monessa tapauksessa selittävät luontotyyppien jakauman. Geologisesta taustasta ovat johdettavissa niin alueen pinnanmuodostus kuin maaperän vesitalous, kulutuskestävyys, palautumiskyky ja luontainen ravinteisuuskin. Näillä seikoilla on merkitystä tutkittaessa alueen käyttömahdollisuuksia suojelun, porotalouden ja matkailun näkökulmista. Hks:ssa kuvana esitetty geomorfologinen kartta on vaikeaselkoinen yhdistelmä geomorfologiaa ja maaperäekologiaa ominaisuuksia. Suunnittelun vakiomenettelyksi kannattaisi ottaa sekä kallioperäkartan että maaperäkartan sisällyttäminen suunnitelmien karttavaliokomaan.</p>	<p>+Ei muutosta suunnitelmaan.</p>
<p>GTK: Fennoskandian kilven metallogeenisella kartalla suunnittelualue on kokonaisuudessaan nikkeli esiintymien suhteen lupaavaksi arvioidulla vyöhykkeellä, joka ulottuu Venäjän alueelle. Kartassa on suunnittelualueen kohdalla Venäjän puolella merkittynä kaksi pientä nikkeli-kupariesiintymää aivan Suomen rajan lähellä ja iso esiintymä kauempana. Suomen puolella ei alueella ole tehty yksityiskohtaisia geologiaa eikä geokemiallisia tutkimuksia. Alueen geokemiallisen kartoituksen tulokset osoittavat nikkelin ja kuparin sekä joidenkin muiden metallien pitoisuuksien olevan suunnittelualueella ja sen ympäristössä keskimääräistä korkeammat. On todennäköistä, että alueella tullaan tekemään geologiaa tutkimuksia, joiden yhteydessä Tsarmitunturin erämaa-alueelle haetaan tutkimuslupia.</p>	<p>-Suunnitelma mahdollistaa tutkimuslupien myöntämisen erämaa-alueelle. +Ei muutosta hks:aan.</p>
6A Natura 2000 -luontotyypit	
<p>SYKE: Taulukossa olevia sarakkeita LT I ja LT II ei selitetä. Kartalle merkityistä luontotyypeistä Fennoskandian jokireitit ja tunturijoet ja purot puuttuvat lomakkeelta. Kartan värimaailma saisi olla selkeämpi (mm. rajavyöhyke). Kuvan 4 kartalla on ilmeisesti esitetty LT I ja kuvan 5 kartalla LT II "peittää" esiintyessään LT I edustavuusarvon? Lomakkeessa olisi hyvä näkyä myös luontotyyppien EU:lle raportoitu suojelutaso, joka on tärkeä ominaisuus huomioitavaksi Natura-alueiden hoidon ja käytön suunnittelussa.</p>	<p>+Ei muutoksia.</p>
6B Kansalliset uhanalaiset luontotyypit	
<p>Johdantotekstin mukaan lomakkeelle kirjataan kaikki uhanalaisuusarvioinnin mukaiset luontotyypit. Tämä tarkoittanee, että myös silmälläpidettävät (NT) ja säilyvät (LC) tyypit kirjataan. Tämä on hyvä periaate. Erityistä huomiota kannattaa kiinnittää myös puutteellisesti tunnettuihin (DD) tyyppihin, joista tarvitaan lisää tietoa, sekä Suomen vastuuluontotyyppihin. Vaikka Metsähallituksen paikkatietojärjestelmistä ei tällä hetkellä saakaan suoraan listaa uhanalaisista luontotyypeistä, asiaan olisi kuitenkin voinut panostaa esim. selvittämällä luontotyyppien uhanalaisuuden arviointiraportista (SY 8/2008) Pohjois-Suomen uhanalaiset luontotyypit ja arvioimalla mm. Natura-luontotyyppitietojen, Metsähallituksen luontotyyppi-inventoinnin ja muun käytettävissä olevan tiedon ja paikallistuntemuksen avulla niiden esiintyminen Tsarmitunturin erämaa-alueella. Suomen luontotyyppien uhanalaisuuden arvioinnin tulosraportin (SY 8/2008) voisi mainita lähteissä.</p>	<p>-Suomen luontotyyppien uhanalaisuuden arvioinnin tulosraportissa Pohjois-Suomen alueella vaarantuneeksi (VU) tai silmälläpidettäväksi (NT) luokiteltuja luontotyyppijä esiintyy Tsarmitunturin alueella kaikkiaan 28 kpl. Suomen kansainvälisiä vastuuluontotyyppijä alueella on 10 kpl. Arvio em. luontotyyppien esiintymisestä alueella perustuu Metsähallituksen luontotyyppi-inventointiin ja työntekijöiden aluetuntemukseen. Tarkkoja pinta-alatietoja luontotyypeistä ei ole saatavilla. +Täydennetty suunnitelmaan.</p>
7 Lajisto	
<p>SYKE: Lomakkeessa esiintyy käsitteellistä sekaannusta. Suomen lajistolle noin 10 vuoden välein tehtävän uhanalaisuusarvioinnin lajit luokitellaan kansainvälisten kriteerien perusteella muun muassa uhanalaisiksi (kolme eri luokkaa), silmälläpidettäväksi tai elinvoimaisiksi lajeiksi. Luokittelun tuloksena saadaan ns. uhanalaisten lajien punainen kirja. Luonnonsuojelulainsäädännön kautta lajin suojelun tarpeen perusteella laji voidaan nimetä lisäksi uhanalaiseksi. Uhanalaisista lajeista osa nimetään lisäksi erityisesti suojeltaviksi. Uhanalaiset ja erityisesti suojeltavat lajit luettelaa luonnonsuojeluasetuksen liitteessä. Lomakkeella nämä kaksi eri luokitusta menevät sekaisin. Jää epäselväksi, tarkoittaako kohta Muut uhanalaiset lajit luonnonsuojeluasetuksen uhanalaisia lajeja pois lukien erityisesti suojeltavat lajit, vai kansallisessa uhanalaisuusarvioinnissa uhanalaisiksi arvioituja lajeja, jolloin sana muut on harhaanjohtava? Oletettavasti jälkimmäistä, sillä luettelo jatkuu silmälläpidettävillä ja alueellisesti uhanalaisilla lajeilla. Luonnonsuojeluasetuksen uhanalaisten ja erityisesti suojeltavien lajien ja toisaalta lajien uhanalaisuusarvioinnin eri uhanalaisuusluokkien lajien lukumäärät tulisi käsitellä omina kokonaisuuksinaan. Sama sekaannus on liitteessä 3, jossa lajit luettelaa.</p>	<p>-Kohdassa muut tarkoitetaan luonnon-suojeluasetuksen ja uhanalaisarvioinnin uhanalaisia lajeja. +Täsmennetty selitettä.</p>

<p>SYKE: Lintulajeista pitää huomioida myös ne säännöllisesti esiintyvät muut kuin liitteen I muuttolinnut, jotka on otettu huomioon Natura 2000 -alueita perustettaessa. Lista löytyy esim. julkaisusta Liukko, U.-M. & Raunio, A. (toim.) 2008. Luontotyyppien ja lajien seuranta luonto- ja lintudirektiiveissä. Suomen ympäristö 14/2008, sivulta 342.</p>	<p>+Ei muutosta.</p>
<p>SYKE: Itiökasveilla tarkoitetaan tässä vain sammalia ja jäkäliä, ei myös esim. myös putkilokasveihin kuuluvia sanikkaisia. Sarakeotsikoinnin voisi muuttaa yksiselitteiseksi.</p>	<p>-Itiökasveilla tarkoitetaan sammalia ja jäkäliä. +Täydennetty selitettä.</p>
<p>Metsäntutkimuslaitos: Myös eliölajien suojeleminen on osa erämaisuuden säilyttämistä. Tsarmitunturin osalta keskeistä on yhteys itäiseen taigaan, mikä heijastuu myös petojen runsautena alueella. Vaikka pedot ovat ristiriidassa poronhoidon kanssa, kohtuullisen itäisiin populaatioihin tukeutuvan petokannan säilyttäminen on keskeistä. Tämä on suunnitelmassa hyvin esillä, samoin erämaalinnuston suojeleminen. Eritystehtävänä on esitetty taimenen/jokihelmisimpukan kantojen selvittäminen. Jokihelmisimpukan esiintymisen turvaaminen on sekä lajistonsuojelullisesti että kulttuurisesti tärkeää.</p>	<p>-Suunnitelmaa tukeva lausunto. +Ei muutoksia.</p>
<p>8 Kulttuuriperintö, 20 Kulttuuriperinnön suojelun toimenpiteet</p>	
<p>Museovirasto: On hyvä, että inventoinneissa on tunnistettu ja luetteloitu myös alueen historiasta kertovia rakenteita kuten neljän savotta- ja eräkämpän rauniot sekä todennäköisesti toisen maailmansodan ilmapalvontaan liittyvä puolustusvarustuksen jäännös, vaikka ne eivät varsinaisia muinaisjäännöksiä olekaan.</p>	<p>-Suunnitelmaa tukeva lausunto. +Ei muutoksia.</p>
<p>Museovirasto: Koska erämaa-alueen hoito- ja käyttösuunnitelma on edennyt ripeästi, ei uusia kohteita ole voitu päivittää Museoviraston ylläpitämään muinaisjäännösrekisteriin. Muinaisjäännösrekisterin mukaan erämaa-alueelta tunnetaan Ivalon paliskunta-alueen inventoinnin (2007) pohjalta vain kaksi mahdolliseksi muinaisjäännökseksi luokiteltua kohdetta: Harjujärvi (1000008878) sekä Seitapää (1000009045). Viimeksi mainittu alue tarkastettiin Metsähallituksen vasta mainitun inventoinnin yhteydessä, eikä siinä havaittu selkeitä viitteitä muinaisjäännöksestä.</p>	<p>+Ei muutoksia.</p>
<p>Museovirasto: Metsähallituksen kulttuuriperinnön inventointi pyydetään lisättäväksi myös hoito- ja käyttösuunnitelmassa käytettyihin lähteisiin.</p>	<p>+Lisätty lähteisiin.</p>
<p>Museovirasto: Toimenpiteitä luvussa 20 arvioitaessa todetaan, ettei alueella ole hoitoa tarvitsevia arkeologisia kohteita. Arkeologisen kulttuuriperinnön esiin tuomisen ja yleisön valistuksen kannalta Museovirasto kuitenkin pitäisi hyvänä, että Talasjärven rautakauden/historiallisen ajan asuinpaikka tai yksi pyyntikuoppakohteista tuodaan hienovaraisesti esiin kevyellä kasvillisuuden raivauksella, jotta rakenteet olisivat selvemmin näkyvissä ja säilyisivät paremmin.</p>	<p>-Muinaisjäännösten ympäristössä kasvillisuus koostuu lähinnä sammalista, jäkälistä sekä varvuista. Suurin osa muinaisjäännöksistä on maastossa selkeästi havaittavissa eikä niiden ympäristöstä tarvitse poistaa kasvillisuutta. Talasjärven rannan rautakauden/historiallisen ajan asuinpaikan kahden tulisijan päällä ja ympäristössä kasvaa poron- ja torvijäkäliä sekä seinäsammalta, kenttäkerroksessa hyvin matalakasvuista pohjanvariksenmarjaa. Tämän kasvillisuuden raivaaminen ei ole kohteiden säilymistä turvaamiseksi tarkoituksenmukaista. +Ei muutoksia.</p>
<p>9 Luonnon virkistyskäyttö: retkeily ja luontomatkailu, 21A Retkeilyn ja luontomatkailun toimenpiteet, 21B Palveluvarustus</p>	
<p>Lapin ELY: Suunnitelmassa on asianmukaisesti todettu erämaisuuden vaarantuvan mm. maastoliikenteen ja rakentamisen vuoksi. Asiaa selkeyttäisi, mikäli mm. erämaa-alueella esiintyvät rakennukset ja rakennelmat esitettäisiin yhdellä kartalla siitä huolimatta, onko kyse Metsähallituksen palveluvarustuksesta (autiotupa ja palanut kämpä) vai käyttöoikeussopimuksiin perustuvista rakennuksista (paliskunnan ja Rajavartiolaitoksen kämpät). Suunnitelmapaikoissa ei ole esitetty tekstissä mainittuja Tsarmikuusikon kammia eikä ns. poropolkua ja Tsarmitunturin laelle johtavaa polkua.</p>	<p>-Suunnitelman kartoilla ei haluta esittää kammien paikkaa sen vuoksi, että Metsähallitus ei huolla kammia; kammien käyttöä ei haluta lisätä, eikä sinne aktiivisesti haluta ohjata käyttäjiä. +Ei muutoksia.</p>

<p>Metsäntutkimuslaitos: Moottorikelkkareitti safariyrittäjien käyttöön on poikkeus reitistöä koskeviin linjauksiin. Reitin perusteita tulee kuitenkin harkita, vaikka reitti noudattelee vanhaa rajamiesten käyttämää reittiä. Reitin varaaminen pelkästään matkailuyrittäjän/yrittäjien tarpeisiin pitänee maastoliikenteen määrän alueella vähäisenä verrattuna siihen, että reitti perustettaisiin julkisena kelkkareittinä. Ongelmaksi voi muodostua ihmisten tasapuolisen kohtelun vaatimus. Reitin sijoittamista alueen talousmetsäalueelle, mutta alueen länsirajan tuntumaan voisi harkita vaihtoehtona alueen erämaisimmissä itäosissa kulkevalle reitille.</p>	<p>-Reitin linjaamisesta alueen länsipuolelle talousmetsäalueelle on keskusteltu paliskunnan kanssa. Poronhoidon kannalta nykyinen linjaus on paliskunnalle paras vaihtoehto. Yhteistyöryhmässä paliskunnan ja muiden sidosryhmien kanssa sovitun mukaisesti reitin linjaus säilyy itärajalla ja sen käyttöä rajoitetaan. +Ei muutoksia.</p>
<p>Inarin Luonnonystävät ry: Esitämme, että erämaan itäreunalla rajavyöhykkeen rajalla sijaitsevan safariyrittäjiä palvelevan moottorikelkkauran käyttöä tulee tarkastella kriittisesti ja säilyttää se nykyisellä vähäisellä käyttötasolla. Mikäli käytön volyyymi oleellisesti kasvaa, tulee uran käyttöä safaritarkoituksiin harkita uudelleen. Tekstiosiossa urasta käytetään erheellisesti myös nimikettä reitti, joka on oikaistava uraksi.</p>	<p>-Aiheellinen huomautus. +Muutettu reitti-sana uraksi.</p>
<p>Inarin Luonnonystävät ry: Allekirjoittaneet yhdistykset eivät tule vastustamaan mahdollisen Karhumoroston autiotuvan rakentamista palaneen tilalle.</p>	<p>-Suunnitelmaa tukeva lausunto. +Ei muutosta.</p>
<p>Metsäntutkimuslaitos: Yhden autiotuvan rakentaminen Ahvenlammen autiotuvan lisäksi voisi olla perusteltua, koska se ei oleellisesti vähentäisi alueen erämaisuuutta, mutta olisi varsinkin talviretkeilylle merkittävä tukikohta. Tuvat turvaavat kylmänä vuodenaikana retkeilijöille mukavan yöpymismahdollisuuden ja säästävät alueen arvokasta kuollutta puustoa, johon tavoitteeseen myös suunnitelmassa viitataan.</p>	<p>-Suunnitelmaa tukeva lausunto. +Ei muutosta.</p>
<p>Saamelaiskäräjät: Saamelaiskäräjät uudistaa aiemmin neuvotteluissa 18.6.2009 esittämänsä kannan siitä, että moottorikelkkaurille ja niiden käytölle tulee olla erityisiä syitä, jollaisena voidaan pitää kolttayrittäjien tarve käyttää uria. Saamelaiskäräjät yhtyy kolttien kyläkokouksen vaatimukseen siitä, että alueelle ei myönnetä millekään yksityiselle taholle oikeutta tukikohtaan (ks. lomake 21B Palveluvarustus).</p>	<p>-Suunnitelmaa tukeva lausunto. +Ei muutoksia.</p>
<p>10 Erätalous, 22 Erätalous: toimenpiteet</p>	
<p>Lapin riistanhoitopiiri: Erätalouden kuvaaminen ja suunnittelu omana sektorinaan on uudessa järjestelmässä perusteltua.</p>	<p>-Suunnitelmaa tukeva lausunto. +Ei muutoksia.</p>
<p>Inarin kalastusalue: Suunnitelman tavoitteet eivät saa estää tai vaikeuttaa suunnitelma-alueen kalavesille kulkua tai liikkumista niillä eikä muuttaa paikallisten ihmisten kulttuuriin ja elämäntapaan liittyneitä ja liittyviä kalastuksia eikä kalavesien hoitoa. Kalastusalue esittää, että asia kirjataan hoito- ja käyttösuunnitelmaan.</p>	<p>-Suunnitelmassa todetaan, että jokamiehenoikeudella tapahtuvaa liikkumista ei rajoiteta. Lisäksi paikkakuntalaisille myönnetään edelleenkin lupa liikkua moottorikelkalla talvella. Lupa myönnetään useammaksi vuodeksi kerrallaan. +Ei muutoksia.</p>
<p>Lapin ELY: Perusteltua on rajoittaa alueen talviaikaista maastoliikennettä ja ohjata se olemassa olevalle moottorikelkka-safariuralle. Maastoliikenne tulisi huomioida myös suunnitelman nykytilan kuvauksessa siten, että erityisesti kesäaikaisen maastoliikenteen osalta kuvattaisiin määrää (myönnettyjä lupia) ja myös sijaintia, mikäli maastoliikenne kohdistuu tietyille kulku-urille.</p>	<p>-Kesäaikaisia lupia ei ole myönnetty. Alueella liikutaan kesäaikaan pääasiassa poronhoitotehtävissä, mihin ei tarvita Metsähallituksen lupaa. +Ei muutoksia.</p>
<p>Inarin rhy: Kyseinen alue on perinteisesti paikallisten ja kuntalaisten metsästäystä harjoittavien asukkaiden riekonmetsästäys-alueita. Se on edellyttänyt mm. ansakaarteiden rakentamiseen tarvittavaa ja alueella olevaa elävän pensaikon, koivujen/pajujen hyödyntämistä. Tämä pyyntitapa on ollut pitkäaikainen perinne. Tähän perustuen myöskään ei ole oletettavaa se, että olisi tarvetta millään tavalla rajoittaa nykyistä kasvavan "vaivaisuuston" käyttöä jatkossakaan.</p>	<p>+Täydennetty suunnitelmaan erätalouden toimenpiteisiin (lomake 22).</p>

Inarin rhy: Kuntalaisten toimesta syksyisin alueella metsästetään metsäkanalintuja sekä hirviä että karhuja. Hanhenpyynti on kyseisenä aikana myös merkittävää. Suojelulla ei saa rajoittaa kuntalaisille kuuluvia perinteisiä metsästys-oikeuksia ja -tapoja; olipa sitten kyseessä syksyllä sulan maan aikana tai talvella tapahtuva metsästys.	-Hks ei rajoita kuntalaisten lakisääteistä metsästys-oikeutta. +Ei muutoksia.
Inarin rhy: Inarin rhy toteaa, että riistakannan hoito sekä sen riittävä turvaaminen lakisääteisesti kuuluu yksistään riistäviranomaisille. Tämän johdosta rhy haluaa saattaa tiedoksi sen, että suojelualueitten riistakanta ja sen hoito jatkossakin tulee olemaan riistanhoitoviranomaisen vastuulla.	-MH:lla on lakisääteinen velvollisuus säädellä lupametsästystä valtionmailla erätalouspäällikön kiintiöpäätöksen mukaisesti. +Ei muutoksia.
Inarin rhy: Liikkuminen suojelualueilla metsästäväille kuntalaiselle ei saa muodostaa esteitä tämänhetkiseen tilanteeseen nähden. Tämä koskee liikkumista moottorikelkalla talvella sekä muilla laillisilla liikkumistavoilla muina aikoina siten kuin se tällä hetkelläkin tapahtuu.	-Suunnitelma ei muuta nykykäytäntöä liikkumisen suhteen. Maastoliikenteessä noudatetaan voimassa olevia säädöksiä ja Metsähallituksen lupahjetta. +Ei muutoksia.
Inarin rhy: Inarin riistanhoitoyhdistyksen johtoajatuksena lausuntoa laatiessaan on ollut säilyttää perinteinen metsästysmahdollisuus, ja näin ollen turvata metsästyskulttuurin jatkuminen tasa-arvoisena kaikkien kuntalaisten kesken.	-Suunnitelmaa tukeva lausunto. +Ei muutoksia.
PKY: Laaditussa hoito- ja käyttösuunnitelmassa todetaan, että poronhoitoa voidaan harjoittaa poronhoitolain mukaisesti. Poromiehet voivat liikkua alueella tavalliseen tapaan moottorijoneuvoilla ilman rajoituksia myös sulan maan aikaan. Lisäksi on tarpeellista sallia metsästys erikoisluvilla petovahinkojen rajoittamiseksi.	-Suunnitelmaa tukeva lausunto. +Ei muutoksia.
Inarinmaan Lapinkyläyhdistys ry: Metsästyksen ja kalastukseen eikä kalavesien hoitoon saa käyttö- ja hoitosuunnitelmassa puuttua. Niitä säätelevät asianomaiset paikalliset tahot.	-Hks ei rajoita paikallisten harjoittamaa metsästystä ja kalastusta. +Ei muutoksia.
Inarin Luonnonystävät ry: Alueen merkitys paikallisten metsästäjien käyttöalueena tulee korostua, ja ulkopaikkakuntalaisille ei tule myöntää erämaa-alueelle kuin rajoitettu määrä riekkolupia metson metsästysajan ulkopuolella.	-Alueella lupametsästyspaine on erittäin vähäistä, ja lupien määrää ohjataan kiintiöpäätöksillä. +Ei muutosta.
Metsäntutkimuslaitos: Metsästyslupien myynnin ulkopaikkakuntalaisille tulee tapahtua riistakantoja ja paikallisia metsästys-oikeuksia kunnioittaen, tämä todetaan suunnitelmassa. Alueen luonteen, sijainnin ja laidunrauhan säilyttämisen kannalta ratkaisut ovat hyviä ja perusteltuja.	-Suunnitelmaa tukeva lausunto. +Ei muutosta.
11 Tutkimus	
SYKE: Lomakkeelta tai viitteistä ei selviä, mitä putkilokasviselvityksiä alueella on tehty.	-Suunnitelman Lajisto -lomakkeella (lomake 7) on kerrottu, että putkilokasveja on kartoitettu hyvin vähän, eikä alueella ole tiedossa yhtään uhanalaisten putkilokasvien havaintopaikkaa. +Ei muutoksia.
Metsäntutkimuslaitos: Kuten suunnitelmassa todetaan, alue on tärkeä metsänraja tutkimuksen kannalta. Metsänraja-koalojen verkostoa, jossa tutkimuksessa myös Metsäntutkimuslaitos on keskeisesti mukana, on alueelle perustettu selvittämään metsänrajan kehitystä. Alueen metsänraja on omaleimainen, kuten suunnitelmassakin todetaan: havupuut muodostavat huomattavalta osin metsänrajan. Pohjoinen yhtenäinen kuusimetsä on myös tutkimuksellisesti erittäin mielenkiintoinen. Tutkimusyhteistyö Metsähallituksen kanssa on myös Metsäntutkimuslaitokselle tärkeää.	-Suunnitelmaa tukeva lausunto. +Ei muutoksia.

12 Poronhoito	
PKY: Tsarmitunturin erämaa-alueella on tärkeä merkitys poromiehille. Poronhoito ja metsästys ovat pääasialliset käyttömuodot. Hoito- ja käyttösuunnitelman toteuttaminen varmistaa sen, että alue säilyy jatkossakin erämaisena ja rauhallisena porojen laidunalueena.	-Suunnitelmaa tukeva lausunto. +Ei muutoksia.
PKY: Paliskuntain yhdistys katsookin, että hoito- ja käyttösuunnitelmassa tulee huomioida paikallisen paliskunnan tarpeet sekä maasto- liikenteessä että porotalouden rakenteissa kyseessä olevalla alueella. Samoin alueelle suunniteltu muu rakentaminen täytyy toteuttaa siten, ettei se haittaa porotaloutta ja suunnitella yhdessä paikallisen paliskunnan kanssa.	-Suunnitelmaa tukeva lausunto. +Ei muutoksia.
PKY: Porotalous on paljolti luonnosta riippuvainen elinkeino. Paliskuntain yhdistys toteaa, että luonnon säilyttäminen koskemattomana yleensä turvaa siellä olevat porojen laidunalueet. Tavoitteena tulee säilyttää poronhoidon edellytykset tulevaisuudessakin. Paliskuntain yhdistys korostaa neuvotteluvollisuutta tulevaisuudessa.	-Suunnitelmaa tukeva lausunto. +Ei muutoksia.
RKTL: Poronhoidolla on suunnitelmaluonnoksessa myös tärkeä hyvinvointimerkitys. Poronhoidon elinkeinollista merkitystä alueella ei kuitenkaan käsitellä.	-Porotalouden huomioiminen on tarkasteltu suunnitelmassa ns. läpäisyperiaatteella . Suunnitelman maankäyttöratkaisuilla tuetaan poronhoidon harjoittamisen edellytyksiä. +Ei muutoksia suunnitelmaan.
RKTL: Poronhoidon omiin vaikutuksiin Tsarmitunturin erämaa-alueella ei suunnitelmaluonnoksessa juuri puututa.	-Tsarmitunturin erämaa-alue on yksittäisenä alueena pieni. Laidunnuskysymykset on ratkaistava laajemmin kuin yksittäisen alueen näkökulmasta. +Ei muutoksia suunnitelmaan.
Metsäntutkimuslaitos: Poronhoidon vaatimukset on suunnitelmassa otettu hyvin huomioon. Poronhoitotöitä ei alueella rajoiteta, ei myöskään paikallisten ihmisten eränkäntyä. Nämä linjaukset ovat erämaalain hengen ja kirjaimen mukaisia.	-Suunnitelmaa tukeva lausunto. +Ei muutoksia.
Tunturilatu ry: Luonnoksen kohta Rasitteet, käyttöoikeudet ja sopimukset . Luonnoksessa on merkintä: "Yksityistilalle 148-408-13-1 (Tunturilatu ry) on rasiteoikeus (kulkuoikeus) olemassa olevia teitä ja polkuja pitkin valtionmaalla eli erämaa-alueella polkuoikeus." Tunturilatu esittää, että suunnitelmasta jätetään pois sanat: "eli erämaa-alueella polkuoikeus". Perustelut: Kiinteistön muodostamisen asiakirjoissa on päätös rasiteoikeudesta: Kiinteistöllä on kulkuoikeus olemassa olevia teitä ja polkuja pitkin valtionmaalla. Polkuoikeudesta ei ole tehty päätöstä, joten sitä ei voida tässä tapauksessa merkitä samanarvoiseksi rasitteeksi. Rasitteena polkuoikeus ja kulkuoikeus teitä ja polkuja pitkin ovat laajuudeltaan ja käyttöoikeudeltaan erilaiset. Niitä ei voi rinnastaa kuten luonnoksessa on tehty. Päätös uudesta rasitteesta, polkuoikeudesta, voidaan tehdä ainoastaan maanmittausviranomaisten toimesta yksityistietoimituksessa .	-Muutetaan suunnitelmaan, kuten lohkomis-pöytäkirjassa lukee: "Vanhat rasitteet koskevat kantatilaa, ja lisäksi lohkotiloja palvelevat kulkuoikeudet valtionmaan kautta entisiä teitä ja polkuja pitkin." +Muutettu suunnitelmaan.
13 Keskeiset suojele- ja käyttöarvot	
Saamelaiskäräjät: Lomakkeella 13 Keskeiset suojele- ja käyttöarvot kuvataan suunnittelualueen keskeiset luonto-, kulttuuriperintö- ja käyttöarvot. Suunnittelualueen keskeisten arvojen määrittely tehdään nykytilan kuvauksen pohjalta. Arvojen määrittely on hoito ja käyttösuunnitelman n tärkeimpiä kohtia, sillä suunnitelman päämäärät ja tavoitteet kohdistuvat suunnittelualueen keskeisten arvojen säilyttämiseen ja parantamiseen. Tältä osin saamelaiskäräjät huomauttaa, että valtioneuvosto on päättänyt 22.12.2009, että Museoviraston laatima inventointi Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt (RKY 2009) korvaa valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita koskevassa päätöksessä mainitun ympäristöministeriön ja Museoviraston vuonna 1993 julkaiseman inventoinnin Valtakunnallisesti merkittävät kulttuurihistoriallisesti ympäristöt. Mainitusta päätöksestä ilmenevät kohteet tulee ottaa huomioon hks:ssa, vaikka päätös sinällään ei olisi vielä saanut lainvoimaa.	-Alueella ei sijaitse saamelaiskäräjien mainitsemia valtakunnallisesti merkittäviä rakennettuja kulttuuriympäristöjä. Mikäli niitä olisi alueella, ne otettaisiin huomioon. +Ei muutoksia.

19 Luonnonsuojelu ja -hoito	
SYKE: Olisiko alueella syytä tehdä myös mm. putkilokasvilajiston kartoitusta (vrt. ”uhanalaisia putkilokasveja on kartoitettu hyvin vähän”)?	-Metsähallituksella ei ole toistaiseksi voimavaroja Tsarmitunturin erämaan putkilokasvikartoituksiin. +Ei muutoksia.
Lapin ELY: suunnitelmassa todetaan osan alueesta, lähinnä erämaa-alueen ulkopuolisen Natura-alueen (n. 1 400 ha), olleen metsätalousoikeudessa. Hks:n mukaan tämän alueen luontotyyppi-inventointia on tarkoitus täydentää vuosina 2009–2010. Inventoinnin jälkeen tulisi ratkaista mahdolliset ennallistamistarpeet ja täydentää suunnitelmaa siltä osin.	-Ympäriävät alueet ovat lähinnä taimikoita, eikä ennallistamistarpeita ole. +Ei muutoksia.
23 Muu luonnonsuojelun ja alueiden käyttö: toimenpiteet	
Lapin ELY: Lupien myöntämisen osalta Metsähallitus voisi hks:ssa ottaa kantaa tutkimuslupien myöntämisperiaatteisiin geologisen tutkimuksen osalta, mikäli hakijalla ei ole kaivoslain (503/1965) mukaista valtausoikeutta.	+Täydennetty lomakkeelle 23.
Inarin kunta: Kunnanhallitus edellyttää, että moottorikelkkailu-ura on nyt vallitsevan käytännön mukaisesti edelleen kaikkien paikkakuntalaisten ja heidän mukanaan olevien vieraiden käytössä.	-Moottorikelkkailu-ura on paikkakuntalaisten käytössä. Paikkakuntalaisten vieraille myönnetään lupia moottorikelkalla ajoon Metsähallituksen maastoliikennelupaohjeen mukaisesti. +Ei muutosta suunnitelmaan.
Saamelaiskäräjät: Saamelaiskäräjät kiinnittää, ottaen huomioon kolttalain 1 §:ssä määritelty lain tavoite, huomiota kolttalain (253/1995) 9 §:n määräykseen siitä, että koltta-alueella asuvalla kullakin koltalla on tällä alueella sijaitsevilla valtion maa- ja vesialueilla erinäisiä oikeuksia (mm. saada välttämättömiin tarpeisiin metsähallintoviranomaisen osoituksen mukaan määrätyiltä paikoilta rakennus-, poltto- ja muuta kotitarvepuuta sekä rakennus- ja muuta kotitarvetta varten soraa ja täytemaata, kolttalaki 9 §:n 1 momentti 2-kohta). Näyttää siltä, että hks, joka on lakia alempiasteinen säännös, rajoittaa eräitä kolttalain 9 §:n oikeuksia. Käsitteemme mukaan kolttalain 9 §:ssä turvattuja yksittäisten kolttahenkilöiden oikeuksia ei voida rajoittaa tässä yhteydessä. Tämä seikka on vielä selvitettävä.	+Täydennetty suunnitelmaa.
Saamelaiskäräjät: Saamelaiskäräjät katsoo, että alueen käytön järjestelyissä (mm. polttopuun otto-oikeus) tulisi erityisesti varmistaa Ivalon paliskunnan Nellimin tokkakunnan tarpeet ja intressit poronhoidossa. Kolttien osalta tulee varmistaa se, että kolttien käsityön tarvitseman eri puumateriaalin (paju, veneiden rakennustarpeet jne.) otto tulee sallia hoito- ja käyttösuunnitelmassa erillisin kirjauksin.	-Saamelaisen käsityöperinteen luonnonresursseihin liittyvää perinteistä tietoa turvatakseen Metsähallitus valmistelee linjausta, mitä materiaalia voi korvauksetta, ilman erillistä lupaa ottaa. Tämä yleinen linjaus tulee koskemaan myös erämaa-alueita. Poltto- ja rakennuspuun otto ohjataan erämaa-alueen ulkopuolelle. +Ei muutoksia.
Tunturilatu ry: Luonnoksen kohta Maastoliikenne . Turvatakseen kiinteistön Susi-Talas,148-408-13-1, tarvitseman polttopuuhuollon järjestämisen, kämpän ylläpitohuollon ja mahdollisen kunnostamisen, Tunturilatu ry esittää seuraavaa: Suunnitelmaan merkitään kiinteistölle Susi-Talas, 148-408-13-1, huoltoajoa varten pysyvä oikeus kulkemiseen talvisin moottorikelkalla ja kesäisin mönkijällä olemassa olevan polun paikalla. (Poromiesten nyt käyttämä kelkkaura menee polun kohdalla.) Perustelut: Luonnoksen mukaan ulkopaikkakuntalaisille voidaan myöntää lupa perusteltuun tarpeeseen ja Inarin kuntalaisille myönnetään lumipeitteiselle ajalle maastoliikennelupia koko kunnan alueelle useammaksi vuodeksi kerrallaan. Käyttötarvetta arvioitaessa kiinteistö Susi-Talas on rinnastettavissa Inarin kuntalaisiin. Kiinteistö tarvitsee oikeuden huoltoajoa varten vain noin yhden kilometrin matkalle, ei kuntalaisten tavoin koko kunnan alueelle. Käyttö olisi hyvin vähäinen, ehkä 1– 2 kertaa vuodessa. Tunturiladun mielestä käytännön syistä lupa olisi syytä merkitä käyttö- ja hoitosuunnitelmaan, ettei myöntämistä tarvitsisi käsitellä uudestaan samanlaisena joka vuosi. Näin menetellen huoltoajo kiinteistölle olisi koko ajan hallinnassa.	-Metsähallitus voi myöntää perusteltuun tarpeeseen kerta-luonteisia kiinteistön huoltolupia. Mikäli Tunturilatu ry haluaa, se voi hakea kiinteistölleen maanmittaustoimitusta, jossa rasiitteen paikat ja leveydet (+ paikoitusalue ja käyttöoikeus metsätiehen) määritetään. Nyt rasiitteita ei ole linjattu maastoon. Kun polun paikka ja leveys (1–2 m) on toimituksessa määritelty, kiinteistölle voi kulkea rasiitetta pitkin ilman Metsähallituksen lupaa. +Ei muutosta.

24 Hallinto	
Lapin ELY: Alueen hallinnon osalta tulisi yhteistyötahona mainita myös Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus.	-Aiheellinen huomautus. +Täydennetty suunnitelmaan.
Saamelaiskäräjät: Yhteistyön osalta on todettu mm., että vuosittain järjestetään saamelaisten kotiseutualueen paliskuntien ja Metsähallituksen yhteistoimintapäivä, johon osallistuvat paliskuntien poroisännät ja Metsähallituksen edustajia. Saamelaiskäräjät katsoo, että myös Nellimin tokkakunnan edustajille tulee varata tilaisuus osallistua yhteistoimintapäiville, jotta myös kolttaporomiesten edustus varmistetaan asianmukaisesti yhteistyössä.	-Paliskunta valitsee edustajansa kokouksiin, eikä yksittäisiä tokkakuntia kutsuta erikseen. +Ei muutoksia.
UHKA-ANALYYSI	
SYKE: Lomakkeen sarakkeiden selitys tulisi olla jokaisella lomakkeen sivulla.	+Lisätty otsikkosarakkeet jokaiselle sivulle lomakkeeseen 14.
SYKE: Keskeisinä suojelu- ja käyttöarvoina on lomakkeella 13 perustellusti lueteltu myös luontoarvoista ekosysteemien rakenne. Mahdollisesta liiallisesta laidunnuspaineesta aiheutuvaa uhkaa alueen luontotyyppelle ja niiden rakenteelle ei kuitenkaan ole mukana uhkatekijänä.	-Tsarmitunturin erämaa-alue on yksittäisenä alueena pieni. Porojen laiduntaminen ja laidunnuspaineet on isompi kysymys. Laidunnuskysymykset on ratkaistava laajemmin kuin yksittäisen alueen näkökulmasta. +Ei muutosta suunnitelmaan.
TAVOITTEENASETTELU	
SYKE: Esitetty tavoitteenasettelu on kannatettava. SYKE tukee alueen säilyttämistä nykyisen kaltaisena erämaisena kohteena, ja koko alueen kuulumista syrjävyöhykkeeseen. Alueen tavoitteisiin sopii hyvin myös se, ettei uutta virkistyskäytön palveluvarustusta rakenneta. Suunnitelmassa esitetty periaate, ettei alueelle myönnetä kesäaikaisia maastoliikennelupia virkistyskäyttö- ja luontomatkailutoimintaan on hyvä, kuten myös se, että alueen läpi kulkevalle moottorikelkkasafariuralle ei ohjata muuta matkailun yritystoimintaa ja että uran käyttö edellyttää sopimusta Metsähallituksen kanssa. Moottorikelkkasafariuran muovisten merkinauhojen korvaaminen puuviitoilla on perusteltua. Alueella sallittujen maastopyöräilyn, kiipeilyn ja ratsastuksen mahdollisia vaikutuksia tulee seurata.	-Suunnitelmaa tukeva lausunto. +Ei muutoksia.
Lapin liitto: Hoito- ja käyttösuunnitelman päämääränä on säilyttää alue mahdollisimman erämaisena ja rakentamattomana paikalliskulttuurin harjoittamista tukevana erämaana. Päämäärä tukee maakuntakaavassa esitettyjä tavoitteita.	-Suunnitelmaa tukeva lausunto. +Ei muutoksia.
Inarin kunta: Tsarmitunturin erämaa-alueen hoito- ja käyttösuunnitelmaluonnos turvaa alueen nykyisen käytön rajoittamatta tai lisäämättä paikallisten ihmisten tai matkailuyrittäjien oikeutta liikkua alueella.	-Suunnitelmaa tukeva lausunto. +Ei muutoksia.
YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN ARVIOINTI	
Saamelaiskäräjät (Lausunto vaikutuksista saamelaiskulttuuriin, täydennys 17.6.2010): Saamelaiskäräjät näkee, että Tsarmitunturin erämaa-alueen hoito- ja käyttösuunnitelma turvaa saamelaiskulttuurin toiminta-edellytykset suunnittelualueella Metsähallituksen lainsäädäntövelvoitteiden ja päätäntävällässä olevien asioiden osalta. Saamelaiskäräjät näkee, että alueen kuuluminen kokonaisuudessaan syrjävyöhykkeeseen turvaa saamelaiskulttuurin toimintaedellytyksen ja säilyttää alueen erämaisyyden. Alueen erämaisyyden säilyttäminen, kilpailevien maankäyttömuotojen rajoittaminen ja poronhoidon tarpeellisten rakenteiden ylläpito turvaa myös osaltaan saamelaisporonhoidon harjoittamisedellytyksiä. Saamelaiskulttuurin harjoittamiselle on tärkeää, että suunnitelmassa säännöstellään motorisoitua liikkumista alueella ja koiravaljakkoyrittäjät ohjataan alueen ulkopuolelle olemassa oleville reiteille.	-Suunnitelmaa tukeva lausunto. +Täydennetty suunnitelman Vaikuttavuuden seuranta -kohtaa (lomake 28B).
Tsarmitunturin erämaa-alue on tärkeä alue kolttasaamelaiskulttuurille. Saamelaiskäräjät ja kolttaneuvosto ovat osallistuneet hoito- ja käyttösuunnitelman valmisteluun asianmukaisesti. Kolttaneuvosto on ilmoittanut tukevansa hoito- ja käyttösuunnitelmaa ja näkee täten suunnitelman turvaavan kolttasaamelaiskulttuurin toimintaedellytyksiä. Saamelaiskäräjät yhtyy kolttaneuvoston arviointiin. Suunnitelman vaikutusten seurantaan tulee kiinnittää huomiota saamelaiskulttuurin osalta.	+Täydennetään Vaikutusten arviointi -kohtaa.

<p>SYKE: Natura-arvioinnin tarveharkinta -kohdassa kerrotaan, että suunnitelmassa ei esitetä sellaisia toimia, joilla olisi haitallisia vaikutuksia suunnittelualueen Natura-luontotyyppihin tai suojelun perusteena oleviin lajeihin. Tässä tarkoitettaneen alueen suojelun perusteena olevia Natura-luontotyyppisiä ja direktiivilajeja? Laji- ja luontotyyppilomakkeilta ei kuitenkaan selviä, mitkä mainituista lajeista ja/tai luontotyypeistä ovat alueen suojelun perusteena. Yleisesti ottaen kauttaaltaan suunnitelmassa ja myös muissa yhteyksissä käytetty ja vakiintunut termipari direktiivilaji ja Natura-luontotyyppi on harhaanjohtava, sillä näillä tarkoitetaan kaikkia luontodirektiivin lajeja ja kaikkia luontodirektiivin luontotyyppisiä. Olisi täsmällisempää käyttää termejä luontodirektiivin laji ja luontodirektiivin luontotyyppi. Natura-luontotyyppi sisältää sisäänrakennetusti viitteen siitä, että se olisi luontodirektiivin liitteen I luontotyyppi, joka on ollut tietyn Natura-alueen suojelun perusteena kyseistä aluetta perustettaessa. Jos tarkoitetaan näitä alueen perustamiseen vaikuttaneita luontodirektiivin lajeja ja luontotyyppisiä, tulee käyttää termiä suojelun perusteena oleva laji tai luontotyyppi.</p>	<p>+Täsmennetty suunnitelmaan.</p>
<p>Lapin ELY: Natura-vaikutusten arvioinnin osalta tulisi käyttää luonnonsuojelulain (1096/1996) 65 §:n mukaista sanamuotoa todennäköisesti merkittävästi heikentäviä vaikutuksia ilmaisun haitallisia vaikutuksia tilalla.</p>	<p>+Muutettu suunnitelmaan.</p>
<p>Lapin ELY: Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastualueen näkemyksen mukaan suunnitelmaluonnos turvaa Tsarmintunturin erämaisen luonteen säilymisen sekä saamelaiskulttuurin ja luontaiselinkeinojen harjoittamisen edellytykset. Koko suunnittelualueen määrittäminen syrjävyöhykkeeksi, jonne ei toteuteta uutta palveluvarustusta sekä mm. talviaikaisen maastoliikenteen ohjaaminen moottorikelkkasafariuralle ja porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslain ja kolttalain mukaisten tukikohtien rakentamisen ohjaaminen erämaan ulkopuolelle edistää alueen luonnonarvojen säilymistä ja siten toteuttaa Natura 2000 -verkoston suojelutavoitteiden saavuttamista.</p>	<p>-Tukee suunnitelman linjauksia. +Ei muutoksia.</p>
<p>SEURANTA</p>	
<p>SYKE: Luontotyyppien, ml. porolaiduninventointi, seurannasta ei ole mainittu mitään?</p>	<p>-Metsähallitus ei tee laiduntutkimuksia, mutta tukee tehtäviä tutkimuksia alueella. Tämä on mainittu suunnitelmassa. RKTL sekä Metsäntutkimuslaitos huolehtii myös seurannasta. Yleisellä tasolla Metsähallitus seuraa myös laiduntutkimusten tuloksia. +Ei muutoksia.</p>
<p>RKTL: Porolaidunten kuntoon ja seurantaan tulisi myös Tsarmintunturin erämaa-alueen hoito- ja käyttösuunnitelmassa kiinnittää Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen mielestä enemmän huomiota.</p>	<p>-Metsähallitus ei tee laiduntutkimuksia, mutta tukee tehtäviä tutkimuksia alueella. Tämä on mainittu suunnitelmassa. +Ei muutoksia.</p>

Liite 6. Kuvaliite

Kuvat

pvm	14.10.2008	X		Y		Suunta	
-----	------------	---	--	---	--	--------	--

Aihe

Tsarmitunturin erämaa-alueella on polkurasite yksityistilalle.

pvm	20.09.2008	X		Y		Suunta	
-----	------------	---	--	---	--	--------	--

Aihe

Tsarmikuusikko on Suomen pohjoisin yhtenäinen kuusimetsäalue. Tsarmitunturin erämaa-alue kuuluu Suomen metsänrajan seurantaverkoston. Tällä vuosikymmenellä alueella on tehty kuusen metsänrajatutkimuksia Akalauttapään etelärinteillä GTK:n johdolla.

pvm	12.06.2009	X		Y		Suunta	
-----	------------	---	--	---	--	--------	--

Aihe

Tsarmitunturin erämaa-alueella on vähän retkeilyn rakenteita. Alueella sijaitsee yksi autiotupa Ahvenlammella. Tuvan rakentamisajankohta ei ole tiedossa. Tuvan ikkunamalli, hirren työstötapa ja rakenteiden kuluneisuus viittaavat siihen, että tupa on rakennettu jo 1940-luvulla.

pvm	18.08.2009	X	7623687	Y	3566123	Suunta	
-----	------------	---	---------	---	---------	--------	--

Aihe

Useat peuranpyyntikuopat eri puolella aluetta kertovat peuranpyynnin tärkeydestä menneinä aikoina ennen poronhoidon alkua. Kuvassa on pyyntikuoppia Kolttakurusta.

Ympäristöministeriön vahvistuskirje

16.12.2010

YM8/5741/2010

Metsähallitus
PL 94
01301 VANTAA

METSÄHALLITUS

05. 01. 2011

MH 5751/623/2010

Viiite Metsähallituksen kirje ympäristöministeriölle Dnro 5151/623/2010/19.11.2010
Hänvisning

Asia Tsarmitunturin erämaa-alueen hoito- ja käyttösuunnitelman vahvistaminen
Ärende

Asian valmistelu

Metsähallitus on 19.11.2010 lähettänyt ympäristöministeriölle Tsarmitunturin erämaa-alueen hoito- ja käyttösuunnitelman vahvistettavaksi erämaalain (62/1991) 7 §:n nojalla.

Ottaen huomioon Tsarmitunturin erämaa-alueen vähäiset käyttöpaineet ympäristöministeriö ei ole erikseen pyytänyt lausuntoja erämaa-alueen hoito- ja suunnitelmasta. Ympäristöministeriö on 24.11.2010 järjestänyt Saamelaiskäräjien kanssa saamelaiskäräjälain 9 §:n mukaiset neuvottelut, joissa on käsitelty muun muassa Tsarmitunturin erämaa-alueen hoito- ja käyttösuunnitelmaa ja sen vahvistamista. Alue kuuluu kokonaisuudessa saamelaisten kotiseutualueeseen ja kolttala-alueeseen.

Suunnittelun keskeiset tavoitteet ja perusteet

Erämaa-alueen hoito- ja käyttösuunnitelmassa tehdään keskeiset hoidon ja käytön linjaukset ja sovitaan yleiset toimintaperiaatteet sen mukaisesti kuin erämaalaissa säädetään. Erämaa-alueen hoito- ja käyttösuunnitelma ei perusta mitään oikeuksia vaan ohjaa erämaa-alueen käyttöä. Suunnitelman lähtökohtana on ekologisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävä tilanteen säilyttäminen tai parantaminen alueella niiltä osin kuin erämaalaki antaa siihen mahdollisuuksia.

Metsähallitus on laatinut Tsarmitunturin erämaa-alueen hoito- ja käyttösuunnitelman kuulleen paikallisia ja alueellisia intressiryhmiä sekä alueen käyttäjiä sekä erityisesti myös kolttaneuvostoa. Erämaa-alueen hoito- ja käyttösuunnitelman laadinnassa on sovellettu ensimmäistä kertaa Metsähallituksen kehittämää lomakepohjaista suunnittelujärjestelmää, jota keskeiset sidosryhmät ovat pitäneet onnistuneena. Valmistelussa on lähdetty siitä, että suunnitelma mahdollisimman hyvin turvaa Tsarmitunturin erämaa-alueen erämaisen luonteen

säilymisen sekä saamelaiskulttuurin ja luontaiselinkeinojen harjoittamisen edellytykset. Niille kilpailevia maankäyttömuotoja on alueella hyvin vähän.

Tsarmitunturin erämaa-alue on kokonaisuudessaan syrjävyöhykettä. Alueen itäreunaa seurailee moottorikelkkailu-ura, joka on vain luontomatkailuyrittäjien käytössä Metsähallituksen kanssa solmittavien käyttöoikeussopimusten mukaisesti. Alueella on yksi autiotupa ja turvekammi sekä rajavartiolaitoksen tähtystysmaja ja poromieskämppäalue sekä Tunturilatu ry:n yksityistila. Vanhan palaneen kämpän tilalle on varattu mahdollisuus rakentaa uusi. Alueelle ei osoiteta luontaiselinkeinotukikohtia.

Suunnittelu osana Natura 2000 -verkoston toteuttamista

Tsarmitunturin erämaa-alueen valtion maat kuuluvat Suomen Natura 2000 -verkostoon (FI1300205). Luonnonsuojelulain (1096/1996) 65 ja 66 §:ssä säädetty oikeusvaikutukset ovat alueella voimassa. Mikäli hanke tai suunnitelma joko yksistään taikka tarkasteltuna yhdessä muiden hankkeiden tai suunnitelmien kanssa todennäköisesti merkittävästi heikentää Natura-alueen luonnonarvoja, on hankkeen toteuttajan arvioitava vaikutukset (LsL 65 §). Viranomaisen ei saa myöntää lupaa eikä hyväksyä suunnitelmaa, jos vaikutusten arviointi ja lausuntomenettely osoittavat, että hanke tai suunnitelma merkittävästi heikentää Natura-alueen luonnonarvoja (LsL 66 §).

Edellä mainittu luonnonsuojelulain tarkoittama merkittävän heikentämisen kynnys ja sen arviointi nimenomaan alueen Natura 2000 -verkostoon liittämisen perustana olevien luonnonarvojen säilyttämisen kannalta mahdollistaa yleensä alueen tavanomaisen käyttämisen, ellei esimerkiksi luonnonsuojelulakiin perustuvasta toteuttamisesta yksittäistapauksessa muuta johdu. Tsarmitunturin erämaa-alueen hoidon ja käytön toteuttamiskeinona on erämaalaki. Erämaalaisissa on määritelty tavoitteet, jotka ohjaavat alueen käyttöä eikä alueen liittäminen Natura 2000 -verkostoon tuo tähän asiaan käytännössä muutosta. Tämä on todettu myös valtioneuvoston päätöksessä 20.8.1998 Suomen Natura 2000 -verkostoehdotuksen hyväksymisestä esimerkiksi kalastuksen, metsästyksen ja muiden luontaiselinkeinojen kannalta.

Metsähallitus on liittänyt Tsarmitunturin erämaa-alueen hoito- ja käyttösuunnitelmaan ympäristövaikutusten arvioinnin sekä arvion suunnitelman vaikutuksista alueiden Natura -luonnonarvoille. Niiden perusteella ympäristöministeriö katsoo, että hoito- ja käyttösuunnitelma sisältää perusteet ja kriteerit ns. Natura-arvioinnin tarveharkinnalle. Niiden mukaan voidaan arvioida, että suunnitelmalla ei aiheuteta sellaisia vaikutuksia, jotka merkittävästi heikentäisivät Tsarmitunturin erämaa-alueen Natura 2000 -alueen luonnonarvoja. Suunnitelman voidaan arvioida edistävän luonnonarvojen säilymistä ja se osaltaan toteuttaa Natura 2000 -verkoston suojelutavoitteiden saavuttamista sekä hoidon ja käytön toimeenpanoa.

Vahvistaminen ja jatkotoimet

Erämaalaki tähtää Lapin alkuperäisimmän ja tyypillisimmän jäljellä olevan erämaaluonnon säilyttämiseen mahdollisimman muuttumattomana. Tavoitteena on myös turvata luontaiselinkeinojen ja saamelaiskulttuurin harjoittamisen luontaiset edellytykset sekä kehittää luonnon monipuolista käyttöä ja sen edellytyksiä kuten esimerkiksi alueiden retkeily- ja virkistyskäyttömahdollisuuksia. Tsarmitunturin erämaa-alueen hoito- ja käyttösuunnitelma selvitysosineen on varsin yksityiskohtainen lomakepohjainen asiakirjakokonaisuus, joka antaa hyvän perustan erämaa-alueen hoidon ja käytön järjestämiselle. Suunnitelma edistää ympäristöhaittojen ennaltaehkäisemistä ja ohjaa alueen käyttöä, millä on myönteistä vaikutusta myös alueen Natura-luonnonarvoille. Tsarmitunturin erämaa-alue on tarkoitus säilyttää poikkeuksellisen erämaisena ja rakentamattomana.

LIITE 7. 3(4)

Ympäristöministeriö katsoo, että hoito- ja käyttösuunnitelman vahvistaminen on erämaalain tavoitteiden mukaista ja se edistää lain toimeenpanoa. Siksi ympäristöministeriö vahvistaa Tsarmitunturin erämaa-alueen hoito- ja käyttösuunnitelman sellaisena kuin se ilmenee Metsähallituksen viitekirjeen (Dnro 5151/623/2010/19.11.2010) liitteistä.

Ympäristöministeri

Paula Lehtomäki

Luonnonsuojeluvalvoja

Pekka Salminen

TIEDOKSI:

Lapin ELY-keskus
Inarin kunta
Lapin liitto
Saamelaiskäräjät
Koltaneuvosto
Ivalon paliskunta
Lapin luonnonsuojelupiiri

LIITTEENÄ: valitusosoitus

VALITUSOSOITUS

Valitusviranomainen

Tähän päätökseen tyytymätön saa hakea siihen muutosta korkeimmalta hallinto-oikeudelta kirjallisella valituksella. Valituskirjelmä osoitetaan valitusviranomaiselle ja se on toimitettava valitusajassa korkeimman hallinto-oikeuden kirjaamoon.

Valitusaika

Valitus on tehtävä 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Valitusaikaa laskettaessa tiedoksisaantipäivää ei oteta lukuun. Jos valitusajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, lauantai, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, jouluaatto tai juhannusaatto, valitusaika jatkuu vielä seuraavana arkipäivänä.

Tiedoksisaantipäivän osoittaa tiedoksianto- tai saantitodistus. Milloin on kysymyksessä sijaistiedoksianto, päätös katsotaan saadun tiedoksi, ellei muuta näytetä, kolmantena päivänä tiedoksianto- tai saantitodistuksen osoittamasta päivästä. Virkakirjeen katsotaan tulleen viranomaisen tietoon saapumispäivänään.

Valituksen sisältö

Valituskirjelmässä on ilmoitettava

- valittajan nimi ja kotikunta
- päätös, johon haetaan muutosta, miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta, mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi ja millä perusteilla muutosta vaaditaan
- postiosoite ja puhelinnumero, joihin asiaa koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa.

Jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä tai jos valituksen laatijana on joku muu henkilö, valituskirjelmässä on ilmoitettava myös tämän nimi ja kotikunta.

Valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen on allekirjoitettava valituskirjelmä.

Valituksen liitteet

Valituskirjaan on liitettävä

- päätös, johon muutosta haetaan, alkuperäisenä tai jäljennöksenä
- todistus siitä, minä päivänä päätös on annettu tiedoksi, tai muu selvitys valitusajan alkamisajankohdasta
- asiamiehen valtakirja, mikäli asiamiehenä ei ole asianajaja tai julkinen oikeusavustaja
- muut asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle.

Valituskirjelmän toimittaminen perille

Valituskirjelmän voi viedä valittaja itse tai hänen valtuuttamansa asiamies. Sen voi omalla vastuullaan lähettää myös postitse tai toimittaa lähetin välityksellä taikka sähköpostilla. Postiin valituskirjelmä on jätettävä niin ajoissa, että se ehtii perille valitusajan viimeisenä päivänä ennen aukioloajan päättymistä. Korkeimman hallinto-oikeuden kirjaamon aukioloaika on kello 8.00 - 16.15.

Valittajalta peritään korkeimmassa hallinto-oikeudessa oikeudenkäyntimaksu 223 euroa (924/2008). Tuomioistuinten ja eräiden oikeushallintoviranomaisten suoritteista perittävistä maksuista annetussa laissa (701/1993) on erikseen säädetty eräistä tapauksista, joissa maksua ei peritä.

Korkeimman hallinto-oikeuden
postiosoite PL 180, 00131 Helsinki
käyntiosoite Unioninkatu 16
puhelinvaihe 0100 86310
telekopio 010 36 40382
sähköpostiosoite korkein.hallinto-oikeus@oikeus.fi

Uusimmat Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisut

Sarja A

- No 191 Yliniva, M. & Keskinen, E. 2010: Perämeren kansallispuiston vesimakrofytyt. Peruskartoitus ja näytteenottomenetelmien vertailu. 66 s.
- No 192 Juutinen, R. ym. 2010: Lähteikköjen ennallistamistarve. Kasviyhteisöjen ja ympäristön rakenteen tarkastelu. 59 s.
- No 193 Juutinen, R. (toim.) 2010: Lähteikköjen ennallistamistarve. Hyönteislajiston tarkastelu ja koko hankkeen yhteenveto. 133 s.

Sarja B

- No 157 Similä, M. & Junninen, K. (toim.) 2011: Metsien ennallistamisen ja luonnonhoidon opas. 192 s.
- No 158 Ahtiainen, T. 2011: Ruunaan retkeilyalueen kävijätutkimus 2009. 60 s.
- No 159 Moilanen, E. & Luhta, P.-L. 2011: ljoen kunnostettujen jokien kalataloudellinen seuranta 2005–2010. 110 s.
- No 160 Rantatalo, K. & Ylläsjärvi, J. 2011: Pallas–Yllästunturin kansallispuiston kävijätutkimus 2010. 110 s.

Sarja C

- No 105 Pulkkinen, P., Partanen, T., Kiiskinen, A. & Laakkonen, M. 2011: Pallas–Yllästunturin kansallispuiston kalavesien hoito- ja käyttösuunnitelma. 2. korj. p. 39 s.
- No 106 Metsähallitus 2011: Muotkeduoddara meahcceguovllu dikšun- ja geavahanplána. 186 s.
- No 107 Metsähallitus 2011: Báišduoddara meahcceguovlu ja dasa guoskevaš jekkiidsuodjalanguovlluid dikšun- ja geavahanplána. 158 s.
- No 108 Metsähallitus 2011: Gálddoaivvi meahcceguovllu ja Sámmotjeakki–Vadjotjeakki jekkiidsuodjalanguovlu dikšun- ja geavahanplána. 171 s.
- No 109 Meriruoho, A. 2011: Merenkurkun saariston maailmanperintöalueen luontomatkaile-suunnitelma 2011. 54 s.
- No 110 Meriruoho, A. 2011: Naturturismplan för världsarvet Kvarkens skärgård 2011. 54 s.
- No 111 Meriruoho, A. 2011: Sustainable Tourism Development Strategy for Kvarken Archipelago World Heritage Site 2011. 54 s.
- No 112 Alatossava, S. 2011: Sustainable Tourism Development Strategy for Oulanka National Park 2011. 49 s.
- No 113 Alaranta, A., Laakkonen, M., Partanen, T., Sarajärvi, K., Hupli, H., Ryyppö, P. & Korhonen, P. 2011: Metsähallituksen raputalouden toimintaohjelma 2011–2016. 32 s.
- No 114 Metsähallitus 2012: Darvvatvári meahcceguovllu dikšun- ja geavahanplána. 154 s.

ISSN-L 1796-2943
ISSN 1799-5396 (painettu)
ISSN 1796-2943 (verkkójulkaisu)
ISBN 978-952-446-923-4 (painettu)
ISBN 978-952-446-926-5 (verkkójulkaisu)

www.metsa.fi/hks